

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
TELEORMAN

”Educația este ceea ce supraviețuiește după ce tot ce a fost învățat a fost uitat.”

Burrhus Frederic Skinner

CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN

Publicație periodică a Casei Corpului Didactic Teleorman

Ediție specială dedicată Simpozionului Regional

*„TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN
ÎN CONTEXT EUROPEAN”*

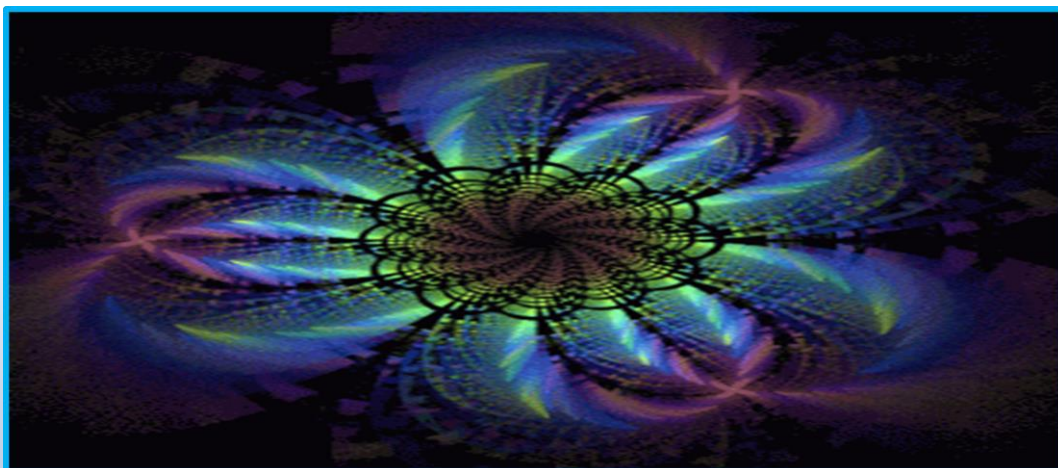
Ediție on-line

ISSN – 2558 – 8893

ISSN – L 2558-8893

Nr.20
Decembrie 2021

2021

CASA CORPULUI DIDACTIC TELEORMAN

Strada Carpati nr. 15; Alexandria, cod: 140059

TEL: 0247/315636; FAX: 0347/407064

E-mail: ccd_tr@yahoo.com

Site: <http://ccd.isjtr.ro>

**Creativitate și inovare
didactică!**

CASA CORPULUI DIDACTIC TELEORMAN
propune cadrelor didactice și personalului didactic
auxiliar să-și facă cunoscută activitatea în
filele revistei noastre.

”ÎMPREUNĂ PENTRU UN NOU ÎNCEPUT!”

ECHIPA DE REDACȚIE A REVISTEI

CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN

Director

Prof. Marinela IANA

Comitet științific:

Prof. dr. Valeria GHERGHE

Prof. dr. Ileana GURLUI

Prof. dr. Alexandra NEGREA

Redactor șef:

Prof. Marienla IANA

Colectivul de redacție:

Prof. metodist Ionuț BOLOG

Prof. metodist Nicoleta CRĂIȚĂ

Prof. metodist Ștefan Florin IANCU

Inf. Mariana POPA

Ec. Adina CONSTANTIN

Secretar Loredana COMAN

Tehnoredactare computerizată

Inf. Mariana POPA

Revista ***CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN*** a fost editată conform
Regulamentului de organizare și funcționare a Casei Corpului Didactic, aprobat prin
Ordinul Ministrului Educației și Cercetării Nr. 4713 din 23.08.2010.

Responsabilitatea afirmațiilor conținute în materialele publicate revine în totalitate
autorilor.

Revista „Caleidoscop didactic teleormănean” a luat naștere din dorința de a populariza experiențele bune din domeniul educației, dând libertate educatorului să abordeze aspecte și teme din teoria educației, management, curriculum școlar, educație permanentă, consiliere și orientare.

Revista va acoperi dorința cadrelor didactice teleormănene interesate de promovarea unor lucrări metodice și științifice dar mai ales interesate de redobândirea imaginii școlii teleormănene în comunitate.

Educatorul, joacă rolul de model în comunitatea școlară și-și axează preocupările pentru realizarea de demersuri didactice adaptate și flexibile la nevoile beneficiarului direct „Măria sa Elevul”.

Diseminarea și popularizarea experiențelor personale și profesionale, rezultate la concursuri și olimpiade școlare îmbogățesc fondul generator de idei, de modele inovative și exemple de bune practici din sistemul de învățământ.

Revista se adresează tuturor specialiștilor în științele educației și în domenii conexe, personalului didactic și didactic auxiliar din învățământul preuniversitar, tuturor celor implicați în sistemul de învățământ din România.

Prof. Eliza Marinela Sotirescu

CUPRINS

Tradiții și obiceiuri de Crăciun	Bălțățeanu Ema-Tamara	5
Impactul activităților extracurriculare în păstrarea tradițiilor și obiceiurilor de Crăciun	Bădescu Ruxandra Florentina	7
Importanța educației timpurii în păstrarea tradițiilor și obiceiurilor de Crăciun	Beșcu Monica-Mihaela	9
Tradiții și obiceiuri românești de Crăciun	Chirescu Loredana	10
Datini de iarnă în satul natal	Tăiatu Lăcrămioara- Marilena	12
Obiceiuri, tradiții și superstiții de Crăciun în muntenia	Ionescu Florința	13
Obiceiuri, tradiții și superstiții de Crăciun în muntenia și oltenia	Ionescu Mihai	15
Tradiții și obiceiuri de Crăciun	Sergentu Delia	17
Tradiții și obiceiuri specifice sărbătorilor de iarnă	Matei Nicoleta Diana	20
Magia iernii	Iancu Liana Irina	22
Metoda proiectelor-Crăciunul	Săndulescu Cristina	24
Obiceiuri și tradiții românești de Crăciun și anul nou	<i>Mirancea Georgiana</i>	26
Sfintele sărbători la români	Mantia Marilena	28
Obiceiuri de iarnă	Vilae Luminița	30
Un Crăciun francezesc – tradiții și obiceiuri	Ștefan Violeta	31
Obiceiuri și tradiții de iarnă în ardeal, maramureș și bucovina	Ștefan Emil	33
Obiceiuri și tradiții românești de Crăciun și anul nou	Mușat Daniela- Ionela	35
Povestea bradului de Crăciun – pomul sfânt	Coman Loredana	38
Datini și obiceiuri de Crăciun și anul nou	Rănacu Jeni	39
Arta populară, folclorul și școala de azi	Andrei Marian Gabriel	41
Sărbătorile de iarnă la români	Ilie Eugenia	42
Sărbătoarea nașterii domnului la români	Măldăeanu Mariana Mirela	44
Crăciunul.Tradiții și obiceiuri la români premisa dezvoltării moralei creștine la scolari	Grosu Lavinia	46
Tradiții și obiceiuri la români	Nistor Alina	49
Tradițiile -valori ale neamului românesc	Achim Paula	52
Obiceiuri și tradiții de iarnă în județul Teleorman	Delcescu Daniela	54
Tradiții și obiceiuri de Crăciun	Boangher Alina	57
Tradiții și obiceiuri de Crăciun	Veneticu Florentina	60
Tradiții și obiceiuri de Crăciun	Bancu Claudia Adriana	62
Crăciunul în viziunea copiilor	Vintilescu Mariana	63
Tradiții și obiceiuri de Crăciun		65

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN

Bălțățeanu Ema-Tamara,
bibliotecar, Liceul Teoretic "Constantin Noica" Alexandria

Crăciunul este un festival anual de comemorare a nașterii lui Isus Hristos, datat în general la 25 decembrie ca o sărbătoare religioasă și culturală celebrată de miliarde de oameni din întreaga lume. Sărbătoare centrală a anului liturgic creștin.

Creștinii prăznuiesc Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos, o sărbătoare încărcată de tradiții religioase, obiceiuri populare și superstiții. Colindele, bradul și Moș Crăciun completează celebrarea. Nașterea Domnului este și cel dintâi praznic împărațesc cu dată fixă, în ordinea cronologică a vieții Mântuitorului. Aceasta pare a fi cea dintâi sărbătoare specific creștină, dintre cele ale Mântuitorului, deși nu este tot atât de veche ca Paștile sau Rusaliile, ale căror origini stau în legătura cu sărbătorile iudaice corespunzătoare. Ziua Crăciunului este una binecuvântată și plină de căldură, pentru că simțim dragostea lui Hristos Care S-a întrupat spre a Se putea întâlni cu noi după căderea și îndepărtarea noastră din Rai

Crăciunul este un cuvânt de origine latină care ar însemna, după unii filologi, "*creation*", adică născut la începutul erei creștine.

Obiceiurile festive, asociate în diferite țări cu Crăciunul, au un amestec și origini de păgânism, pre-creștinism, creștinism, și teme laice. Tradițiile populare moderne cu ocazia sărbătorii includ oferirea de cadouri, muzică de Crăciun și colinde, schimburi de felicitări de Crăciun, sărbători bisericești, mese speciale, precum și afișarea diverselor decorațiuni de Crăciun, inclusiv pomi de Crăciun, lumini de Crăciun, scene cu Nașterea lui Iisus, ghirlande, coronițe, vâsc. În plus, mai multe personaje strâns legate și de multe ori interschimbabile, cunoscute sub numele de Moș Crăciun, Santa Claus, Moș Nicolae, și Christkind, sunt asociate cu aducerea cadourilor copiilor în timpul sezonului de Crăciun, și au propriul lor set de tradiții și învățături. Când vine vorba despre sărbătoarea Crăciunului, obiceiurile diferă de la o țară la alta.

În **Grecia**, copiii cântă în seara de Ajun colinde (kalanda), în schimbul dulciurilor și al fructelor uscate, pe care le primesc de la credincioși.

Italia: Copiii primesc cadourile într-un borcan numit urna destinului, însă nu de la Moș Crăciun, ci de la Befana, o vrăjitoare care vine călare pe o mătură. Totul se întâmplă în ziua de Bobotează.

Anglia: În fiecare casă este prezent vâscul, considerat din cele mai vechi timpuri ca având puteri magice și care alungă spiritele rele și aduce noroc. De la masa tradițională este nelipsită budinca, făcută din nuci, zahăr și făină. Copiii își agață de pat un săculeț în care Moș Crăciun le va lăsa cadourile.

Germania: În aproape fiecare casă există în preajma Sărbătorilor de iarnă Adventskrantz, un suport metalic cu patru lumânări. „Advent” înseamnă „vine”, iar acest suport simbolizează cele patru săptămâni de dinaintea Crăciunului. În fiecare duminică din aceste patru săptămâni este aprinsă câte o lumânare.

În **România**, Crăciunul este una dintre cele mai mari sărbători ale creștinilor, alături de Paște și Rusalii. În ajunul Crăciunului, copiii merg cu colindul pentru a vesti nașterea lui Iisus. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde, pe lângă colindele propriu-zise - Steaua, Plugușorul, Sorcova, Vasilica - jocurile cu măști (Turca, Cerbul, Brezaia), teatrul popular, dansurile (călușerii), datinile, superstiții și zicerile cu origine în credințe și mituri străvechi sau creștine.

La sfârșitul secolului al 19-lea, în saloanele germane, sărbătoarea era de neconceput fără pomul de Crăciun, împodobit și scânteietor. La noi obiceiul a pătruns odată cu influența germană, când primii studenți români au început să meargă la studii la universitățile

din Berlin sau Viena, și la curtea regală a dinastiei Hohenzollern, sosită în Țările Române în 1866 unde prinții și prințesele au început să împodobească bradul, obiceiul fiind imediat imitat de protipendada bucureșteană.

Încă din Antichitate, oamenii se închinau la pomi numiți de ei *sacri*. Druzii socoteau stejarul drept copac sfânt. Egiptenii aveau palmierul, iar scandinavii și romanii – bradul!

Romanii, în timpul Saturnaliei, împodobeau bradul cu boabe roșii. Astăzi, boabele s-au transformat în globuri, alături de care se folosește betea. Pomul de Crăciun, îndeopște bradul, cu podoabele și cântecele aferente, constituie tot o influență apuseană de dată relativ recentă. Crăciunul românesc tradițional nu-l cunoștea, bradul având la noi alte întrebuințări rituale (legate mai ales de naștere, nuntă sau înmormântare). Desigur, în obiceiul actual se recunoaște (chiar dacă nu mai este decât rareori conștientizată) vechea simbolistică a stâlpului lumii (*axis mundi*), sugerând corespondența între pământ și cer. Pomul împodobit devine astfel, o imagine a cosmosului și a naturii atotdăruitoare. Bradul este preferat pentru însușirea lui de a-și păstra *cetina tot verde*, sugerând ideea vitalității eterne.

Cântarea cântecelor de stea este o parte foarte importantă din festivitățile Crăciunului românesc. În prima zi de Crăciun, mulți colindători umblă pe străzile acoperite cu zăpadă ale orașelor și satelor, ținând în mână o stea făcută din carton și hârtie, cu scene biblice pictate pe ea. Obiceiul colindatului a înglobat în el nu numai cântec și gest ritual, ci și numeroase mesaje și simboluri ale unei străvechi spiritualități românești. El s-a păstrat asociindu-se câteodată cu celebrarea marelui eveniment creștin care este Nașterea Domnului Iisus Hristos. Există de asemenea cântece de stea (sau colinde creștine), care au ca subiect Nașterea Domnului. În ajunul Crăciunului, pe înserat, în toate satele din țară, începe colindatul. Copiii cu steaua vestesc Nașterea Domnului și sunt primiți cu bucurie de gazdele care îi răsplătesc cu mere, nuci și colaci. Jocul caprei constituie una dintre formele elementare ale teatrului popular. Costumația bogată, agilitatea jucătorilor, ritmul alert, versurile și strigăturile, fac din acest obicei un mic spectacol.

Jocul caprei este întâlnit în perioada sărbătorilor de iarnă. Versurile și jocul fac trimitere la ideea fertilizării ca transformare cosmică. **Plugușorul** este un obicei general, practicat de români cu prilejul Anului Nou. Obicei agrar, cu adânci rădăcini în spiritualitatea românească, plugușorul este o colindă; o colindă agrară declamată, cu elemente teatrale, având ca subiect munca depusă pentru obținerea pâinii. În lumea satului tradițional, cei care refuzau să-i primească pe colindători, erau sancționați printr-un gest contrar colindatului, numit "descolindat". Este un obicei pe care nu îl întâlnim în toată țara și constă într-o mulțime de acțiuni negative împotriva celor care nu primeau colindătorii. Smulșul porților, alungarea vitelor și a pasărilor din curte, mănjitul ușilor cu păcură sunt doar câteva din acțiunile specifice descolindatului. Dincolo de aceste acțiuni, descolindatul se lasă cu amenințări și blesteme. Versurile de la descolindat erau de cele mai multe ori contrare celor de bun-augur de la colindat. Legat de obiceiurile alimentare, românii obișnuiesc să țină post timp de 40 de zile înainte de Crăciun, care se încheie după Sfânta Liturghie din ziua Nașterii Mântuitorului. Oamenii mănâncă apoi la masa de Crăciun cârnații, caltaboș, tobă, răcitur, sarmalele, făcute din porcul tăiat în ziua de Ignat (20 decembrie), precum și tradiționalul cozonac. Se spune că Dumnezeu a lăsat Crăciunul ca omul să fie în această zi sătul. În unele zone se spune că cine nu are porc gras de Crăciun, nu poate considera că a fost fericit în acel an.

BIBLIOGRAFIE:

Buhociu, O. Folclorul de iarnă, ziorile și poezia păstorească . - București : Minerva, 1979.

Cristea, J. M. Timp și sărbătoare : obiceiuri și tradiții calendaristice la români . - București : Carpathia Press, 2006.

Teodorescu, G D. Încercări critice asupra unor credințe, datine și moravuri ale poporului. - București : Tipografia Petrescu-Conduratu, 1874.

IMPACTUL ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ÎN PĂSTRAREA TRADIȚIILOR ȘI OBICEIURILOR DE CRĂCIUN

**Bădescu Ruxandra Florentina, profesor învățământ preșcolar,
Școala Gimnazială Grigore Mihăescu, Grădinița cu PP, Vlădești, Vâlcea**

Tradițiile populare românești rămân tezaurul nostru cel mai de preț și trebuie să facem tot ce se poate pentru ca ele să se păstreze vii în mintea copiilor și a oamenilor. Așa cum spunea Constantin Noica: „În cultură nimic nu trebuie pierdut, totul trebuie transmis și reînnoit“, este de bun augur mai ales că majoritatea tinerilor accesează rețelele de internet, nemaifiind implicați în cunoașterea adevăratelor comori ale poporului nostru.

Activitățile extracurriculare au cel mai larg caracter interdisciplinar, oferind cele mai eficiente și oportune modalități de valorificare a tradițiilor, obiceiurilor și datinilor populare locale și naționale.

Patrimoniul valoric național trebuie îmbogățit și transmis din generație în generație prin procesul educațional. Educația urmărește familiarizarea cu valorile naționale materiale și moral-spirituale; renașterea, valorizarea și perpetuarea tradițiilor; utilizarea potențialului educativ al datinilor și obiceiurilor calendaristice populare; formarea conștiinței naționale; educarea civismului, umanismului.

Educația extracurriculară își are rolul și locul său bine stabilit în formarea personalității copiilor. Grădinița continuă educația copilului începută în familie iar actul educațional are rolul de a stimula și valorifica talentul, aptitudinile, de a susține comunicarea, de a încuraja competiția și asumarea de responsabilități în vederea formării unei personalități armonioase a copiilor. Profesorii și învățătorii sunt elemente cheie în acest program, cei care stabilesc programul activităților, pe baza propunerilor venite din partea părinților și elevilor. Conținutul activităților extracurriculare se fixează în funcție de dorințele copiilor și posibilitățile de realizare. Este important ca activitățile alese să aibă, pe lângă partea educativă, și o parte distractivă, informală.

Prin activități extracurriculare se urmărește cultivarea unui stil de viață civilizat, stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Acumularea cunoștințelor de la cea mai fragedă vârstă pune copiii în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură. Bine pregătite, ele sunt atractive pentru orice vârstă, provoacă bucurie și interes copiilor, le ușurează acumularea de cunoștințe, chiar dacă presupun un efort suplimentar.

Activitățile extracurriculare organizate de grădiniță au conținut cultural, artistic, spiritual, științific, tehnico-aplicativ, sportiv sau sunt simple activități de joc sau de participare la viața și activitatea comunității locale.

Și în cadrul grădiniței noastre, cadrele didactice, împreună cu preșcolarii, au preocupări pentru păstrarea portului popular, a tradițiilor și a folclorului din zona noastră. Folclorul este singura școală care a existat și a continuat să existe ca izvor mereu viu și prezent.

În acest sens, prin desfășurarea activităților extracurriculare ne-am propus următoarele obiective:

- cunoașterea succesiunii sărbătorilor religioase și manifestările folclorice destinate lor;
- cunoașterea folclorului și prețuirea acestuia;
- dezvoltarea interesului pentru cunoașterea, păstrarea și transmiterea portului popular românesc, a tradițiilor și obiceiurilor specifice poporului nostru;

- ✚ dezvoltarea capacităților de a interpreta cântece populare românești;
- ✚ dezvoltarea respectului față de înaintași;
- ✚ identificarea și cunoașterea portului popular, a tradițiilor și folclorului din zona noastră;
- ✚ învățarea unor pași de dans popular, însușirea unor abilități de țesut, cusut, confecționare de măști;
- ✚ formarea unor trăsături morale pozitive folosind în joc proverbe, zicători, strigături;

În luna decembrie, am desfășurat cu preșcolarii grupei mele activitatea extracurriculară „Magia sărbătorilor de iarnă”. Prin această activitatea mi-au atins obiectivele urmărite și anume: cunoașterea semnificației religioase a Crăciunului precum și valorificarea potențialului creativ prin realizarea unor lucrări artistice, folosind materiale diverse și tehnici adecvate.

Crăciunul este perioada cea mai frumoasă din an, în care lumea e cuprinsă de magia sărbătorilor de iarnă, unde cu toții pregătesc mâncarea tradițională după care îți lasă gura apă, curățenia înainte de sărbători bineînțeles, petrecerile de sărbători, bradul și alte tradiții.

Preșcolarii grupei mele au fost cuprinși de magia Sărbătorilor de iarnă și împreună au realizat cea mai frumoasă expoziție de Crăciun.

Prin activitățile extracurriculare urmărim să dezvoltăm atitudini valorice față de cultură, să le formăm elevilor o cultură moral-spirituală, o cultură națională. Activitățile școlare și extrașcolare de conservare și promovare a folclorului autohton dezvoltă un comportament motivat, cultivă sentimente de bunătate, caritate, toleranță respect, demnitate, de personalizarea individului și conturarea identității sale.

Folclorul reprezintă oglinda vie a existenței poporului român, o dovadă grăitoare a străvechii unități culturale a poporului român. Imensul tezaur folcloric al poporului nostru constituie o componentă valoroasă a acestei moșteniri. Valorificând cu copiii tradiția folclorică în cadrul diverselor activități școlare și extrașcolare realizăm un important act cultural și educativ.

Consider că, prin varietatea folclorului, copiii pot să cunoască, să înțeleagă și să prețuiască mai mult trecutul glorios al poporului nostru, ocupația, obiceiurile, sentimentele, năzuințele generațiilor de ieri.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bruner, J.S.- ”Procesul educației intelectuale”, 1970, București, Editura Științifică;
2. Cernea, M – ”Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ, în învățământul primar” nr.1 /2000, București, Editura Discipol;
3. Ciubuc, I – ”Armonia naturii”, 2011, Oradea, Editura Aureo;
4. Ionescu, M. C – ”Mijloace de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire”, 2001, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană;
5. Preda, Viorica- ”Metodica activităților instructiv-educative în grădinița de copii”, 2009, Craiova, Editura „Gheorghe Cărtu Alexandru”;
6. Revista „Învățământul primar” nr 3-4, 1999, Ed. Discipol.
7. Pop, M – „Obiceiuri tradiționale românești”, 1999, București, Editura Univers;
8. Wikipedia – Enciclopedie liberă – Despre folclor.

IMPORTANȚA EDUCAȚIEI TIMPURII ÎN PĂSTRAREA TRADIȚIILOR ȘI OBICEIURILOR DE CRĂCIUN

Prof.dr.: BEȘCU MONICA-MIHAELA

Grădinița cu p.p. Ion Creangă, structura Grădinița cu p.p. nr.10 Alexandria, județ Teleorman

“Există lucruri care știm că sunt imposibil de realizat, până când vine cineva care nu știe acest lucru și le realizează.”

– Albert Einstein

Societatea se află într-o continuă și permanentă schimbare. Oamenii se schimbă, nevoile, dorințele și motivațiile lor se schimbă. Cultura și gândirea devine diferită în fiecare clipă, în fiecare etapă supusă schimbării.

Tradițiile sunt în primul rând de natură culturală, lingvistică, socială, economică și religioasă.

Folclorul este inima oricărei culturi. Acesta cuprinde o serie de obiceiuri, datini și tradiții care s-au păstrat datorită permanenței și continuității spirituale ale acestor “oameni asprii la vorba, dar dulci la gând”.

Ca educatoare am considerat că orice copil trebuie educat pentru a fi un continuator al valorilor culturii populare. Tradițiile populare au constituit subiecte îndrăgite și interesante pentru copii. Sentimentele lor au fost îndreptate spre arta populară, muzică și dansul popular, arta aplicată în costumele populare și amenajarea interiorului. Primii pași în cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor noastre populare se vor realiza cu multă ușurință prin intermediul folclorului copiilor, al cântecelor populare și al dansurilor populare.

În fiecare an școlar realizez activități specifice cu copiii din grupa mea și ne îmbăcăm în costum popular ori de câte ori putem.

Studierea limbii române, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor populare contribuie la formarea unui cetățean european cu o cultură comunicațională și literară de bază, capabil să înțeleagă lumea din jurul său, să comunice și să interacționeze cu semenii săi, exprimându-și gânduri, sentimente și opinii.

Un anotimp plin de emoție este anotimpul iarna, cu obiceiurile și tradițiile ce se desfășoară an de an.

Am desfășurat împreună cu copiii și părinții o serie de acțiuni cu ocazia diferitelor evenimente (1 Decembrie, Sf. Apostol Andrei, colinde și spectacole). Am mers în excursie la Casa lui Moș Crăciun, am desfășurat activități în parteneriat cu școlarii, am respectat obiceiurile specifice adaptându-le la particularitățile de vârstă ale preșcolarilor. Iarna este anotimpul în care “magia” trebuie trăită din plin, este timpul pentru sărbători de basm, bucurie, daruri și colinde.

Zâna iernii ne poartă pe aripile vântului și ne spune povestea ei, fulgii zboară și ne poartă spre meleaguri albe și pure, unde timpul parcă a stat în loc, florile de gheață ne împodobesc ferestrele.

Iarna, este o poveste, spusă de bunici copiilor la gura sobei.

Iarna e miezul copilăriei noastre și e la fel de curată și frumoasă ca sufletul unui copil.

Preșcolarii îl așteaptă cu drag și emoții, în fiecare an pe Moș Crăciun, care vine cu sacul plin de cadouri pentru copiii cuminiți. Aceștia împodobesc și bradul cu ornamente cu câteva zile înainte de Crăciun. Se spune că obiceiul bradului împodobit de Crăciun a apărut în Germania. În România, există o paletă largă de tradiții și obiceiuri specifice de Crăciun, pe care le transmitem

din generație în generație. Una dintre cele mai iubite tradiții de Crăciun este aceea de a merge cu colindul. Cu Steaua în mână, în prima zi de Crăciun, colindătorii merg din casă în casă și vestesc oamenilor nașterea lui Iisus prin diverse poezioare sau cântece specific cunoscute. O altă tradiție importantă o constituie masa de Crăciun.

Așadar în fiecare an, aflându-ne în preajma sărbătorilor de iarnă am valorificat prilejul de a le oferi posibilitatea să-și însușească noi cunoștințe referitoare la valoarea tradițiilor și obiceiurilor neamului nostru, precum și prilejul de a coopera, socializa la cote maxime, așa cum îi stă bine unui român adevărat.

BIBLIOGRAFIE:

1. Tataru Maria (2009). *Iarna la români. Culegere de tradiții și obiceiuri de iarnă*. Editura: Rovimed.
2. Emilie Beaumont(2021). *Obiceiuri de Crăciun in lume*. Editura:Aramis.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI ROMÂNEȘTI DE CRĂCIUN

**Chirescu Loredana-Profesor învățământ primar-
Școala Gimnazială nr 1 Mârzănești,
jud. Teleorman**

Nașterea Domnului Iisus Hristos este sărbătorită în zilele de 25, 26 și 27 decembrie, iar seara de 24 decembrie este cunoscută și sub denumirea de Ajunul Crăciunului. Sărbătoarea Crăciunului datează încă din secolul al IV-lea, când Biserica Creștină a stabilit această dată nu întâmplător, ci pentru a concura cu nașterea zeului Soare din tradițiile păgâne. Mulți istorici ai religiei sunt însă de părere că Nașterea Domnului ar fi avut loc spre sfârșitul iernii. De altfel, există unele discrepanțe între datele la care se sărbătorește Crăciunul: creștinii ortodocși de rit vechi îl sărbătoresc pe 7 ianuarie, după calendarul iulian, care este decalat cu 13 [zile](#) față de cel oficial.

Steaua

Un alt obicei care în timp și-a pierdut semnificația este mersul cu 'steaua' – obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acesta avea menirea de a vesti oamenilor nașterea lui Hristos: copiii care mergeau cu 'steaua' se deghizau în magi și vesteau marea minune. Cântecele despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare”, precum și alte cântece.

Bradul de Crăciun

Simbolul sărbătorilor de iarnă este mult doritul brad de Crăciun. Acesta exista în tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile românești, fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața unui om: botezul, căsătoria și înmormântarea. Se consideră că bradul aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad. În ziua de azi, toată lumea abia așteaptă să împodobească bradul; acest obicei are loc în ajunul Crăciunului sau în noaptea de Crăciun, când Moș Crăciun aduce, pe lângă cadouri, și bradul frumos împodobit cu globuri și beteală.

Capra

Acest obicei ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, boriță (de la bour) în Transilvania de sud. În Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia” (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou.

Capra se face dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, care se învelește cu hârtie roșie, peste care se pune o altă hârtie, neagră, mărunț tăiată și încrețită, sau se lipeșteo piele subțire cu păr pe ea. Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum și alte manifestări ale măștilor zoomorfe (*care înfățișează animale*) întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului provin din ceremoniile sacre arhaice închinat morții și renașterii divinității.

Dansul Ursului

Umblatul cu Ursul este întâlnit doar în Moldova, de Anul Nou. Ursul este întruchipat de un flăcău purtând pe cap și umeri blana unui animal, împodobită în dreptul urechilor cu ciucuri roșii. Masca este condusă de un „ursar”, însoțită de muzicanți și urmată, adesea, de un întreg alai de personaje (printre care se poate afla un copil în rolul „puiului de urs”). În răpăitul (*zgomotul*) tobelor sau pe melodia fluierului și ajutată de un ciomag (*băț mare și gros*), masca mormăie și imită pașii legănați și sacadați ai ursului, izbind puternic pământul cu tălpile. Semnificația este purificarea și fertilizarea solului în noul an. Există ipoteza că la originea acestui obicei s-ar afla un cult dacic.

Plugușorul și Sorcova

În prima zi a noului an, se merge cu **Plugușorul** și cu **Sorcova**, obiceiuri ce invocă prosperitatea și belșugul pentru gospodăria celui care primește colindătorii. Se spune că ceicare nu primesc cetele de colindători vor avea necazuri și sărăcie în anul ce vine.

În ajunul Anului Nou, în Moldova, cete de flăcăi și de bărbați de curând însurați pleacă cu Plugul. Străvechi obicei agrar (*care se referă la agricultură – cultivarea pământului – ocupație străveche a românilor*) derivat dintr-o practică primitivă, trecut printr-un rit de fertilitate, **Plugușorul** a ajuns o urare obișnuită de recolte bogate în anul care abia începe. Plugușorul este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu timpul de un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. La sate, „Plugușorul” este însă extrem de complex, iar alaiurile care merg din casă în casă duc cu ele chiar un plug.

„Aho, aho, ho-ho / Măine anul se-noiește / Plugușorul se pornește / Si începe a brazda / Pe la case a ura / Iarna-i grea, omătu-i mare, Semne bune anul are / Semne bune belșug / Pentru brazda de sub plug”, sunt primele versuri ale Plugușorului, care tradițional secântă în ultima zi a anului.

De asemenea, odată cu intrarea în Noul An, de Sfântul Vasile, este bine să se ureze pentru bunăstare, iar în acest sens „**Sorcova**” este cel mai cunoscut colind.

Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu Sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

DATINI DE IARNĂ ÎN SATUL NATAL

P.I.P. Tăiatu Lăcrămioara- Marilena
Școala Gimnazială Băbăița, Județul Teleorman

Fără tradiție nu există cultură: nici omul simplu, nici geniul nu pot crea nimic fără tradiție. Omul fără tradiție este ca pomul fără rădăcini. Numai pentru aceste motive, copiii trebuie să-și cunoască, să păstreze și să transmită următoarelor generații obiceiurile și tradițiile locale și naționale. Obiceiurile înrădăcinate în viața oamenilor, comunică o poezie netăgăduit de frumoasă. Obiceiurile, datinile, cântecele, însoțesc viața omului de la naștere până la moarte.

Județul Teleorman este foarte bogat în obiceiuri și tradiții de iarnă. Iarna începe cu sărbătoarea, atât de așteptată de copii, a Sfântului Nicolae. Câți dintre noi nu au așteptat cu înfrigurare cadouri de la Moș Nicolae? Un obicei foarte cunoscut este împodobirea pomului de Crăciun, a bradului (6 decembrie – Moș Nicolae). Bradul care este veșnic verde simbolizează viața veșnică. Datina împodobirii bradului de Crăciun pare a fi de obârșie germană, așa cum este și cântecul „O, brad frumos!”. Împodobirea bradului și așteptarea de către copii a "Moșului", numit, în sud-estul Europei, Crăciun, care vine cu daruri multe, este un obicei occidental care a pătruns de la oraș la sat, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Un alt obicei foarte cunoscut este „tăierea porcului”. Porcul se taie de Ignat. Ignatul este divinitatea solară care a preluat numele și data de celebrare a Sf. Ignatie Teofanul (20 decembrie) din calendarul ortodox, sinonim cu Ignatul Porcilor - în zorii zilei de Ignat se taie porcul de Crăciun. Animalul sacrificat în această zi este substituit al zeului care moare și renaște, împreună cu timpul, la solstițiul de iarnă. În antichitate, porcul a fost simbol al vegetației, primăvara, apoi sacrificiul lui s-a transferat în iarnă. Imediat după sacrificare, gospodarul face —pomana porcului : oferă celor care l-au ajutat la tăiat (uneori și vecinilor) șorici, carne proaspăt prăjită și un pahar de vin (sau țiucă fiartă). În puținele zile rămase până la Crăciun, gospodinele fac piftie (răcitură), sarmale, cozonaci cu nucă, mac și rahat (sau brânză și stafide), plăcintă și prăjituri diverse. În același timp, începe curățenia în casă și în curte, împodobirea locuinței și pregătirea hainelor pentru Sărbători. Odată finalizate toate pregătirile, gospodinele pun din fiecare fel de mâncare câte ceva într-un coș de nuiele și o sticlă cu vin și duc acest coș la biserică, în seara de Ajun, pentru sfințire.

Primele semne ale Sărbătorii Nașterii Domnului le dau grupurile de colindători, care pornesc din casă în casă, cu o traistă încăpătoare pe umăr, pentru a le ura gazdelor fericire, sănătate și prosperitate. Copiii merg cu „colindețele”, o tradiție prin care ei colindă pe la casele oamenilor strigând : „Bună seara la Ajun,/ Poimâine la Moș Crăciun,/ Într-un ceas bun.

„Steaua” este un colind care începe din prima seară a Crăciunului și se încheie la Bobotează. Steaua este de asemenea purtată de un copil, în spatele ei fiind o lanternă aprinsă, vestind astfel nașterea Domnului. Acest obicei vrea să amintească de steaua care a vestit nașterea lui Isus și i-a călăuzit pe cei trei magi. Cântecele despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în imobil în zilele Crăciunului, cântă versuri religioase despre nașterea lui Isus: "Steaua sus răsare".

Crăciunul mai este numit și sărbătoarea familiei, este ocazia când toți se reunesc: părinți, copii, nepoți; își fac daruri, se bucură de clipele petrecute împreună în jurul mesei, cu credința că prin cinstirea cum se cuvine a sărbătorilor vor avea un an mai bogat. Plugușorul copiilor este tot un obicei străvechi agrar. În ajunul Anului Nou, cetele de copii intră din casă în casă să

ureze, purtând bice din care pocnesc, buhaie (un instrument specific), clopoței, tălăngi etc. Obiceiul Plugușorului este legat de speranța fertilității, versurile sale prezentând practicile agricole și urări de holde bogate. În schimbul acestor urări, copiii primesc bani.

În Teleorman, sorcova este obiceiul conform căruia în dimineața zilei de 1 ianuarie, copiii care merg cu sorcova, poartă în mână o crenguță împodobită cu flori din hârtie colorată, trec pe la rude cărora le urează fericire, sănătate, tăria fierului, frumusețea trandafirului. Versurile sunt însoțite de urări specifice: „Sorcova, vesela/ Să trăiți, să-mbătrâniți/ Ca un măr, ca un păr, ca un fir de trandafir/ Tare ca piatra, iute ca săgeata/ Tare ca fierul, iute ca oțelul/ La anul și la mulți ani!”

În ziua de Sfântul Vasile, există obiceiul ca flăcăii să umble cu capra. În cadrul sărbătorilor agrare, jocul a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor de animale în turmele păstorilor, succesul recoltelor - invocat și evocat de boabele care se aruncau de gazdă peste cortegiul "caprei". „Capra” este de fapt un om mascat, ascuns sub un costum larg, care ține deasupra capului un băț în vârful căruia este cioplit un fel de cap de capră. În jurul caprei cântă și dansează alți colindători mascați și costumați specific, unii dintre aceștia fiind instrumentiști cu acordeon, fluier, tobă sau chiar vioară. La sfârșit, toți le urează gazdelor multă sănătate, fericire, recolte bogate, mese îmbelșugate și la mulți ani.

Județul nostru este plin de astfel de obiceiuri, în fiecare anotimp al anului.

BIBLIOGRAFIE

Nicolau I., Ghidul sărbătorilor românești, 1998, București, Ed. Humanitas.

Pamfile T., Mitologie românească, 1977, București, Ed. All.

Cristea Stan V., *Introducere în istoria culturală a județului Teleorman*, 2002, Alexandria, Ed. Roccris.

OBICEIURI, TRADIȚII ȘI SUPERSTIȚII DE CRĂCIUN ÎN MUNTENIA

Ionescu Florența

Profesor, Colegiul Național A.I.Cuza Alexandria

Prin Muntenia, în noaptea dinaintea Ajunului, tineretul se adună la o casă, aduc lăutari sau cântă unul din fluier și se pun apoi pe petrecere până la miezul nopții, când pornesc spre capul satului, de unde iau casele de-a rândul, strigând: "Bună dimineața la Moș-Ajun!"

Gazda le dă colindețe: covrigi, colăcei, poame, iar uneori și un păhărel de vin. Dimineața și ziua umblă cu colindețul copiii mai mici. Prin unele părți din Oltenia, copiii își mai fac și un steag alcătuit dintr-o prăjină lungă, în vârful căreia leagă o basma, două sau trei, care au un ban de argint, câteva fire de busuioc și puțină tămâie, simbolizând darurile pe care magii le-au adus la ieslea în care s-a născut Mântuitorul. În zilele premergătoare Ajunului Crăciunului, preotul satului însoțit de cântăreții bisericești merge prin casele credincioșilor cu icoana pe care este zugrăvită nașterea lui Iisus Hristos.

În noaptea de Ajun, nu-i este nimănui îngăduit să doarmă pe fân sau pe paie în grajdul vitelor, căci în acea noapte boii vorbesc între dâșii despre Domnul Hristos care s-a născut între ei, în iesle, și pe care ei l-au încălzit cu suflarea lor. Prin alte părți se crede că vorbesc și celelalte vite, destăinuind între altele și locurile unde se află comorile ascunse în pământ; nu-i bine însă să le asculte omul, căci i se pot întâmpla multe primejdii.

La sfârșitul fiecărui colind, ceata de colindători primește răsplata. Pe vremuri, aceasta consta în: covrigi, nuci, mere, cozonac.

În multe gospodării din spațiul etnografic sudic al țării se pregătesc „colindele” (bețe de alun curățate de coajă) care se taie înainte de Ignat, se pun la uscat până în seara zilei de Ajun și se decorează prin afumare cu romburi albe și negre, dispuse alternativ. Ele simbolizează opoziția dintre lumină și întuneric, viață și moarte.

Seara, femeia aprinde atâtea lumânări câte „colinde” are și tot atâția colaci sunt pregătiți. În dimineața zilei de Ajun, „colindele” se înfig în morminte de către copii, ca liant între „lumea cu dor” și cea „fără dor”. Cea mai vârstnică din casă ia un colac, o lumânare și o „colindă”, zahăr, bomboane, nuci și dă pomană membrilor familiei, numind câte un înaintaș trecut la Domnul. Apoi, cei mici pleacă la colindat, iar cei mari la biserică.

Umblatul cu Steaua de Crăciun

Unul dintre obiceiurile cele mai cunoscute ale copiilor colindători este umblatul cu Steaua. Acest obicei evocă momentul în care, la nașterea lui Iisus, pe cer s-a ivit steaua care i-a călăuzit pe magi. Cele mai cunoscute cântece de stea sunt ”Steaua sus răsare”, ”Trei păstori se întâlniră”, ”O, ce veste minunată”, ”În orașul Viflaim”. Spre deosebire de colinde, transmise de la o generație la alta prin viu grai, cântecele de stea au fost culese în cartea lui Anton Pann, care a apărut în numeroase ediții.

Alt obicei cunoscut este Vicleimul, o formă de teatru popular care semnifică nașterea lui Iisus. Inspirat din literatura bisericească, Vicleimul păstrează detalii din colindatul cu măști. Altă formă de teatru popular sunt Irozii, în care personajele centrale sunt împăratul Irod, pruncul Iisus, magii.

Umblatul cu capra de Crăciun

Umblatul cu capra este un obicei de Crăciun ce ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Numele acestui obicei în Muntenia și Oltenia este brezaia.

Capra este însoțită de o ceată zgomotoasă cu nelipsiții lăutari care acompaniază dansul caprei, care sare, se rotește și se apleacă, în același timp clămpănind ritmic din fălcile de lemn. Spectacolul se remarcă mai ales prin originalitatea costumului și a coregrafiei.

Cercetătorii presupun că dansul caprei provine din ceremoniile sacre arhaice închinare renașterii divinității.

Primul colind, care se cântă la fiecare casă, în Ajunul Crăciunului, este colindul de ușă sau de fereastră. Prin acest colind se invocă trezirea rituală a gazdelor, pentru a-i întâmpina pe colindătorii ce le aduc vestea nașterii lui Hristos și pentru a se pregăti să celebreze marea sărbătoare a Nașterii Domnului: ”Sculați, sculați, boieri mari/ Florile dalbe/ Sculați, voi, români plugari/ Că vă vin colindători/ Noaptea pe la cântători/ Și v-aduc un Dumnezeu/ Să vă mântuie de rău/ Un Dumnezeu nou născut”. Refrenul ”Florile dalbe”, des întâlnit în poezia colindelor, are astăzi numai o valoare simbolică. Se presupune, însă, că la origine el era o formulă magică, rostită concomitent cu atingerea persoanei colindate cu o ramură înflorită de măr.

Citarea ramurii de măr în colinde, la fel ca și folosirea ei rituală, avea rostul de a transmite omului calități atribuite plantei: energie și vigoare și este întrucâtva înrudit cu obiceiul sorcovitului de Anul Nou.

Superstiții de Crăciun

Se spune că pentru a avea noroc, în anul ce bate la ușă, nu trebuie să mănânci nimic în ajun de Crăciun. În ziua de Ajun nu sunt permise supărarea, certurile și loviturile: cel care lovește cu pumnul va primi înapoi tot atâția pumni cât a dat.

Conform unei superstiții, în ziua de Ajun nu este permis consumul de rachiu. Se spune că cel care bea rachiu pe 24 decembrie, va fi batjocorit de diavol.

Un obicei popular este aducerea unei crenguțe de vâsc în casă. Aceasta este aducătoare de noroc, belșug și alungă certurile și ghinionul. O tradiție presupune împodobirea bradului de Crăciun cu un săculeț mic, umplut cu boabe de fasole albă. Acestea simbolizează puritatea sufletului.

Casa nu trebuie măturată în ziua de Ajun, căci așa se alungă tot norocul. O altă tradiție este recuperarea tuturor bunurilor împrumutate de-a lungul anului.

O superstiție spune că dacă un bărbat intră primul în casă în ziua de Ajun și ziua de Crăciun, familia va fi binecuvântată cu noroc tot anul care urmează.

Un obicei respectat în special la sate este aruncarea boabelor de grâu sau porumb către colindători.

Boabele călcate trebuiesc împărțite apoi la păsări, pentru ca acestea să dea ouă din belșug în noul an. Ajunul Crăciunului este o sărbătoare plină de obiceiuri și tradiții populare, multe dintre ele păstrându-se încă atât la sate, cât și la orașe.

BIBLIOGRAFIE

<https://www.google.com/search?q=traditii+de+craciun+in+muntentia&oq=traditii+de+craciun+in+muntentia>

OBICEIURI, TRADIȚII ȘI SUPERSTIȚII DE CRĂCIUN ÎN MUNTENIA ȘI OLTENIA

Ionescu Mihai

Profesor, Liceul Teoretic Al. Ghica Alexandria

Marea Sărbătoare a Nașterii Mântuitorului are o nebănuită putere de a ne readuce în fiecare an bucuria și lumina în suflete. Și cum oare să fie altfel când, poporul român are mărețul privilegiu de a se fi născut creștin? Prunc, tânăr, sau bătrân, locuitor al oricărei zone geografice a țării, trăim Sfânta Sărbătoare în registre diferite, însă cu aceeași intensitate, fiindcă aceasta are puterea de a renaște speranțele, de a ne dărui pacea deplină în gând și lumina senină în inimă.

Postul Crăciunului, însoțit cu rugăciune, devine veritabil prilej pentru maturi de a-și curăți sufletele, de a deveni mai buni, mai milostivi și mai iubitori către aproapele, năzuind spre desăvârșire. Este ceea ce regăsim și în textele colindelor cântate pe ulițele satelor de cetele de copii ce vestesc apropierea mării sărbători a creștinătății, fiindcă încă din perioada Postului Crăciunului se începe cântatul colindelor, nu numai acasă, după rugăciune, ci și în cuprinsul satului. Este perioada când copiii tânjesc după colindatul din Ajunul Crăciunului, Stea și Irozi, datini ce au o strălucire aparte, desfășurându-se în cele trei zile de Crăciun, momente de maximă intensitate a sărbătorii creștine.

Nu se cade ca venirea acestei sărbători să găsească gospodăriile neîngrijite. De aceea în satele din Muntenia și Oltenia, ca pe tot cuprinsul țării, femeile, cu tot frigul aspru care este în această vreme, scot din casă totul afară, ca să vâruiască, să repare, să spele ferestrele și ușile, să scuture lucrurile și să le așeze iarăși frumos la locul lor.

Ziua de 30 noiembrie, sărbătorirea Sfântului Andrei, marchează începutul sărbătorilor de iarnă. În această zi, se stabilesc raporturile dintre cetele de flăcăi și gazda casei unde urmează să se adune componenții grupului pentru a repeta textele de colinde. Obligațiile grupului erau diverse: cărau apa, spărgeau și cărau lemne, curățau prin gospodărie și în grajdul animalelor. Pe 30 noiembrie, toți românii pun la încolțit grâu în câteva vase de lut, sau pun în apă atâtea rămurele de măr câți membri sunt în familie, iar la Anul Nou se interpretează norocul ce-l va avea fiecare în funcție de înălțimea firelor de grâu, sau de rapiditatea cu care crenguțele au înflorit.

În Postul Crăciunului nu se fac hore și nunți și singurele prilejuri de adunări și petreceri sunt șezătorile, unde se lucrează de obicei puțin și se petrece mult, vorbindu-se, cântându-se și câteodată, jucându-se. Tineretul are motive întemeiate să aștepte deschiderea sau dezlegarea horilor, care vor atrage după sine, după Bobotează, și nunțile.

Obiceiurile de Crăciun se respectă în satele din Muntenia și Oltenia cu sfințenie. În seara de 23 spre 24 decembrie, după miezul nopții și până la ziuă, se obișnuiește ca cetele de copii să meargă din casă în casă, cu colinda, Mos-Ajunul, Colindișul sau Bună dimineața la Moș-Ajun. Cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, făcând tradiționalele urări. Farmecul melodiilor și textelor poetice ale colindelor este inegalabil, favorizând retrăirea unor clipe fabuloase ale copilăriei, care ne stau toată viața ascunse în suflet.

În lumea satelor oltenești, în ziua de Crăciun, dis-de-dimineață, gospodarul aduce din sură un braț de paie. Adunate în mănunchiuri, paiele sunt aruncate în vatra focului, în timp ce se repetă urări de bunăstare : "Atâtea paie/Atâția miei/Atâția porci/Atâția boi/Atâtea oi/Atâtea vaci/Atâția turmaci". Cele mai multe gospodine pregătesc din timp, înainte de micul dejun al primei zile de Crăciun, apa norocului. Aceasta se prepară din agheasmă și infuzie de plante - mentă, levănțică și mușcată. Stăpânul casei spune o rugăciune înainte de degustarea bucatelor, iar soția lui stropește casa cu această apă norocoasă, care va avea puterea de a ține departe de casă orice lucru rău.

Prin Muntenia, în noaptea dinaintea Ajunului, tineretul se adună la o casă, aduc lăutari sau cântă unul din fluier și se pun apoi pe petrecere până la miezul nopții, când pornesc spre capul satului, de unde iau casele de-a rândul, strigând: "Bună dimineața la Moș-Ajun !" Gazda le dă colindeți: covrigi, colăcei, poame, iar uneori și un păhărel de vin. Dimineața și ziua umblă cu colindișul copiii mai mici. Prin unele părți din Oltenia, copiii își mai fac și un steag alcătuit dintr-o prăjină lungă, în vârful căreia leagă o basma, două sau trei, care au un ban de argint, câteva fire de busuioc și puțină tămâie, simbolizând darurile pe care magii le-au adus la ieslea în care s-a născut Mântuitorul. În zilele premergătoare Ajunului Crăciunului, preotul satului însoțit de cântăreții bisericești merge prin casele credincioșilor cu icoana pe care este zugrăvită nașterea lui Iisus Hristos.

Gospodinele fierb pentru masa Ajunului din toate felurile de bucate, ca să rodească peste an. Casa se mătura seara, dar gunoiul nu se dă afară, ca să nu aibă gospodarii supărări și pagube la vite și ca să nu le iasă norocul din case. Casa este bine să se măture de la apus spre peretele de răsărit, spre icoane, ca să se adune peșitorii la acea casă. Alte gospodine pregătesc turte înmuiate într-o apă caldă în care s-a topit zahăr și apoi le așază pe fundul unei farfurii. Pe acest strat de turte se presară zahăr pisat, amestecat cu miez de nucă, tot pisat, sau numai sămânța pisată de cânepă. Pe acest strat se pune un alt rând de turte înmuiate, și iarăși miez de nucă și astfel se continuă până ce se umple farfuria, peste care se presară zahăr sau miez de nucă; alteori, turtele se ung cu miere. Aceste turte poartă denumirea de scutecele lui Iisus și sunt așezate în odaia curată, sub icoană, fiind dăruite preotului, când vine să vestească Nașterea Domnului. La dreapta farfuriei cu turte, se pregătesc pe o jumătate de farfurie, bob zdrobit, cu ceapă prăjită pe deasupra, iar cealaltă jumătate se pun prune fierte. În cele patru colțuri ale mesei

se așază și câte un colac. Între colacii din dreapta se pune un fuior de cânepă, bine periat, zicând unii că acesta este barba lui Moș Crăciun și ar avea darul de a aduce prosperitate acelei case.

În noaptea de Ajun, nu-i este nimănui îngăduit să doarmă pe fân sau pe paie în grajdul vitelor, căci în acea noapte boii vorbesc între dâșii despre Domnul Hristos care s-a născut între ei, în iesle, și pe care ei l-au încălzit cu suflarea lor. Prin alte părți se crede că vorbesc și celelalte vite, destăinuind între altele și locurile unde se află comorile ascunse în pământ; nu-i bine însă să le asculte omul, căci i se pot întâmpla multe primejdii.

În fiecare gospodărie din spațiul etnografic oltenesc se pregătesc „colindele” (bețe de alun curățate de coajă) care se taie înainte de Ignat, se pun la uscat până în seara zilei de Ajun și se decorează prin afumare cu romburi albe și negre, dispuse alternativ. Ele simbolizează opoziția dintre lumină și întuneric, viață și moarte. Seara, femeia aprinde atâtea lumânări câte „colinde” are și tot atâția colaci sunt pregătiți. În dimineața zilei de Ajun, „colindele” se înfig în morminte de către copii, ca liant între „lumea cu dor” și cea „fără dor”. Cea mai vârstnică din casă ia un colac, o lumânare și o „colindă”, zahăr, bomboane, nuci și dă pomană membrilor familiei, numind câte un înaintaș trecut la Domnul. Apoi, cei mici pleacă la colindat, iar cei mari la biserică.

Începând din Ajun, la geam se aud frumoasele Colinde și Cântece de Stea, care vestesc în grai dulce și melodios nașterea pruncului Iisus în ieslea din Betleem.

Toate aceste obiceiuri și tradiții îi strâng laolaltă pe cei mari și pe cei mici, în prag de sfântă și binecuvântată sărbătoare: Nașterea Domnului.

Toată lumea așteaptă cu nerăbdare Crăciunul, sărbătoarea care oferă ocazia întrunirii întregii familii, în cadrul primitiv al casei părintești, în jurul mesei încărcate cu bucatele tradiționale, în zvon de colindă. La masa sărbătorească, mesenii rostesc rugăciunea "Tatăl nostru", cel mai vârstnic binecuvântând bucatele, spre sănătatea și bunăstarea membrilor acelei familii. Aceste obiceiuri felurite fac ca bucuria și veselie să se înstăpânească în orice suflet și în orice casă.

BIBLIOGRAFIE

1. <https://www.google.com/search?q=traditii+de+craciun+in+muntentia+si+oltenia>

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN

**Sergentu Delia, Dr. ing. Prof.,
Școala Gimnazială Drăgănești de Vede, Teleorman**

Semnificația Crăciunului

În calendarul actual al românilor, sărbătoarea Crăciunului are caracter creștin, fiind sărbătorită atât prin participarea la slujbele bisericești, cât și prin practicarea unor obiceiuri populare. Cel mai practicat dintre acestea din urmă este Colindatul. Sărbătoarea Nașterii Domnului, este o zi de mare bucurie și binecuvântare pentru creștini. Este sărbătorită la 25 decembrie, de prin secolul al IV-lea (până atunci se sărbătorea la 6 ianuarie, odată cu Botezul Domnului, sub numele de Epifanie sau Teofanie).

În această sărbătoare, și în cele ce-i urmează în calendar, etnologii văd urmașele Saturnaliilor, Mythraliilor și a altor sărbători romane, dedicate solstițiului de iarnă.

Postul Crăciunului

Întrucât așteaptă și prevestește Nașterea lui Mesia, este un post de bucurie, un post ușor, cu dezlegare la pește în fiecare sâmbătă, duminică și sărbătoare mai importantă.

Pentru comunitatea de până la începutul secolului al XX-lea, aceasta era perioada șezătorilor, întrucât, în nopțile lungi de iarnă, era vreme destulă pentru lucrul de mână, pentru repetat colinde, dar și pentru distracții; aceasta era și perioada când se cunoșteau flăcăii cu fetele, pentru a se căsători, după Bobotează.

Ajunul Crăciunului

Importantă este ziua de Ajun (24 decembrie) cunoscută ca zi de post aspru.

În trecut, femeile mâncau numai seara prune uscate sau poame fierte. Se făcea și un dulce tradițional, numit "scutecele lui Iisus" sau "pelincile Maicii Domnului", din turte subțiri, coapte pe plită și umplute cu o cremă obținută din sămânța de cânepă zdrobită. Când se mătura, seara, gunoiul nu se da afară, ca să nu ai supărări și pagube la vite. Coșurile se măturau și funinginea se arunca în vie, ca să încarce via cu struguri. Găinilor li se dădeau să mănânce din sită, ca să ouă mult.

În dimineața acestei zile, acum, dar mai demult și cu o seară înainte, cetele de copii umblau din casă-n casă cu COLINDĂ. Obiceiul se mai numea MOȘ-AJUNUL, Bună-dimineța, Colindișul sau Bună-dimineța la Moș Ajun. În unele locuri (Oltenia, Transilvania) colindătorii se numeau PITEREI sau PIZEREI și erau conduși de un vătaf. Datina era că atunci când intrau în casă, să scormonească focul din vatră. Ca daruri primeau covrigi, colaci, turte, mere, nuci.

Dar cel mai cunoscut obicei de Ajun este MERSUL CU ICOANĂ. Acum obiceiul durează mai multe zile în ajun de Crăciun și nu mai e practicat de băieții din corul bisericii, ci de preot însoțit de dascăl. Ei colindă din casă-n casă, stropind cu aghiazmă casa și locatarii și cântând troparul Nașterii Domnului: "Nașterea Ta Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii Lumina Cunoștinței. Că întru dânsa cei ce slujeau stelelor, de la stea s-au învățat să se-nchine Ție, Soarelui Dreptății, și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus. Doamne, Mărire Ție!"

Colindele

Obiceiul se practică în Ajunul Crăciunului, seara, până în dimineața zilei de Crăciun. Dar există și locuri unde se colindă în două sau în toate cele trei zile ale sărbătorii. În alte locuri din Muntenia, Moldova și Transilvania de Răsărit, se colindă (și) la Anul Nou. (În fine, termenul de colindă s-a extins și asupra obiceiului practicat de Iordan, Florii sau chiar de Paște, în ultima vreme. Și totuși, românii consideră tradițională doar colinda de Crăciun.)

Împărțite în colinde religioase (creștine) și laice (sociale, păgâne), colindele românești creează o atmosferă legendară, referitoare la lume și stihii, oprindu-se mai mult asupra a trei aspecte din viața satului: cel gospodăresc, puterea și frumusețea tinerilor, eroismul și iubirea, în perspectiva căsătoriei.

În funcție de grupul care colindă, colindele sunt de copii și de ceată. Colindătorii sunt purtătorii și transmițătorii unui mesaj către gazde. Fie el magic, de urare, de legitimare a cetei sau creștin (de vestire a Nașterii lui Hristos), mesajul colindătorilor dorește să aibă efect asupra gazdei, să-i aducă bogăție, prosperitate în noul an, să o schimbe în mai bună, mai credincioasă, mai fericită, mai sănătoasă.

Colindătorii poartă diferite denumiri: ceată de colindători, ceată de feciori (în Transilvania), ceată de juni (în ținutul Sibiu-Făgăraș), bute, butea feciorilor (junilor) (în ținutul dintre Olt și Târnave), beze (în Câmpia Transilvaniei și Năsăud), dubași (în Hunedoara vestică și ținutul Hălmagiu-Beiuș), preuca (în Țara Loviștei), zoritori (în Țara Bârsei), călușeri (în zona dintre Sibiu și Strei, întrucât colindătorii urează și joacă jocul cu acest nume), etc.

Steaua

În zilele Crăciunului, până la Sfântul Vasile, sau chiar până la Bobotează, copiii umblă cu STEAUA. Ei se numesc stelari, crai, colindări sau colindători. Umblă în cete mici, cu o stea făcută dintr-o sită veche, cu șase, opt sau douăsprezece coarne triunghiulare, învelite în hârtie colorată. În centru, au icoana Nașterii Domnului. Miezul cântării lor se referă la căutarea și aflarea pruncului Iisus de către magi sau crai. Dar cântarea cuprinde și o parte a troparului Nașterii Domnului și o orăție către gazde. Prin zona Muscelului e obiceiul ca stelarii să-și închine steaua, la întâlnirea a două cete.

Bradul de Crăciun

Alt obicei întâlnit pe tot cuprinsul țării este împodobirea bradului de Crăciun, cu jucării, lumini, globuri, beteală. Obiceiul este de dată recentă (se întâlnește în România, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, numai în casele nemților care locuiau prin orașele mari) și nu face parte din tradițiile vechi românești, ci a fost preluat din Occident. Românii aveau obiceiul de a împodobi un pom, o ramură verde, doar la nuntă și la înmormântarea unui tânăr nenunțat. Cu toate acestea, specialiștii vorbesc despre existența, la sate, a unui pom de fasole sau din paie. Alții preferau pomul "de vâsc", ținut astăzi în casă de Anul Nou, cu credința că aduce noroc.

Povestea lui Moș Crăciun

” În unele legende populare și colinde, Moș Ajun apare ca un cioban sau baci la turmele fratelui, Moș Crăciun, care este bătrân (are o barbă lungă) și bogat (de vreme ce are turme și dare de mână), fiind “mai mare peste ciobanii din satul în care s-a născut Hristos”.

Din vechime se știe că Maica Domnului, fiind cuprinsă de durerile nașterii, i-a cerut adăpost lui Moș Ajun. Motivând că este sărac, el a refuzat-o, dar i-a îndrumat pașii spre fratele lui mai mic și mai bogat, Moș Crăciun.

Acum Crăciunul este o sărbătoare de familie, când se adună copiii, părinții și nepoții la masă. Participă la slujbele bisericii, îi primesc pe colindători, sau fac parte ei înșiși din cete. Crăciunul este considerat sărbătoarea păcii, când orice conflict încetează.

BIBLIOGRAFIE

1. Buleoiu, O., Folclorul de iarnă și poezia păstorească, Editura Minerva, București, 1979, pag. 168
2. Cojocaru, N., Cântece, obiceiuri și tradiții populare românești, Editura Minerva, București, 1984, pag.39
3. <http://www.ghiduri-turistice.info/ghid-turistic-traditii-si-obiceiuri-romanesti-de-iarna>
4. <http://www.ro.Wikipedia.org/wiki/Crăciun>

TRADIȚII ȘI OBICEIURI SPECIFICE SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ

Matei Nicoleta Diana, Prof.,
Școala Gimnazială Nr. 1 Măldăeni, Teleorman

Tradiții și obiceiuri de Anul Nou

Anul Nou (Sânvasăiu sau Crăciunul Mic) este mai mult o sărbătoare laică decât una religioasă. Ea marchează trecerea în noul an civil (anul nou bisericesc începe la 1 septembrie), fiind și ziua de prăznuire a Sfântului Vasile cel Mare. În această perioadă se întâlnesc mai multe obiceiuri populare, având, în general, caracter distractiv sau de urare, dar implicând și tradiția românească, mai veche sau mai nouă.

Înnoirea anului conține în sine ideea perfecțiunii începuturilor, a beatitudinii vârstei de aur. De aceea este așteptată cu bucurie. Românii consideră că există o corespondență între "îmbătrânirea anului" și vârsta sfinților din calendar. Cei sărbătoriți la sfârșitul anului sunt moși (Moș Andrei, Moș Nicolae, Moș Crăciun), iar cei serbați la început sunt considerați tineri (Sfântul Vasile).

Cele mai răspândite obiceiuri populare sunt jocurile mimice, în care predomină măștile de animale.

Ele pot fi împărțite în mai multe categorii:

- a) ȚURCA, bourița și cerbul;
- b) BRAZAIA;
- c) CAPRĂ, cămila, cerbuțul și malanca;
- d) jocuri cu mare desfășurare, cu numeroase măști și personaje travestite.

Acestora poate că ar trebui să le adăugăm STRUȚUL, pe care l-am văzut în obiceiurile dobrogene, în ultimul timp.

În toate jocurile de tip țurca, brezaie, capră, recuzita centrală este capul de animal cu cioc clămpănitor, făcut din lemn și jucat de un flăcău. Între capră, țurcă și brezaie există foarte multe asemănări. Diferă numai denumirea, în funcție de zona în care se practică.

Denumirea de CAPRĂ este specifică zonei Moldovei. Caprele din Moldova, cu boț de lemn clămpănitor, au specifice coarnele mai mici și mai puțin împodobite decât în restul țării. Ele sunt acoperite cu covoare sau macaturi și uneori poartă pe spinare o fâșie cu clopoței. Caprele dansează împreună cu ursul dansuri grotești. Celelalte personaje mascate care le însoțesc prezintă adesea scene comice, cu aluzie la comunitate, sau la evenimente actuale. Chiar și pe vremea comunismului, se făcea aluzie la regim și la condițiile de trai.. În mod tradițional, capra joacă în mijloc, fiind înconjurată de celelalte măști, după cântarea la fluier, sau la strigăturile flăcăilor care au sarcina de a o juca. În zona Munteniei, capra poartă denumirea de BREZAIE. Jumătate om și jumătate dobitoc, pare a fi "o ființă răzlețită din străvechile coruri bahice" și cea dintâi mască a teatrului popular românesc.

Însoțită de moș, babă și alte personaje mascate, prezintă diferite scene comice. În zona Muscelului, are cap de lup, barză, vulpe, câine, cocoș sau vultur. Glumește, cântă, îi înveselește pe bătrâni, îi sperie pe copii, dă ghes tinerilor.

În Bucovina, capra se numește MALANCĂ, închipuind o pereche de bătrâni. Casele gospodarilor trebuie să fie curate, căci pe celelalte le murdărește "moșneagul" cu funingine.

Caprele dansau împreună cu "URSUL" dansuri grotești, iar mascații improvizau unele scene comice tradiționale. În zilele noastre, în Moldova, acolo unde se joacă Ursul, acesta este un joc de-sine-stătător. Ursul joacă îndemnat de ursar, în ritmul tobelor și al fluierăturilor.

Ceata este completată de alți mascați: "moși", "babe", "domnișoare", etc. Toți, flăcăi din sat. Măștile sunt confecționate din cârpe, blănuri de oaie, de iepure; costumele din haine vechi; recuzita- obiecte casnice demodate, bâte, etc. În Bucovina, "mascații" se dau pe față cu funingine și se împodobesc cu pene. În Maramureș se pot întâlni cete de "draci", care, în zăngănitul tălăngilor care le sunt agățate de costumul din blană, saltă pe ulițe după colindători.

În zilele noastre există mai multe obiceiuri specifice fiecărui ținut, de Anul Nou. În Moldova se întâlnesc cele mai multe datini la această sărbătoare. Toate sunt "puse în scenă" de ceata de feciori. Mai deosebiți sunt "Împărații" din Bosanci, județul Suceava, cu costume alcătuite din pene colorate. Ei joacă diferite jocuri și urează gazdelor, la sfârșit. "Căiuții" sunt un obicei specific județului Botoșani. Ceata, mai mică sau mai mare, în funcție de vârsta participanților, colindă din casă-n casă, jucând în ritmul fluierăturilor și strigăturilor, precum și al muzicii, dacă își permit flăcăii mai mari să o plătească. Costumul include un cap de cal din lemn, împodobit cu peteală și hârtie colorată. Acesta i-a făcut pe specialiști să vadă în acest obicei reminiscența unui străvechi ritual hipic.

Unii cercetători leagă obiceiul de începutul primăverii, când se sărbătorea, mai demult, Anul Nou. Odată cu stabilirea datei acestuia la 1 ianuarie, se presupune că a migrat și obiceiul. Ca răsplată, colindătorilor li se dădeau colaci, fructe, bani, cârnați, pentru care se mulțumea.

În prezent, plugușorul este mult utilizat pentru felicitarea autorităților și intens mediatizat, ca și majoritatea obiceiurilor de iarnă. Pe la case, în sate și la orașe, se practică în cete mici, de copii, până în dimineața Anului Nou. În unele locuri se mai practică Plugul cel mare, un plug tras de boi sau purtat de flăcăi. Dar în Moldova, Muntenia și Nordul Dobrogei acesta a fost înlocuit de buhai.

În dimineața Anului Nou, ca o continuare a Plugușorului, copiii umblă cu SEMĂNATUL. Ei aruncă semințe de grâu, porumb sau orez prin case și peste oameni. Rostesc o urare scurtă prin Bucovina ("Sănătate! Anul Nou!"), primind în schimb bani, fructe, nuci, colaci. Mai recent însă s-a generalizat formula de la Sorcovă, prezentă, inițial, în centrul Moldovei: "Să trăiți/Să-nfloriți/ca merii, /că perii, /În mijlocul verii, /că toamna cea bogată/De toate-ndestulată!".

Altă formă de colind de Anul Nou este SORCOVA. Mai demult, la Sfântul Andrei se puneau în apă, la înflorit, ramuri de măr, păr sau vișin. Cu ele se colinda din Ajun, până în dimineața zilei de Sfântul Vasile. Astăzi acestea sunt înlocuite cu sorcove făcute din flori de hârtie colorată, ornate cu beteală. Obiceiul este practicat de copii, care intră în casă și le lovesc, pe rând, pe gazde, cu sorcova, recitând formula. Prin Buzău, Prahova, Argeș, Teleorman și Olt se colindă mai întâi la fereastră, spre a le deștepta pe gazde.

Pocniturele din bici și din pârlitoare (mai nou, petardele) se spune că sunt menite a alunga spiritele rele. Pe de altă parte, Anul Nou este un prilej de efectuare a actelor magice și pronosticurilor.

În această noapte se spune că se deschid cerurile. Iar cui priveghează și le

vede deschise, i se va da orice va cere. Se spune că animalele vorbesc, povestind tot ce au făcut în timpul anului. Se mai spune că așa cum e omul la Anul Nou va fi tot anul (vesel sau trist). Mai demult, se ungea cu untură și cărbune de tei pe la ferestrele și ușile grajdului, ca să nu intre strigoaicele, să strice vitele. Se puneau busuioc, cercei sau salbă la părul de la gard, pe casă sau pe clăile de fân. Se spunea că dacă în dimineața Anului Nou vei găsi obiectul rourat, e semn de noroc. Încă și acum se mai face plăcintă cu răvașe, pe care se scriu calități sau diferite trepte de bogăție.

Tradiții și obiceiuri de Revelion

Cea mai ținută sărbătoare este însă Revelionul. Fie în familie, fie cu prietenii, fie la vreo cabană, sau la marile revelioane organizate de autoritățile administrative, românii petrec cu joc, mâncare și băutură. La miezul nopții, la cumpăna dintre ani, ciocnesc un pahar cu șampanie, aprind artificii, sau pocnesc; nu din bici, cum era odată obiceiul, ci cu petarde.

BIBLIOGRAFIE

1. Nicolau, I., Ghidul sărbătorilor românești, Editura Humanitas, București, 1998,
2. Pop, M., Obiceiuri tradiționale românești, Editura Minerva, București, 1976,
3. <http://www.ghiduri-turistice.info/ghid-turistic-traditii-si-obiceiuri-romanesti-de-iarna>
4. <http://www.ro.Wikipedia.org/wiki/Crăciun>

MAGIA IERNII

Iancu Liana Irina – Grădinița PP ” Ion Creanga”

În ciclul obiceiurilor tradiționale românești, ce conțin o varietate de datini și manifestări cu o amplă desfășurare în viața satului, un loc deosebit îl ocupă obiceiurile de iarnă.

Formele de manifestare sunt moștenite din cultura folclorică românească și au fost transmise prin tradiție din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre.

Modalitățile de sărbătorire sunt foarte numeroase, de o deosebită bogăție, implicând participarea întregii colectivități, inclusiv a copiilor.

Grija adulților a fost și va fi dintotdeauna să-i facă pe copii să cunoască, să-i inițieze și să practice aceste frumoase obiceiuri tradiționale românești.

Deosebit de important este faptul că și astăzi ele sunt vii pe întregul teritoriu locuit de români. Theodor T. Burada atestă prezența lor la poporul român și la toți românii din Balcani și din afara granițelor țării, iar Pericle Papahagi consemnează prezența unora dintre aceste obiceiuri și la aromâni.

Vremea colindelor este vremea bucuriilor, a luminii din suflet și din case. În decembrie, când timpul ne așază între tradiție și modernism, parfumul sărbătorilor de iarnă ne alungă grijile și trezesc în fiecare dintre noi farmecul și inocența copilăriei. Luminițe în brad, la ferestre, în grădină pare că fiecare dintre noi dorește să alunge întunericul și să lungească fiecare zi de sărbătoare.

Ne bucurăm de primii fulgi de nea, de clinchetul de clopoței, de bucatele alese de pe masa de Crăciun, de brăduțul împodobit, de daruri și mai ales, de colinde. Portul și folclorul, tradițiile și obiceiurile românești sunt comorile poporului nostru. Datinile și obiceiurile de iarnă ne reprezintă ca popor și constituie o adevărată ”comoară” a țării noastre, apreciată și

recunoscută în întreaga lume. Datoria noastră morală este de a păstra vie tradiția și de a transmite prin viu grai generațiilor următoare obiceiurile românești.

Obiceiurile folclorice ale copiilor din cadrul sărbătorilor de iarnă prezintă de fiecare dată capacitatea acestora de înțelegere și de redare, concepția lor, prin care au posibilitatea să-și manifeste preocupările și personalitatea specifică vârstei.

Practicile tradiționale se desfășoară și în prezent cu aceeași mare frecvență și în forme deosebit de variate și bogate. Perioada de desfășurare a acestora este între 23 decembrie și 7 ianuarie. În acest interval există o serie de obiceiuri străvechi de factură precreștina cu un evident conținut laic, adaptate și uneori chiar suprapuse sărbătorilor religioase.

În întreaga țară există denumiri variate ale acestui obicei. Astfel, în unele părți din Muntenia, Oltenia, Transilvania și Dobrogea, se întâlnesc: "ajunul", "moș-ajunul", "bună dimineța", "bună dimineța la moș-ajun", "colindișul", "neațălașul", "colinda". Pe alocuri, în Muntenia și Oltenia, întâlnim denumirea de "la colindeți" sau "la colindețe".

Obiceiul se desfășoară în "cete" de copii, băieți – mi rar fete – sau în grupuri mixte. Numărul participanților dintr-o cetă este format de obicei din doi, patru, cinci copii.

Manifestarea se desfășoară de două în noaptea de 23 spre 24 decembrie, copiii se adună de obicei la o casă unde repetă colindele, și odată cu venirea serii își încep colindatul. Colindătorii poartă trăistuțele atârinate de gât în care pun darurile ce le primesc.

Tăierea porcilor este de asemenea un obicei foarte veghi și se face de Ignat sau de Ajun, ocazie când copiii se bucură pentru că vor sta călare pe porc, vor mânca din ureche și din fruntea porcului ca să le fie bine tot anul și să stea "în frunte".

În ajun de Crăciun există obiceiul de a împodobi în casă sau în curte un brad cu diferite globuri cu beteală ori cu bomboane.

Sărbătoarea Crăciunului este sărbătoarea bucuriei, dar și sărbătoarea darurilor. Prin această sărbătoare noi primim daruri și de la moși și strămoșii noștri. Sunt minunatele datini și frumoasele colinde pe care le avem de la ei ca pe o zestre de mare preț. Prin diverse activități desfășurate cu copiii, noi, cadrele didactice, trebuie să trezim în sufletul lor sentimente de dragoste, admirație și respect față de comorile de preț ale poporului nostru român: obiceiurile și tradițiile.

Începând cu prima zi de Crăciun și până la Bobotează, copiii merg cu steaua, ei numindu-se colindători sau crai. Colindatul cu steaua în apropierea Sfintei Sărbători a Nașterii Domnului este o scumpă tradiție creștinească, populară și plină de semnificații duhovnicești. Este un obicei cu caracter religios, curat, creștinesc. Ea simbolizează steaua care a condus pe cei trei magi la Bethleem, în satul unde s-a născut Iisus Hristos.

Aceste datini și obiceiuri de iarnă sunt creații populare inestimabile, mărturii care confirmă cuvintele lui Lucian Blaga - "veșnicia s-a născut la sat" și care dovedesc vrednicia și înțelepciunea poporului român. Există zone în țara noastră unde tradiția Crăciunului încă se păstrează cu sfințenie nealterată din generație în generație. Crăciunul, sărbătoarea Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, zi de mare bucurie și binecuvântare pentru creștini, este sărbătorită pe 25 decembrie de prin secolul al IV-lea.

În dimineața Anului Nou se obișnuiește să meargă copiii cu "Sorcova" și cu "Sămănatul". În unele părți ale țării, cu sorcova merg numai băieții, în altele, numai fetele. Adesea merg câte doi, alteori unul singur, obiceiul adresându-se doar membrilor familiei sau unui grup de rude și vecini. Cei cărora le este adresată urarea sunt atinși ritmic cu sorcova pe tot timpul rostirii textului.

BIBLIOGRAFIE:

- ✓ Steluța Popa, Obiceiuri de Iarnă – folclor muzical din repertoriul copiilor, Editura muzicală, București, 1981

- ✓ Dr. Iuliana Băncescu, Obiceiuri tradiționale din România – Sărbători în imagini, album editat de Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, București, 2006
- ✓ Alexandra Dinu, Datini pe uliță, Editura Erc Press, 2006

-METODA PROIECTELOR-CRĂCIUNUL-

Prof .înv .primar Săndulescu Cristina
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”-Roșiori de Vede

Proiectul reprezintă un plan sau intenție de a întreprinde ceva, de a organiza, de a face un lucru (DEX). Proiectul educativ este o metodă activ-participativă, este un produs al imaginației elevilor, care presupune transferul de cunoștințe, deprinderi, capacități, facilitând abordări interdisciplinare precum și consolidarea abilităților sociale ale elevului. Proiectul poate fi utilizat ca metodă de evaluare, dar și ca strategie de învățare. El poate fi individual sau de grup.

În derularea unui proiect trebuie respectate mai multe **etape**:

Alegerea temei se va face prin negociere între elevi și cadrul didactic, care va propune elevilor mai multe teme, dintre care ei își vor alege una. E de dorit ca și elevii să vină cu propriile lor propuneri de teme. Proiectele vor permite abordări pluridisciplinare, interdisciplinare și transdisciplinare ale unor teme de actualitate științifică și socioeconomică.

Formularea obiectivelor și planificarea reprezintă etapa în care elevii trebuie să conștientizeze obiectivele urmărite și demersul de realizare și de prezentare a proiectului.

Realizarea proiectului poate avea loc individual sau în grup. În această etapă, cadrul didactic va acorda sprijin concret elevilor. Se împart sarcinile de lucru, fiecare membru asumându-și o sarcină. Urmează cercetarea/ creația/ investigația prin studiul individual al unor surse bibliografice, scrierea unor articole, povestiri, interviuarea unor persoane, apoi procesarea materialului, moment în care cadrul didactic poate semnală erori de conținut sau de limbaj. Aici are loc o modificare radicală a rolului profesorului din emițător de informații, el devine un ghid, un animator, un sfătuitor al demersului urmat de elev. Proiectul se poate realiza în clasă sau în afara școlii, îmbinând activități variate.

Prezentarea proiectului – membrii grupului decid asupra formei de prezentare (expoziții cu produsele realizate de elevi, prezentări de diapozitive, casete audio, video, proiecții cu ajutorul multimedia etc.), profesorul având rol de monitorizare și evaluare.

Evaluarea proiectului va încheia acest demers: aprecieri, întrebări, schimb de idei, autoevaluare. Rolul profesorului este de a-i conduce pe elevi la feed-back, de a-i face să înțeleagă greșelile făcute, eficiența muncii și experiența câștigată.

- **Avantajele** acestei metode sunt:
- -acest stil de învățare este foarte atractiv pentru că derivă din autenticitatea experiențelor;
- -elevii își pot dezvolta aptitudini reale, cerute în zilele noastre,cum ar fi:spiritul de echipă; capacitatea de a lua decizii; inițiativa; comunicarea eficientă;capacitatea de a rezolva probleme complexe; capacitatea de auto-direcționare.

Dezavantaje

- Timp didactic alocat crescut
- Lipsa de implicare a unor elevi

MODEL PROIECT :

Aria tematică: CRĂCIUNUL

Limba și literatura română: Tradiții și obiceiuri;

Educație muzicală: Elemente de limbaj muzical;

Educație plastică: Amestecul culorilor.

Timp necesar: 8 lecții a câte 50 de minute, 5 săptămâni

Standardele de performanță/obiectivele de referință/obiectivele operaționale sunt cele prevăzute de programa școlară și detaliate în planificarea unităților de învățare precizate.

Întrebările cheie ale curriculumului cuprind:

Întrebarea esențială: Ce rol au tradițiile în viața noastră?

Întrebările unității de învățare:

- Care sunt sărbătorile și tradițiile specifice lunii decembrie?
- Cum se desfășoară în zona voastră obiceiurile de iarnă?
- Cum redactăm un text propriu?
- Ce piese folclorice se interpretează cu ocazia acestor sărbători?
- Cum putem valorifica tradițiile locale specifice sărbătorilor de iarnă?

Întrebări de conținut:

- Cum se pregătesc oamenii pentru sărbătorile de iarnă?
- Ce activități se desfășoară în Ajunul Crăciunului?
- Ce așteptați de la Moș Crăciun?
- De ce se împodobește bradul de Crăciun?
- De ce trebuie să respectăm părțile unei compuneri?
- Ce piese folclorice specifice Crăciunului cunoașteți?
- Cum putem obține forme plastice corespunzătoare unor forme naturale?

Plan de activități/Cerințe pentru realizarea portofoliului:

1. Creați un text în care să-l descrieți pe Moș Crăciun, folosindu-vă de textele „Uite, vine Moș Crăciun”, „Scrisoare”, „La drum”, scrise de Otilia Cazimir, în care să folosiți șortogramele învățate (s-a, sa, s-au, sau). Redactați textul în Word sau scrieți de mână.
2. Redactați o compunere după un suport vizual în care să descrieți unul din obiceiurile de iarnă prezentate în imagini. (în Word sau scriere de mână). Colorați bradul de pe fișă și împodobiți-l cu cadourile pe care ați vrea să le primiți de la Moș Crăciun.
3. Scrieți la calculator o scrisoare lui Moș Crăciun pe care apoi să le trimiteți la adresa de e-mail: craciunulcopiilor@yahoo.com. Cea mai frumoasă scrisoare va participa la concursul național organizat de TVR Iași „Scrisoare către Moș Crăciun”.
4. Trimiteți de Crăciun/Anul Nou câte o felicitare doamnei învățătoare/ colegilor/părinților . Faceți schimb de adrese de e-mail pentru a rezolva această sarcină.

5. Lucru pe grupe: Realizați o serbare de Crăciun cu ajutorul negativelor și colindelor învățate. Fiecare grupă va prezenta o parte a spectacolului.
6. Lucru pe grupe: Realizarea unei broșuri cu titlul: „Sărbători de iarnă”, Fiecare grupă va prezenta în scris (în Word) unul sau două obiceiuri de iarnă din zona în care locuiește, care să cuprindă informații culese din diverse surse (bunici, bătrâni, internet, cărți etc.)
7. Prezentarea broșurii colegilor din celelalte clase.
8. Reflecții privind activitățile din cadrul proiectului.
9. Prezentarea portofoliului/evaluarea individuală a muncii în grup.

Rezultate așteptate:

- Atragerea unui număr cât mai mare de utilizatori ai tehnologiei moderne în rezolvarea sarcinilor de lucru.
- Realizarea unui portofoliu;
- Realizarea unei broșuri.

Evaluare proiect:

- Prezentare PowerPoint cu informații și imagini despre datinile locale;
- Prezentarea portofoliilor realizate de elevi;
- Spectacol de prezentare a unor obiceiuri specifice zonei; premiarea grupelor în funcție de modul de prezentare.

Am putut constata, la sfârșitul derulării acestui proiect, care, așa cum am precizat, este un proces și un produs individual și colectiv, faptul că fiecare elev a contribuit, în măsura responsabilităților și intereselor lui, la obținerea unui rezultat concret colectiv. Fiecare elev a reprezentat o „piesă” dintr-un mecanism care depinde de toți și de fiecare în parte.

BIBLIOGRAFIE:

Irina –Silvia –Kincses-2012, *Valentele formative ale metodelor interactive*, Ed ProvimedPublishers,

OBICEIURI ȘI TRADIȚII ROMÂNEȘTI DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU

**Mirancea Georgiana-Profesor Învățăământ primar,
Școala Gimnazială nr 1 Mârzănești, jud. Teleorman**

Crăciunul la români este o importantă sărbătoare religioasă. În satele românești, unde tradiția se mai păstrează femeile și bărbații încep pregătirile cu mult timp înainte de această sărbătoare. Bărbații își fac ordine în curte, curăță grajdurile (*locurile unde adăpostesc animalele*), iar femeile își curăță casele și pregătesc mâncare tradițională specifică acestei sărbători: cozonaci, colaci, sarmale și alte bunătăți românești.

Sărbătoarea Nașterii Domnului se ține pe 25, 26 și 27 decembrie. În Ajunul acestei sărbători (seara dinaintea zilei de 25) în toate satele din țară începe colindatul. Acesta este cel mai important obicei românesc de Crăciun, grupuri de copii, băieți și fete, femei și bărbați merg din casă în casă și duc vestea Nașterii Mântuitorului prin colindele lor (*cântece specifice de Crăciun, care conțin acest mesaj*), după ce colindă, ei sunt răsplătiți la fiecare casă cu diferite bunătăți. Colindătorii sunt primiți cu bucurie deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper, apoi sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și, mai recent, bani.

În Maramureș, cei care colindă sunt oameni în toată firea. Obiceiul este să treacă pe la fiecare casă, iar apoi, cu tot cu gazdele care i-au omenit (*ospătat, servit cu bunătați*), să continue colindatul. Postul Crăciunului ia sfârșit și fiecare se poate bucura de mâncărurile rituale: preparatele din porc, sarmalele, colacii și cozonacii, prăjiturile și vinul. Cele trei zile de sărbătoare ale Crăciunului aduc liniște și pace în case. Există și o perioadă de post culinar și spiritual ce se ține înaintea Crăciunului, timp de șase săptămâni sfârșindu-se în noaptea de Crăciun.

În Ajun de Crăciun există obiceiul de a se împodobi în casă sau în curte un brad cu diferite globuri, cu beteală ori cu bomboane de ciocolată numite saloane. În aceste zile sfinte – 25, 26 și 27 decembrie – se respectă tradiții vechi de sute de ani. Colindatul este unul dintre aceste obiceiuri. Atât grupuri de copii, cât și grupuri de adulți se strâng laolaltă și merg să colinde la casele vecinilor sau la casele altor oameni. Atunci se cântă „O ce veste minunată”, o melodie foarte veche și foarte populară în popor, cât și „O brad frumos”.

Totodată colindătorii sunt serviți cu produse alimentare (colaci făcuți în casă) sau bani. Persoanele de origine slave din România sărbătoresc și în data de 7 ianuarie Crăciunul pentru că de fapt Crăciunul lor este pe aceea dată la două săptămâni după Crăciunul românesc, ortodox. Toți colindătorii, indiferent de vârstă, primesc un colac – ce simbolizează soarele; de asemenea ei primesc mere și nuci. În ziua de Crăciun nu se spală rufe și nu se dă nimic de împrumut; animalele din ogradă primesc mâncare din belșug; se spune că dacă animalele se culcă pe partea stângă atunci iarna va fi lungă și geroasă.

Și în zona Moldovei, Crăciunul este o sărbătoare importantă. Toate activitățile ce au loc în ziua Ajunului sunt de fapt un ritual pentru protecția animalelor, a livezilor și a gospodăriei: femeile fac curat în toată casa și pregătesc colaci, iar bărbații au grijă să înapoieze orice lucru luat cu împrumut. Tot în această zi, femeile coc un colac de forma cifrei 8, care în primăvară urmează să fie afumat și pus între coarnele boilor ce ară pământul. În Ajun, femeile pregătesc masa de Crăciun, care trebuie să conțină vreo 12 feluri de mâncare, multe dintre acestea fiind din carne de porc, sacrificat cu câteva zile mai înainte. Tot în ziua Ajunului încep să meargă colindătorii pe la casele oamenilor: de dimineață colindă copiii ceimai mici, spre după-amiază școlarii, iar către seară colindă tinerii.

În Bucovina se crede că toate colindele sunt rostite pentru ca diavolii să dispară, iar satul să fie curat în noaptea de Crăciun; de asemenea, se spune că este un mare păcat dacă o gospodărie are ușa închisă în Ajunul Crăciunului și nu poate să-i primească pe colindători. În Ialomița, cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, făcând tradiționalele urări, melodiile și textele poetice ale colindelor fiind minunate. Adevăratul colindat se desfășoară în seara și noaptea de Crăciun. Colindătorii se adună în cete și își alegun conducător numit de obicei „vătaf” sau „jude”. Colindătorilor propriu-ziși li se alătură câțiva flăcăi cu sarcina să poarte, în saci și traiste, darurile primite.

Odată intrați în curtea casei, colindătorii își deapănă repertoriul înaintea membrilor casei, adunați în prag, cântecele fiind întotdeauna însoțite de dansuri. Apoi, gazda invită colindătorii în casă, unde înainte de așezarea la masă pentru ospățul comun, vătaful (*liderul*) cetei poruncește să se cânte alte câteva colinde. Numărul colindelor depinde în mare măsură de rangul gazdei și de belșugul de daruri pe care ea urmează să le ofere colindătorilor.

SFINTELE SĂRBĂTORI LA ROMÂNI

Prof. inv. preșc. Mantia Marilena
Grădinița cu PP nr.6 Alexandria

De la Sfântul Nicolae până la Sfântul Ion românii se simt în sărbători. Cel mai important este Crăciunul considerat ca sărbătoarea nașterii Domnului nostru Iisus Hristos. Oamenii au adaptat-o creând tradiții și obiceiuri conform culturii lor specifice. Acest obicei din seara Sfântului Nicolae a luat naștere la oraș și s-a răspândit și în mediul rural. Fiecare trăiește din plin sărbătorile, însă nu toată lumea cunoaște adevăratele istorii și semnificații ale datinilor de iarnă. Pentru a aprecia mai mult tradițiile, vă oferim o mică istorie a Moșului Nicolae.

Pe 6 decembrie, este ziua Sfântului Nicolae iar, după tradiția populară, aceasta este prima zi de iarnă. Credincios, Sfântul Nicolae este făptuitor de minuni și martir pentru credința în Iisus. La români, Sfântul Nicolae este închipuit ca un moș cu barba albă care poate aduce ninsoarea scuturându-și bărbia. Datorită tradiției occidentale, Moș Nicolae este și cel care face cadouri celor mici. În seara din Ajun (5 decembrie), părinții pun în încălțăminte copiilor, pe care aceștia și-o pregătesc cu mare grijă, multe dulciuri și, uneori, jucării. În unele locuri există și obiceiul de a pune alături de cadouri și o nuielușă care ar trebui să îi cumițească, măcar în principiu, pe copii care nu s-au purtat bine în timpul anului. "Copiii cuminți primesc dulciuri și jucării iar cei obraznici nuielușe "așa auzeam în copilărie de la părinții noștri. Acum la vremea maturității ne amintim cu bucurie de acele seri nimunate când ne pregăteam cizmulile și iașteptam cu nerăbdare să vină Moș Nicolae să ne lase în dulciuri și jucării. Sfântul Nicolae mostenește la moartea ambilor părinți, toată averea familiei pe care se hotărăște să o folosească în scopuri umanitare, ajutându-i pe cei săraci. El este cunoscut ca protector al copiilor mici, al călătorilor, al comercianților, al celor acuzați pe nedrept, al fetelor nemăritate și miresele. Legenda istoriei lui Moș Nicolae vorbește despre un nobil sărac care avea 3 fete pe care nu le putea marita din cauza situației financiare precare. Se spune că Nicolae de Mira, înainte de a deveni Sfânt, a decis să-l ajute pe acest nobil lasând câte un saculeț cu aur la ușa casei acestuia de fiecare dată când una dintre cele trei fete a ajuns la vârsta măritişului. Vrând să știe cine îi face aceste cadouri, nobilul a urmarit la cea de-a treia fată ușa casei. Povestea spune că Nicolae s-a urcat pe acoperiș și a dat drumul saculețului prin hornul casei în niște șosete puse la uscat. Astfel s-a născut ideea ciorapilor atârnați la gura sobelor și a șemineelor în care se primeau cadourile.

Crăciunul mai este numit și sărbătoarea familiei, este sărbătoarea când toți se reunesc părinți, copiii, nepoți își fac daruri, se bucură de momentele și atmosfera din jurul mesei, cu credință ca prin cinstirea cum se cuvine a sărbătorii vom avea un an mai bun și mai bogat. La sate sunt pastrate mai bine tradițiile și obiceiurile specifice acestei sărbători. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise - cântece de stea, vicleimul, plugușorul, sorcova, vasilica, jocuri cu măști (țurca, cerbul, brezaia), teatrul popular, dansuri (căluții, călușerii) - și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine. Dintre acestea, care exprimă înțelepciunea populară, realul sau fantasticul, esențe ale bogăției noastre spirituale, redăm câteva specifice diferitelor zone ale țării. Pe 20 decembrie în calendarul ortodox se sărbătorește ziua Sfântului Ignat. În aceasta zi datina rânduiește să fie tăiat porcul de Crăciun. Pentru că țărani cred că un porc neînjunghiat în această zi nu se mai îngrașă pentru că își visează cuțitul.

Nerespectarea acestui obicei poate provoca, după unii, incidente neplăcute. În mod evident, și acest obicei păstrează elemente de ritual pagan (în Egiptul Antic și în Grecia Antică porcul era sacrificat în cinstea unor zeiți). În Bucovina, în Ajunul Crăciunului se pun pe masă un colac și un pahar de apă, deoarece se crede că sufletele celor răposați vin în această noapte pe la casele lor, gustă din colac și-și udă gura cu apă.

Împodobirea Pomului de Crăciun a pătruns din Alsacia în Franța la sfârșitul secolului al XIX-lea, precum și în Țările de Jos, Spania, Italia, Elveția. Tot pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, această datină se întâlnește în casele nemților din orașele românești și apoi se răspândește pe cuprinsul țării, odată cu cântecul bradului "O, Tannenbaum!" (O, brad faimos!)

Despre Moș Ajun se spune că a fost baciul aflat în slujba lui Moș Crăciun, stăpânul staulului unde Maica Domnului l-a născut pe Iisus Hristos.

Colinda a dobândit o destinație precisă ca formă de magie benefică, ea marcând rodnicia câmpurilor, sporul animalelor domestice, creșterea copiilor, împlinirea prin căsătorie a tinerilor, pacea și tihna bătrânilor, influențarea, în sens pozitiv, a vieții oamenilor și a naturii.

În Ajunul Crăciunului, în unele părți se umblă de către dascăli tineri bisericești cu icoana pe care este zugrăvită nașterea lui Iisus Hristos. Intrând în casă, icoana este ținută la piept de către dascăli cântând troparul Nașterii Mântuitorului.

În Ajunul Anului Nou, feciorii care merg la colindat schimbă porțile unor săteni care s-au certat în cursul anului, determinându-i astfel să vorbească și să se împace.

În ziua de Crăciun nu se scoate gunoierul afară decât a doua zi, deoarece dacă-l arunci "îți arunci norocul!"

În părțile Muscelului se crede că primele patru zile, începând cu 24 decembrie, corespund în ordine celor patru anotimpuri: prima zi e de primăvară, a doua de vară, a treia de toamnă și a patra de iarnă, și cum va fi vremea în aceste zile așa vor fi și anotimpurile. În seara de Crăciun, în satele maramureșene, se ung cu usturoi vitele pe la coarne și șolduri, și ușile de la grajduri pentru a alunga spiritele rele să nu ia laptele vacilor. Cu usturoi se ung și oamenii pe frunte, pe spate, la coate și la genunchi, precum și ușile și ferestrele casei pentru a îndepărta demonii nopții.

În dimineața de Crăciun e bine să ne spălăm cu apa curată, luată dintr-un izvor sau fântână în care punem o monedă de argint, pentru ca tot anul să fim curați ca argintul și feriți de boli.

BIBLIOGRAFIE

- 1.Constantin Eretescu –"Folclorul literar al ronânilor", editura Compania 2007.
- 2.Narcisa Alexandru Stiucă-Sarbatoarea noastră de toate zilele –sarbatori în cinstea iernii, Editura Cartea de buzunar, 2005

OBICEIURI DE IARNĂ

Profesor Vilae Luminița
Liceul Tehnologic nr. 1 Alexandria

Crăciunul la români este o importantă sărbătoare religioasă. În satele românești, unde tradiția se mai păstrează femeile și bărbații încep pregătirile cu mult timp înainte de această sărbătoare. Bărbații își fac ordine în curte, curăță grajdurile (locurile unde adăpostesc animalele), iar femeile își curăță casele și pregătesc mâncare tradițională specifică acestei sărbători: cozonaci, colaci, sarmale și alte bunătăți românești.

În Ajunul Crăciunului, în toate satele din țară începe colindatul. Acesta este cel mai important obicei românesc de Crăciun, grupuri de copii, băieți și fete, femei și bărbați merg din casă în casă și duc vestea Nașterii Mântuitorului prin colindele lor, după ce colindă, ei sunt răsplătiți la fiecare casă cu diferite bunătăți. Colindătorii sunt primiți cu bucurie, deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper, apoi sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și, mai recent, bani.

Colindatul are loc în curtea celor ce primesc colindătorii, în casă sau sub fereastră. Deseori, colindătorii sunt primiți în casă deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper și sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și, mai recent, bani.

În zona Banatului montan, în ajunul Crăciunului focul din casă nu se stinge deloc, pentru ca anul ce vine să fie luminos și bogat. În această zi se împodobește bradul cu dulciuri, sub brad se pune un colac, un cârnat și o sticlă de rachiu – daruri pentru Moș Crăciun, iar pentru calul acestuia se pun grăunțe și fân.

În Maramureș, spre deosebire de alte zone, are loc "jocul moșilor" – colindarea gazdelor de către colindători deghizați cu măști. Aceștia urează sănătate și fericire gazdelor.

Toți colindătorii, indiferent de vârstă, primesc un colac – ce simbolizează soarele; de asemenea ei primesc mere și nuci. În ziua de Crăciun nu se spală rufe și nu se dă nimic de împrumut; animalele din ogradă primesc mâncare din belșug; se spune că dacă animalele se culcă pe partea stângă, atunci iarna va fi lungă și geroasă.

Și în zona Moldovei, Crăciunul este o sărbătoare importantă. Toate activitățile ce au loc în ziua ajunului sunt de fapt un ritual pentru protecția animalelor, a livezilor și a gospodăriei: femeile fac curat în toată casa și pregătesc colaci, iar bărbații au grijă să înapoieze orice lucru luat cu împrumut. Tot în această zi, femeile coc un colac de forma cifrei 8, care în primăvară urmează să fie afumat și pus între coarnele boilor ce ară pământul. În ajun, femeile pregătesc masa de Crăciun, care trebuie să conțină vreo 12 feluri de mâncare.

În Bucovina se crede că toate colindele sunt rostite pentru ca diavolii să dispară iar satul să fie curat în noaptea de Crăciun; de asemenea, se spune că este un mare păcat dacă o gospodărie are ușa închisă în ajunul Crăciunului și nu poate să-i primească pe colindători.

În Ialomița, cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, făcând tradiționalele urări, melodiile și textele poetice ale colindelor fiind minunate. Adevăratul colindat se desfășoară în seara și noaptea de Crăciun. Colindătorii se adună în cete și își aleg un conducător numit de obicei „vătaf” sau „jude”. Colindătorilor propriu-zis li se alătură câțiva flăcăi cu sarcina să poarte, în saci și traiste, darurile primite.

Steaua

Un alt obicei care în timp și-a pierdut semnificația este mersul cu 'steaua' – obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acesta avea menirea de a vesti oamenilor nașterea lui Hristos: copiii care mergeau cu 'steaua' se deghizau în magi și vesteau marea minune. Cântecule

despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare”, precum și alte cântec.

Capra

Acest obicei ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, borită (de la bour) în Transilvania de sud. În Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia” (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou. Capra se face dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, care se învelește cu hârtie roșie, peste care se pune o altă hârtie, neagră, mărunț tăiată și încrețită, sau se lipește o piele subțire cu păr pe ea. Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum și alte manifestări ale măștilor zoomorfe (care înfățișează animale) întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului provin din ceremoniile sacre arhaice închinare morții și renașterii divinității.

Umblatul cu Ursul este întâlnit doar în Moldova, de Anul Nou. Ursul este întruchipat de un flăcău purtând pe cap și umeri blana unui animal, împodobită în dreptul urechilor cu ciucuri roșii. Masca este condusă de un „ursar”, însoțită de muzicanți și urmată, adesea, de un întreg alai de personaje (printre care se poate afla un copil în rolul „puiului de urs”). În răpăitul (zgomotul) tobelor sau pe melodia fluierului și ajutată de un ciomag (băț mare și gros), masca mormăie și imită pașii legănați și sacadați ai ursului, izbind puternic pământul cu tălpile. Semnificația este purificarea și fertilizarea solului în noul an. Există ipoteza că la originea acestui obicei s-ar afla un cult dacic.

Plugușorul a ajuns o urare obișnuită de recolte bogate în anul care abia începe. Plugușorul este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu timpul de un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. La sate, „Plugușorul” este însă extrem de complex, iar alaiurile care merg din casă în casă duc cu ele chiar un plug.

Sorcova este cel mai cunoscut colind. Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu Sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

Bibliografie:

Petruș Liliana, Tradiții și obiceiuri românești, 2015, Ed. Flacăra

Pamfile Tudor, Sărbătorile la români, 2005, Ed. Saeculum

Mariencescu M. Atanasie, Sărbătorile și datinile române vechi, 2005, Ed. Saeculum

Un Crăciun franțuzesc – tradiții și obiceiuri

Profesor Ștefan Violeta
Liceul Tehnologic nr. 1 Alexandria

În Franța, Crăciunul este perioada reuniunii familiei și a generozității, marcată de daruri și dulciuri pentru copii, cadouri pentru cei sărmani, liturghia de la miezul nopții și de revelion..

Obiceiurile de Crăciun, originare din Orientul Mijlociu, au fost introduse pe acest teritoriu de către romani. Orașul Reims a fost locul în care a fost sărbătorit pentru întâia oară Crăciunul în Franța, în anul 496, ocazie cu care Clovis, împreună cu cei 3.000 de luptători ai

săi, a fost botezat, trecând astfel la creștinism. La început, francezii nu prea s-au acomodat cu noua sărbătoare, iar bradul de Crăciun au început să îl împodobească abia în anul 1605 (Strasbourg a fost primul oraș care a adoptat acest obicei). Și astăzi Crăciunul este sărbătorit în date diferite, depinzând de regiune, și chiar are și nume diferite. Deși în cele mai multe din provincii este celebrat pe 25 decembrie, în estul și nordul Franței, perioada Crăciunului debutează pe 6 decembrie, cu *La fête de Saint Nicolas* (Sărbătoarea Sfântului Nicolae); în alte zone, *La fête des Rois* (Sărbătoarea regilor) este un eveniment de mare importanță, care are loc pe 6 decembrie sau în prima duminică după 1 ianuarie. Pe 8 decembrie, în Lyon, are loc *La fête de lumières* (Sărbătoarea luminilor), ocazie cu care sunt puse la ferestre lumânări, ca un omagiu adus Fecioarei Maria.

Vechile obiceiuri

După ce francezii au început să se obișnuiască cu ideea de a sărbători Crăciunul în fiecare an, tradițiile de Crăciun în Franța au început să se contureze. Fiecare familie făcea o curățenie generală și pregătea bucate alese, care erau puse pe o masă frumos decorată, aflată în cea mai spațioasă cameră din casă, iar în jurul mesei se adunau toți membrii familiei și după ce mâncau, se apucau să cânte colinde. În anumite zone ale țării, copiii “îmbrăcau” un miel cu panglici colorate și se duceau din ușă în ușă, cântând celor care deschideau ușa și așteptând în schimb bani, fructe sau dulciuri. În alte regiuni, familiile se adunau la bunic, considerat capul familiei, și savurau o masă compusă din pește și usturoi și din legume, având la desert alviță și vin întotdeauna fiert. În zonele rurale, copiii puneau pe foc un trunchi uscat de măsline și stropeau cu vin focul, pentru a binecuvânta cina. Se așezau la masă, la sfârșitul căreia începeau să cânte colinde, și apoi se îndreptau spre biserică pentru a participa la slujbă.

Astăzi, tradițiile de Crăciun în Franța diferă. Este o ocazie foarte importantă pentru francezi, pentru că țin foarte mult la unitatea familiei și este obligatoriu ca toți membrii să se reunească la masă. Copiii francezi își așază încălțările în fața căminului, sperând că *Père Noël* sau *Papa Noël* sau “le petit Jesus” (“micuțul Isus”) le va umple cu daruri. Bomboane, fructe, nuci și mici jucării sunt agățate pe ramurile bradului de Crăciun. Există și un *Père Fouettard*, care are datoria de a-i bate la fund pe copiii care au fost obraznici de-a lungul anului.

În ajunul Crăciunului există obiceiul de a se posti toată ziua, pentru ca la miezul nopții, toată familia, cu excepția copiilor mici, să meargă la biserică sau la catedrală pentru slujbă. După asistarea la “*La Messe de Minuit*” (Liturgia de la miezul nopții), francezii se adună în grupuri de prieteni sau în familie pentru a serba “*Le Reveillon*” (Revelionul), la o masă îmbelșugată, acasă, la un restaurant sau la o cafenea. Fiecare regiune franceză are propriile tradiții culinare legate de Revelion, cu feluri de mâncare din curcan, clapon, găina sau cu *boudin blanc* (budincă albă). Bucățele sunt stropite cu vinuri Muscadet, Anjou, Sauterne and Champagne. Revelionul reprezintă o “deșteptare” simbolică, semnificând nașterea lui Isus.

De-a lungul perioadei de Crăciun, se servesc deserturi tradiționale :

- ***La Buche de Noel***, constând dintr-o prăjitură lunguiață din ciocolată cu castane, care reproduce forma unui butuc ars între ajunul Crăciunului și Anul nou în Périgord, reminiscență a unui străvechi ritual păgân. Pe vremuri, francezii obișnuiau să taie un bustean, să-l pună pe foc de Crăciun și să îl lase să ardă până de Anul Nou, iar odată cu recerea timpului acest obicei s-a transformat în delicioasă prăjitură.
- ***Le pain Calendeau*** (“Pâinea Calendeau”) – pâine de Crăciun făcută în sudul Franței, din care se oferă o bucată unei persoane sărace;
- ***La Galette des Rois*** (“Prăjitura regilor/magilor”), o prăjitură rotundă, tăiată în bucățele care sunt împărțite de un copil ascuns sub masă, numit “*le petit roi*” sau “*l’enfant soleil*” (micul

rege sau copilul soare). Cine găsește “*la fève*”, boaba de fasole ascunsă în prăjitură, devine “rege” sau “regină” și își poate alege un partener.

După ce cina se încheie, familia se pregătește de culcare, nu înainte de a lăsa câteva bucate pe masă, de a aprinde o lumânare la fereastră și de a pune lemne pe foc, în cazul în care Maica Domnului se hotărăște să le treacă pragul.

Între decorațiile de Crăciun franțuzești, un rol major îl are **Sapin de Noel** (Bradul de Crăciun), care împodobește casele, străzile, birourile și fabricile. Sapin de Noel a apărut în secolul XIV în Alsacia, decorat cu mere, flori de hârtie și panglici, fiind introdus în Franța în anul 1837.

Chrèche

Un alt aspect important al Crăciunului franțuzesc constă în **Crèche**, scene zugrăvind momente din nașterea mântuitorului, în care este amplasată Sfânta familie alături de *Santons* (“micii sfinți”), și care este expusă în biserici și în case. Pentru a da un ultim tușeu scenelor din “crèche”, copiii le ornează cu mușchi, pietricele și crenguțe de brad. Atunci când se aprind lumânările, “crèches” devin locul central de sărbătorire a Crăciunului. Copiii se adună în jurul lor și cântă colinde până în ziua de Epifanie, pe 6 ianuarie. Există și Crèche însuflețite, constând din piese de teatru cu copii sau cu păpuși descriind evenimentele din timpul nașterii lui Isus.

Familiara scenă sfântă “crèche” a fost introdusă în Avignon de care familia sfântului Francisc de Assisi între anii 1316 și 1334, însă abia în secolul XVI a devenit o tradiție îmbrățișată de cultură populară.

În sudul Franței, în Provence, în “crèche” sunt introduși și cei trei magi, păstori, animale, săteni îmbrăcați în vechi costume tradiționale. Aceste figurine includ un primar al satului, un țaran, un țigan, un toboșar și alte personaje pitorești. Un alt obicei în Provence constă în costumarea unor persoane în păstori care iau parte la o procesiune în care se dă ocol bisericii.

BIBLIOGRAFIE:

Venner Dominique, Tradiții la europeni, 2017, Ed. Orizonturi

www.tradiții-de-craciun-in-franta

OBICEIURI ȘI TRADIȚII DE IARNĂ ÎN ARDEAL, MARAMUREȘ ȘI BUCOVINA

Profesor Ștefan Emil
Liceul Tehnologic nr. 1 Alexandria

Cele mai răspândite și mai fastuoase obiceiuri, specifice în funcție de zonele geografice majore: Bucovina, Maramureș, Ardeal, multe dintre ele păstrate și în ziua de azi, sunt, fără îndoială, cele legate de marele Praznic al Crăciunului și de sărbătorirea Anului Nou. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde, pe lângă colindele propriu-zise – cântece de stea, vicleimul, plugușorul, sorcova, vasilica, jocuri cu măști (țurca, cerbul, brezaia), teatrul popular, dansuri (căluții, călușerii).

Obiceiurile străvechi sunt încă respectate în multe sate din Transilvania. În seara de 23 spre 24 decembrie, până după miezul nopții și în unele locuri până la ziuă, cete de copii merg

din casă în casă cu colinda: Moș-Ajunul, Bună-dimineața, Colindișul sau Bună-dimineața la Moș-Ajun.

În unele părți din Ardeal, copiii care merg cu colindatul se numesc pițerei sau pizerei. După credința populară, ei sunt purtători de noroc și fericire. Colindele copiilor sunt scurte și au menirea de a ura belșug gazdelor care îi așteaptă cu mesele întinse și de a le vesti sărbătoarea Nașterii Mântuitorului.

În Ardeal, sărbătorile de Crăciun începeau de la Sf. Nicolae (6 decembrie), când fetele se adunau în grup, încă din seara de 5 decembrie, și frământau plăcintele care vor fi unse cu ou, pentru a doua zi. Doar la 9 fix seara, nici un minut mai devreme sau mai târziu, năvăleau flăcăii și se încingea petrecerea, cu glume și lapte parfumat.

Tot în Transilvania se obișnuiește ca în noaptea de Crăciun, la un semn al diacului, mirenii să arunce cu boabe de porumb strigând: „Rod în cucuruzi!”.

Și Maramureșul este foarte bogat în obiceiuri și tradiții de sărbători, mai ales în preajma Crăciunului. Astfel, cu o zi înainte de Crăciun, sătenii pun într-o găleată cu apă o potcoavă. Primul va bea gospodarul, apoi o va da vitelor, pentru ca acestea să fie tari ca fierul. Găinilor li se va da de mâncare din ciur sau sită, că în anii următori să facă ouă mai multe. Ciobanii așază sub pragul casei un drob de sare învelit, pe care îl lasă în acel loc până la „Alesul oilor”. Atunci îl scot, îl macină și îl amestecă cu tărațe, după care îl dau oilor, pentru că turma să sporească.

Hornurile se curăță, iar funinginea se pune la rădăcina pomilor, pentru a avea un rod mai bogat. În Ajun în Maramureș grajdurile se ung cu usturoi, pentru a alunga strigoi și duhurile necurate. Tot în Ajunul Crăciunului, în satele din Maramureș, primii care pleacă la colindat sunt copiii. Cu trăistuțele la gât, aceștia merg pe la case ca să anunțe marele eveniment care se va produce, iar în schimbul colindei lor se obișnuiește să se ofere colaci, nuci, mere.

Se umblă cu „Steaua” sau cu „Capra” al cărei joc (omorârea, bocirea, înmormântarea, învierea) la origine, a fost o ceremonie gravă. Copiii își confecționează din timp obiectele necesare, improvizând cu ce găsesc prin sertarele mamelor, mai ales că „steaua” cu care se merge la colindat trebuie să fie neapărat strălucitoare, iar „capra”, cât mai înzorzonată și gălăgioasă.

„Viciemul” sau „Irozii” reprezintă datina prin care tinerii reprezintă la Crăciun nașterea lui Iisus Hristos, șiretenia lui Irod, care a poruncit uciderea pruncilor, de a afla Pruncul și adesea înfruntarea necredinței, personificate printr-un copil sau printr-un cioban, și este specifică Maramureșului.

În unele sate, de la Crăciun până la Anul Nou, pot fi văzuți irozii în grupuri formate din personaje biblice: craii Baltazar, Gaspar și Melchior, Irod împărat, preotul Ozia, îngerul și ciobanul. Această datină este, de fapt, o formă de teatru popular care se remarcă prin seriozitatea temei tratate precum și prin vestimentația șocantă și atrăgătoare.

În dimineața de Crăciun în Maramureș se zice că e bine să ne spălăm pe față cu apă curgătoare, luată anume dintr-o vale, în care punem și o monedă de argint pentru că tot anul să fim curați ca argintul, feriți de bube și betșuguri, care vor merge pe vale în jos.

Din seara de Crăciun, până la Anul Nou, fetele care doresc să-și cunoască viitorul lor ursit iau puțină mâncare și o pun într-o ulcică. Apoi, în seara de Anul Nou, înconjoară casa de nouă ori, iar a doua oară, uitându-se pe fereastră, îl văd pe cel sortit mâncând din ulcica.

În zonele Făgăraș și Mureș este obiceiul ca de Anul Nou să se pună pe masa 12 farfurii sub care se ascund diferite obiecte. Fete și feciori sau perechi de fete și feciori intră pe rând în casă și întorc fiecare dintre ei câte o farfurie și ce se află sub farfurie le arată că așa le va fi ursitul(a) sau că așa le va fi norocul dacă se vor căsători: oglinda = mândrie; paharul de țuică = băutor; pâinea = bogăție; cărbunele = negru la suflet; sarea = sărăcie; creionul = domn; bani = avuție.

În Bucovina, Crăciunul este sărbătoarea care se păstrează, poate, mai mult decât în alte părți, fără mari abateri de la tradiție. În preajma Crăciunului, se recuperează sau se restituie

lucrurile împrumutate prin sat, deoarece se consideră că nu este bine să ai lucruri împrumutate pe durata sărbătorilor de iarnă.

În ziua de Ajun, femeile obișnuiesc să ascundă fusele de la furcă de tors sau să introducă o piatră în cuptor, crezând că îndepărtează, în acest fel, șerpii din preajma gospodăriei.

În dimineața aceleiași zile se obișnuia, până de curând, că femeia să iasă afară, cu mâinile pline de aluat, să meargă în livada și să atingă fiecare pom zicând: „cum sunt mâinile mele pline cu aluat, așa să fie pomii încărcăți cu rod la anul”.

În Bucovina, colindatul este nu numai o datină ci, prin modul de organizare, a devenit o adevărată instituție, cu legi și reguli specifice. Copiii și tinerii se întrunesc, din timp, în grupuri de câte 6 persoane, pentru alcătuirea viitoarelor cete, selecția făcându-se în funcție de categoria socială, afinitățile personale, calitățile morale sau gradele de rudenie.

Poate cel mai important moment în derularea sărbătorii Crăciunului este seara de ajun, atunci când se pregătește o masă specială numită „masa de ajun” și încep colindele.

Pregătirea mesei de ajun începea în primele ore ale dimineții, când gospodinele coceau colacii. Colacii Crăciunului se făceau în formă de 8 și se păstrau până primăvara când se afumau și se tămâiau boii și plugul înainte de pornitul la arăt, apoi colacii erau mâncați de plugari în țărână. Tot acum erau preparate douăsprezece feluri de mâncare de post, precum și mâncăruri din pește. Bucatele erau așezate pe masa din „casa cea mare”, după ce pe aceasta se așternea cea mai frumoasă față de masă.

Uneori, sub față de masă se pune fan. Peste masă se petrecea un fir de strămătura roșie, legat sub formă de cruce, iar pe colțurile mesei se așezau măciulii de usturoi. În mijlocul mesei se așeză un colac rotund iar în jurul său se ordonau douăsprezece farfurii în care se aflau cele douăsprezece feluri de mâncare. Seara, după trecerea preotului cu icoană, întreaga familie se primenea și se așeză la această masă.

Cina avea un caracter ritual, înainte de a se așeza la masă, toți membrii familiei îngenuncheau pentru rugăciune, după care capul familiei invoca spiritele morților, ce erau invitate să participe la ospăț, și hrănea simbolic vitele din gospodărie, chemându-le pe nume și aruncând peste cap câte puțin din cele douăsprezece feluri de mâncare.

Există interdicția de a se consuma în întregime cele douăsprezece feluri de mâncare, resturile fiind păstrate pe masă până la Bobotează, când sunt puse în hrana animalelor sau erau așezate într-o farfurie în fereastră, alături de un pahar cu apă, pentru spiritele morților.

Bibliografie:

Petruș Liliana, Tradiții și obiceiuri românești, 2015, Ed. Flacăra

Pamfile Tudor, Sărbătorile la români,, 2005, Ed. Saeculum

Marienescu M. Atanasie, Sărbătorile și datinile române vechi, 2005, Ed. Saeculum

OBICEIURI ȘI TRADIȚII ROMÂNEȘTI DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU

**Mușat Daniela- Ionela, profesor- Liceul Teoretic Constantin Noica
Alexandria, Teleorman**

Crăciunul la români este o importantă sărbătoare religioasă. În satele românești, unde tradiția se mai păstrează femeile și bărbații încep pregătirile cu mult timp înainte de această sărbătoare. Bărbații își fac ordine în curte, curăță grajdurile, iar femeile își curăță casele și pregătesc mâncare tradițională specifică acestei sărbători: cozonaci, colaci, sarmale și alte bunătăți românești.

Sărbătoarea Nașterii Domnului se ține pe 25, 26 și 27 decembrie. În Ajunul acestei sărbători (seara zilei de 23) în toate satele din țară începe colindatul. Acesta este cel mai important obicei românesc de Crăciun, grupuri de copii, băieți și fete, femei și bărbați merg din casă în casă și duc vestea Nașterii Mântuitorului prin colindele lor, după ce colindă, ei sunt răsplătiți la fiecare casă cu diferite bunătăți. Colindătorii sunt primiți cu bucurie deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper, apoi sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și, mai recent, bani.

În Maramureș, cei care colindă sunt oameni în toată firea. Obiceiul este să treacă pe la fiecare casă, iar apoi, cu tot cu gazdele care i-au ospătat, să continue colindatul. Postul Crăciunului ia sfârșit și fiecare se poate bucura de mâncărurile rituale: preparatele din porc, sarmalele, colacii și cozonacii, prăjiturile și vinul. Cele trei zile de sărbătoare ale Crăciunului aduc liniște și pace în case. Există și o perioadă de post culinar și spiritual ce se ține înaintea Crăciunului, timp de șase săptămâni sfârșindu-se în noaptea de Crăciun.

În Ajun de Crăciun există obiceiul de a se împodobi în casă sau în curte un brad cu diferite globuri, cu beteală ori cu bomboane de ciocolată. Colindatul este unul dintre aceste obiceiuri. Atât grupuri de copii, cât și grupuri de adulți se strâng laolaltă și merg să colinde la casele vecinilor sau la casele altor oameni. Atunci se cântă „O ce veste minunată”, o melodie foarte veche și foarte populară în popor, cât și „O brad frumos”. Totodată colindătorii sunt serviți cu produse alimentare (colaci făcuți în casă) sau bani. Persoanele de origine slave din România sărbătoresc și în data de 7 ianuarie Crăciunul pentru că de fapt Crăciunul lor este pe aceea dată la două săptămâni după Crăciunul românesc, ortodox.

Toți colindătorii, indiferent de vârstă, primesc un colac – ce simbolizează soarele; de asemenea ei primesc mere și nuci. În ziua de Crăciun nu se spală rufe și nu se dă nimic de împrumut; animalele din ogradă primesc mâncare din belșug; se spune că dacă animalele se culcă pe partea stângă atunci iarna va fi lungă și geroasă.

Și în zona Moldovei, Crăciunul este o sărbătoare importantă. Toate activitățile ce au loc în ziua Ajunului sunt de fapt un ritual pentru protecția animalelor, a livezilor și a gospodăriei: femeile fac curat în toată casa și pregătesc colaci, iar bărbații au grijă să înapoieze orice lucru luat cu împrumut. Tot în această zi, femeile coc un colac de forma cifrei 8, care în primăvară urmează să fie afumat și pus între coarnele boilor ce ară pământul. În Ajun, femeile pregătesc masa de Crăciun, care trebuie să conțină vreo 12 feluri de mâncare, multe dintre acestea fiind din carne de porc, sacrificat cu câteva zile mai înainte. Tot în ziua 2 Ajunului încep să meargă colindătorii pe la casele oamenilor: de dimineață colindă copiii cei mai mici, spre după-amiază școlarii, iar către seară colindă tinerii.

În Bucovina se crede că toate colindele sunt rostite pentru ca diavolii să dispară, iar satul să fie curat în noaptea de Crăciun; de asemenea, se spune că este un mare păcat dacă o gospodărie are ușa închisă în Ajunul Crăciunului și nu poate să-i primească pe colindători.

În Ialomița, cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, făcând tradiționalele urări, melodiile și textele poetice ale colindelor fiind minunate. Adevăratul colindat se desfășoară în seara și noaptea de Crăciun. Colindătorii se adună în cete și își aleg un conducător numit de obicei „vătaf” sau „jude”. Colindătorilor propriu-ziși li se alătură câțiva flăcăi cu sarcina să poarte, în saci și traiste, darurile primite.

Odată intrați în curtea casei, colindătorii își deapănă repertoriul înaintea membrilor casei, adunați în prag, cântecele fiind întotdeauna însoțite de dansuri. Apoi, gazda invită colindătorii în casă, unde înainte de așezarea la masă pentru ospățul comun, vătaful (liderul) cetei poruncește să se cânte alte câteva colinde. Numărul colindelor depinde în mare măsură de rangul gazdei și de belșugul de daruri pe care ea urmează să le ofere colindătorilor.

Steaua- Un alt obicei care în timp și-a pierdut semnificația este mersul cu 'steaua' – obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acesta avea menirea de a vesti oamenilor nașterea lui Hristos: copiii care mergeau cu 'steaua' se deghizau în magi și vesteau marea minune. Micul

cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare”, precum și alte cântece.

Bradul de Crăciun- Simbolul sărbătorilor de iarnă este mult doritul brad de Crăciun. Acesta exista în

tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile românești, fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața unui om: botezul, căsătoria și înmormântarea. Se consideră că bradul aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad.

În ziua de azi, toată lumea abia așteaptă să împodobească bradul; acest obicei are loc în ajunul Crăciunului sau în noaptea de Crăciun, când Moș Crăciun aduce, pe lângă cadouri, și bradul frumos împodobit cu globuri și beteală.

Capra- Acest obicei ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, boriță în Transilvania de sud. În Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia” (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou.

Capra se face dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, care se învelește cu hârtie roșie, peste care se pune o altă hârtie, mărunț tăiată și încrețită, sau se lipește o piele subțire cu păr pe ea.

Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum și alte manifestări ale măștilor zoomorfe întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului provin din ceremoniile sacre arhaice închinare morții și renașterii divinității.

Dansul Ursului- Umblatul cu Ursul este întâlnit doar în Moldova, de Anul Nou. Ursul este întruchipat

de un flăcău purtând pe cap și umeri blana unui animal, împodobită în dreptul urechilor cu ciucuri roșii. Masca este condusă de un „ursar”, însoțită de muzicanți și adesea, de un întreg alai de personaje. Semnificația este purificarea și fertilizarea solului în noul an.

Plugușorul și Sorcova În prima zi a noului an, se merge cu Plugușorul și cu Sorcova, obiceiuri ce invocă prosperitatea și belșugul pentru gospodăria celui care primește colindătorii. Se spune că cei

care nu primesc cetele de colindători vor avea necazuri și sărăcie în anul ce vine.

În ajunul Anului Nou, în Moldova, cete de flăcăi și de bărbați de curând însurați pleacă cu Plugul. Plugușorul a ajuns o urare obișnuită de recolte bogate în anul care abia începe. Plugușorul este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu timpul de un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. La sate, „Plugușorul” este însă extrem de complex, iar alaiurile care merg din casă în casă duc cu ele chiar un plug.

De asemenea, odată cu intrarea în Noul An, de Sfântul Vasile, este bine să se ureze pentru bunăstare, iar în acest sens „Sorcova” este cel mai cunoscut colind.

Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu Sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

BIBLIOGRAFIE:

POP MIHAI, Obiceiuri populare românești, Institutul de Cercetări Etnologice și Dialectologice, București, 1976.

VLĂDUȚESCU GHEORGHE, Filosofia legendelor cosmogonice românești, Editura Minerva, București, 1982.

POVESTEA BRADULUI DE CRĂCIUN – POMUL SFÂNT

secretar . Coman Loredana

Sfântul Bonifaciu a observat că bradul are formă de triunghi și l-a asemănat Sfintei Treimi, numindu-l de îndată un pom sfânt, un simbol al credinței creștine și al Crăciunului în Germania. Prin urmare, oamenii obișnuiau să-și orneze casele cu brazi atârnați de tavan, cu vârful în jos pentru a simboliza uniunea cu Divinitatea. Se crede că primul brad împodobit a apărut în secolul al XV-lea, în Riga, Letonia. De-a lungul anilor, împodobitul bradului s-a transformat în cel mai important și așteptat obicei asociat Crăciunului.

O poveste a bradului de Crăciun spune că, la începutul secolului XVI, Martin Luther, mergând spre casă într-o noapte de Crăciun, a văzut un brad nins care scilipea frumos în lumina lunii și l-a tăiat, l-a dus în casă și l-a ornat cu lumânări aprinse. Astfel, din Germania tradiția s-a răspândit și în restul lumii.

În 1521, în Franța, un brad a fost împodobit la nunta prințesei Hélène de Mecklenburg cu ducele de Orleans, iar primul brad împodobit în mod oficial în Franța a avut loc în iarna anului 1605. Bradul a fost decorat într-o piață publică din Strassburg, cu mere roșii, nuci și bomboane.

La Paris, obiceiul a ajuns abia în 1837, adus de prințesa Helene de Mecklenbourg, iar în Anglia, la Crăciunul din 1841, atunci când prințul Albert, soțul reginei Victoria, a dăruit familiei regale un brad de Crăciun, împodobit după obiceiul german. În Statele Unite, obiceiul de a împodobi bradul de Crăciun a juns în 1830, adus de coloniștii germani, stabiliți în Pennsylvania, iar în 1853 a fost adoptat și la Casa Albă.

Se crede că pe meleagurile noastre, primul brad împodobit de Crăciun a apărut la curtea Regelui Carol I, străbunicul Regelui Mihai, în anul 1874. Regina Elisabeta, cea care sub pseudonimul Carmen Sylva a publicat numeroase lucrări despre brazii de Crăciun, a împodobit în Sala Tronului de la Palatul Regal, 14 brazi după modelul țărilor nordice și a oferit cadouri tuturor familiilor nobile invitate la petrecerea de Crăciun.

Instalarea regimului comunist în România a încercat să anihileze această tradiție, însă a rezistat grație credinței puternice pe care poporul a avut-o în Dumnezeu și grație frumuseții obiceiului în sine.

Una dintre legendele bradului de Crăciun spune că, Însuși Domnul Iisus, în drumetiiile Sale alături de Sfântul Petru, ar fi trecut printr-o pădure și în timp ce mergeau s-a pornit o mare furtună. Acesta a căutat un loc unde să se ascundă și singurul copac care și-a oferit protecția a fost bradul, acesta neavând fructe de protejat.

Se spune că bradul și-ar fi cerut iertare de la Mântuitor că are țepi și că l-ar pute răni. Astfel, Domnul Iisus a binecuvântat pomul să nu-și piardă verdeța frunzelor niciodată, țepii săi să capete un parfum deosebit și proprietăți vindecătoare și în mijloc de iarnă, atunci când toți

copacii sunt goi de frunze și fructe, bradul să fie împodobit cu roadele altor pomi fructiferi. Iisus Hristos a adăugat la sfârșit: Atunci când te vor împodobi să se gândească la mine, căci tu ești pomul cel mai drag mie.

O altă poveste a bradului de Crăciun spune că înainte, totii pomii aveau coroana verde și nemuritoare până când, în timpul unei vijelii puternice dintr-o seară de Crăciun, o pasăre a cerut să se adăpostească sub ramurile acestora. Toți copacii au refuzat-o sub pretextul că trebuie să-și apere fructele, mai puțin bradul care a primit-o între crengile sale. Ca răsplată Dumnezeu i-a păstrat veșnic crengile verzi și le-a parfumat. La finalul furtunii, toți ceilalți copaci aveau crengile dezgolate, mai puțin bradul, fapt ce i-a determinat pe oameni să-l numească pom sfânt.

Conform unei alte legende, din nordul Europei, se spune că au pornit la drum trei virtuți surori, Speranța, Iubirea și Credința, care-și doreau să întâlnească copacul care să le reprezinte: să fie înalt ca Speranța, mare ca Iubirea și trainic precum Credința. După îndelungi căutări, acestea au găsit bradul chiar în seara în care Domnul Iisus s-a născut și astfel l-au iluminat cu razele stelelor.

Simbolul bradului în tradiția creștină Bradul este simbol divin, atât prin forma sa triunghiulară care amintește de Sfânta Treime, cât și prin faptul că nu își pierde niciodată frunzele și culoarea, este, ca o metaforă, nemuritor. Astfel, în anumite zone ale țării, la nașterea cuiva se planta un brad în curte, considerat frate și protector, care trebuia îngrijit de persoana respectivă toată viața. Acesta se credea că preia necazurile și suferințele omului. Un obicei care încă se mai practică în anumite zone este ca la nuntă, mirele, alături de prieteni, să împodobească un brad și să primească urări de noroc și sănătate. De asemenea, intrarea în zona unde se ține petrecerea se ornează cu crengi de brad pentru a le aduce noroc mirilor. Pe de altă parte, la moartea unui tânăr necăsătorit apare simbolul bradului întors. Pomul, considerat a fi cel plantat la naștere, se împodobește cu vârfurile în jos și se pune pe mormântul celui nenunțat pentru a-i ușura drumul în lumea de dincolo. Casele nou construite sunt ornate cu crengi de brad pentru noroc și prosperitate, la fel și căruțele celor care transportau lemne din pădure.

DATINI ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU

**Rănacu Jeni , Prof. pentru învățământul primar,
Șc.Gim. „Ștefan cel Mare “, Alexandria**

Cele mai importante sărbători de iarnă sunt Crăciunul și Anul Nou. Aproape în toate zonele din țara noastră , uratul pe la casele oamenilor , constituie un obicei străvechi, ce revărsă bucurie și binecuvântare divină asupra românilor , asupra caselor lor pe tot parcursul anului ce urmează .

În noaptea de Ajun (23 spre 24 decembrie) ulițele satelor răsună de glasurile colindătorilor . Cu trăistuțele după gât , cetele de colindători se opresc la fiecare casă , în fața

ferestrelor luminate , colindând și binevestind nașterea lui Hristos , Fiul lui Dumnezeu .Gazdele îi întâmpină și îi primesc cu mere, dulciuri, covrigi și colaci pe cei ce poartă obiceiuri dragi .

Inspirate din trăirea autentică a țaranului român, încercat de munca gospodăriei, colindele românești au avut în centru lor preocupările ancestrale ale acestuia. De fapt , colindele reprezintă „ cântecul nostru strămoșesc “, una dintre cele mai vechi forme de manifestare ale folclorului religios românesc. Ele s-au născut o dată cu poporul și cu răspândirea creștinismului pe teritoriul țării noastre. Conform studiilor istorice și antropologice, cele mai vechi colinde sunt acelea care au refrenul „Lerui Doamne”, „Alilerui Doamne” sau „Corindă-ne Doamne”, forme arhaice ale ebraicului „Aliluia” – „Slavă Ție Doamne”.

Încercând să păstrez și să promovez datinile din stăbuni ale poporului nostru , în calitate de cadru didactic , în fiecare an , mi-am învățat elevii colinde străvechi și am mers la colindat împreună , în seara de Ajun pentru a vesti Nașterea Mântuitorului..Anul acesta , pe data de 15 decembrie 2021 , am participat cu elevii clasei mele , Clasa a IV-a C, de la Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare “ din Alexandria , la Festivalul de „ Colinde și Obiceiuri de iarnă ” organizat de Primăria Alexandria , festival ce a avut ca scop renașterea, păstrarea și promovarea colindelor și obiceiurilor de iarnă, în vederea conservării și transmiterii valorilor tradiționale din generație în generație, prin promovarea obiceiurilor și tradițiilor specifice Crăciunului și Anului Nou, dar și prin accentul pus pe importanța portului costumului popular tradițional, specific zonei noastre .

În cadrul secțiunii „ Colinde” am prezentat colindul „ Colo sus pe lângă lună “ , un colind străvechi al cărui refren este „ Corindă- ne Doamne “ . Dincolo de prezența arhaicului „Corindă-ne Doamne”, care atestă vechimea și stadiul limbii române în cele mai vechi timpuri, colindul ne dezvăluie concepția strămoșilor despre Dumnezeu. „Acolo sus pe lângă lună” nu se referă la altceva decât la Împărăția lui Dumnezeu. „Pe lângă lună”, adică în cer, se află „un scaun de odihnă” – Tronul dumnezeirii. Mântuitorul se naște din Sfânta Fecioară, dar nu se desprinde din sânul Sfintei Treimi. El rămâne cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, deși primește trup și se face om, asemenea nouă. De unde ne dăm seama că Pruncul Sfânt este într-un tot om? Este simplu. Colindul ne dezvăluie: din Maica Domnului îi dăruiește „două mere, două pere” – fructe din lumea oamenilor. Mai mult, Fiul lui Dumnezeu „se joacă cu ele”, arătând că Dumnezeu născut în iesle a fost într-un tot asemenea nouă, afară de păcat, așa cum mărturisește dogma creștină.Acest colind ne-a adus premiul cel mare, Premiul I al festivalului.

La secțiunea a doua am prezentat pe scena festivalului obiceiul „Capra “, obicei care se mai păstrează și astăzi , în zona noastră , a Teleormanului.

La această secțiune , copiii au obținut locul al doilea și au fost fericiți că, prin participarea la acest festival , au avut posibilitatea să descopere în trecutul acestui neam colinde și obiceiuri deosebite, aducând în lumina prezentului tradiții specifice poporului nostru și scoțând din lada de zestre a bunicilor și străbunicilor lor costume populare autentice , pe care le-au îmbrăcat cu multă mândrie.

BIBLIOGRAFIE :

Nicolae Pintilie, Doxologia.ro / portal ortodox

ARTA POPULARĂ, FOLCLORUL ȘI ȘCOALA DE AZI

**Prof. propunător: Andrei Marian Gabriel
Școala Gimnazială nr. 1 Videle**

Formele definitorii ale unei culturi sunt datorate caracterelor specific etnice,naționale.Cultura unui popor (și deci a comunității teleormănene) este matricea sau profilul spiritului local,o realitate și un efect al dezvoltării istorico-sociale diferită de a altor popoare (comunități) dar și în contextul respectiv.

Cultura populară s-a mai numit primitivă,țăărănească,etnografică.Cu tradiții și forme,valori, ale poporului,legate de practici magice,de obiceiuri,ceremonii,de rituri și credințe,de superstiții.Cultura populară cuprinde toate manifestările tradiționale ,ale folclorului,valori ce devin tradiție,pot fi conservate,cultivate,căci tradiția e constantă în făurirea culturii și a civilizației.Creațiile populare traiesc simbiotic și sincretic,multe oferind cadrul comunicării și totodată, pe cel scenografic,rural. Pentru individ și colectivitate e un raport de interdependență,creația și circulația valorilor populare ținând de specificul și stilul zonei,decisive fiind arta meșterului popular,gustul său estetic.

Astăzi ,din nefericire,s-au pierdut multe valori și tradiții ale artei populare.Dar ,din fericire,mai exista încă unele centre de olărit,de țesut,de ceramică, veșminte si obiecte din lemn,porti și port popular,muzee de profil.

Un sistem național de valori,representativ,pentru a nu se standardiza și artificializa,pentru a nu intra în criză și a se devaloriza,trebuie să fie fundamentat pe valori culturale vii și viabile ,atât la nivel individual cât și de colectivitate.Folclorul trebuie să fie un veritabil blazon spiritual pentru români.Demn de a fi cultivat în școală,sistematic,deloc opțional,în cadrul unui învățământ reformativ,integrat în fluxul european de cultură și civilizație.

A fi european înseamnă (doar în aparență paradoxal) un om cu origini clare,viguroase,cu un complex de mentalități,obiceiuri și tradiții fără complexe,cu o limbă vie și armonioasă,căci civilizația și cultura unei Europe unite presupun cunoașterea și respectul față de valorile vechi și actuale,ca și față de istoria civilizației și a culturii altor parteneri comunitari. În acest spirit,cunoașterea și studierea folclorului românesc,în etape distincte,pe ani de studiu,prin texte și culegeri,prin istorii și sinteze de profil,începând cu clasele primare și continuând cu gimnaziul ,cu o oră(cel puțin) în programa liceală,săptămânal,ar constitui nu doar o premisă ci și un mijloc cert de integrare autentică,reală,în marea familie de spirite și de națiuni ale lumii de azi și de mâine.

În cadrul dezvoltării limbajului și al comunicării ,încă din grădiniță ,preșcolarii au parte de contacte-fie și sporadice- cu texte din folclorul românesc precum :colindele laice,proverbele,zicătorile și ghicitorile ,basmelor ș.a.Copiii vor cunoaște călușul,obiceiurile de iarnă(plugușorul,steaua,capra,sorcova).S-ar impune și aspecte ale mitologiei românești,tradiții și obiceiuri locale(în speță din Teleorman și Vlașca),de la doine și balade la creații și legende cel puțin la grupa mare.

În clasele I-IV folclorul copiilor se va derula în relație cu jocul,cu jocurile specifice vârstei.Degajând optimism,exuberanță,valențe moral educative,îmbinând fericit realul cu fantasticul școlarii primelor clase vor fi,cu certitudine,încântați a cunoaște cântece despre natură,legende populare românești,snoave,cântece de leagan,strigături și proverbe,numărători si jocuri,poezii ale obiceiurilor.Folclorul copiilor ca document autentic de spiritualitate,va avea impact benefic în formarea conștiinței naționale si de identitate a copilului.Literatura pentru copii,folclorul literar românesc,în speță sudic,teleormănean,legende populare și lirica folclorică,locală,vor fi promovate prin culegeri și antologii de gen,de la Alecsandri la O.Păun,de la S. Florea Marian la Gh. Vrabie,constituind repere și capitole de spiritualitate pentru 6-10 ani,printr-o selecție motiva(n)tă și cu metodă,dezvoltând din zestrea de obiceiuri și de tradiții ,atașamentul față de fapta justițiară,gustul pentru frumos,pentru locul și casa părintească,crezul în a păstra datini și acest tezaur de simțire,în ultimă analiză,ideea de patriotism local.

Vom adecva lecțiile de limbă și comunicare la poezia anotimpurilor,a obiceiurilor,încuzând , texte lirice,epice,valorificand creația populară în literatura cultă,arta populară cu ocupații și mesetșuguri tradiționale(vizitele la Muzeul Țăranului Român,la Muzeul Satului,fiind salutare în acest sens).Cu profit real vor fi consultate culegeri de folclor din zona natală,folclorul muzical(din Oltenia și Muntenia în speță),în apropiere relevantă fiind o culegere în manuscris a regretatului învățător Marin Țucu din Butești,alte lucrari de gen.

Zona etnografică a Teleormanului ,atât de bogată,este ea însăși un manual veritabil de tradiții și obiceiuri,apt a promova matricea și geneza moștenirii de spirit,în măsură a stabili relații cu lumea ,cu un tipar și cu o comunitate plină de semne și de mărturii cardinale pentru formarea si devenirea unui om întreg,cu rădăcini și identitate deplină.

BIBLIOGRAFIE:

Zona etnografică Teleorman,de M.C. Bâtcă,Vl. Bâtcă,Ed. Sport-Turism,1985;

Sărbătorile de Iarnă la români

Ilie Eugenia
Liceul Tehnologic Drăgănești Vlaşca

Pentru noi toți, iarna nu este numai anotimpul zăpezii și al frigului, ci și acela al bucuriilor prilejuite de atâtea datini și obiceiuri legate de sărbătorirea Nașterii Domnului.

Obiceiurile legate de sărbători fac parte din cultura tradițională a neamului nostru. Este o mare bucurie că încă se mai păstrează în unele zone ale țării aceste datini care ne ajută să înțelegem sărbătoarea respectivă precum și să ne bucurăm împreună de Marele Praznic. Păstrarea acestor datini este o mărturie vie a faptului că avem o conștiință a neamului din care facem parte.

Obiceiurile țin de conștiința poporului român pentru că exprimă înțelepciunea populară a acestui neam, sunt esențe ale bogăției noastre spirituale. Cele mai răspândite și mai fastuoase s-au dovedit a fi cele legate de marele Praznic al Crăciunului și de sărbătorirea Anului Nou. Odată cu Sărbătorile de Iarnă asistăm la cele mai frumoase tradiții românești. Iarna se țin obiceiuri și datini populare, ce provin din trecut, dar continuă și în ziua de azi.

Câteva obiceiuri care aduc bucurie românilor cu ocazia Sărbătorilor de Iarnă:

Bradul de Crăciun

Simbolul sărbătorilor de iarnă este mult doritul brad de Crăciun. Acesta exista în tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile românești, fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața unui om: botezul, căsătoria și înmormântarea. Se consideră că bradul aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad.

În ziua de azi, toată lumea abia așteaptă să împodobească bradul; acest obicei are loc în ajunul Crăciunului sau în noaptea de Crăciun, când Moș Crăciun aduce, pe lângă cadouri, și bradul frumos împodobit cu globuri și beteală.

Colindatul

Un obicei foarte cunoscut este colindatul. Colindatul începe în data de 24 decembrie și poate continua 2 sau 3 zile. La colindat participă de obicei grupuri de copii, de oameni maturi, bătrâni, doar fete, doar băieți, tineri căsătoriți etc., în funcție de zona etnografică.

Colindatul are loc în curtea celor ce primesc colindătorii, în casă sau sub fereastră. Deseori, colindătorii sunt primiți în casă deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper și sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și, mai recent, bani.

În zona Banatului montan, în ajunul Crăciunului focul din casă nu se stinge deloc, pentru ca anul ce vine să fie luminos și bogat. În această zi se împodobește bradul cu dulciuri, sub brad se pune un colac, un cârnat și o sticlă de rachiu – daruri pentru Moș Crăciun, iar pentru calul acestuia se pun grăunțe și fân.

Tot în această seară, tinerii se adună în unele case în grupuri de fete și feciori și își pun măști: băieții poartă măști de femei iar fetele poartă măști de bărbați, apoi pleacă prin sat. Se strâng în mai multe case unde încep să danseze: fetele cu măști de băiat iau câte o tânără la joc iar băieții, cu măști de fete iau câte un fecior; în timpul jocului mascații sărută perechea aleasă.

Capra

Acest obicei ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, borita (de la bour) în Transilvania de sud. În Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia“ (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou.

Steaua

Un alt obicei care în timp și-a pierdut semnificația este mersul cu “steaua” – obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acesta avea menirea de a vesti oamenii de nașterea lui Hristos: copiii care mergeau cu “steaua” se deghizau în magi și vesteau marea minune.

Cântecele despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare”, precum și alte cântece.

Plugușorul

Urare tradițională în preajma Anului Nou, “Plugușorul” a păstrat ritualul unei invocări magice cu substrat agrar. El este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. Textul plugușorului imprimă un ritm vioi, urările sunt vesele și optimiste.

Sorcova

Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

BIBLIOGRAFIE:

1. Tudor Pamfile, Mitologie romaneasca, Ed. All, Bucuresti, 1977
2. Irina Nicolau, Ghidul sarbatorilor romanesti, Ed. Humanitas, Buc., 1998

SĂRBĂTOAREA NAȘTERII DOMNULUI LA ROMÂNI

**Profesor inv. primar Măldăeanu Mariana Mirela
Școala Gimnazială „Mihai Viteazul”- Alexandria**

În unele scrieri despre Nașterea Mântuitorului se arată că Fecioara Maria trebuia să-l nască pe fiul lui Dumnezeu și umbla, însoțită de Iosif, din casă în casă în Betleemul Iudeii, la opt kilometri de Ierusalim, rugând oamenii să-i ofere adăpost. Ajunsă la casa bătrânilor Crăciun și Crăciunoaia, aceștia nu o primesc, iar Maria a intrat în ieslea vitelor, unde au apucat-o durerile nașterii. Crăciunoaia a auzit-o și i s-a făcut milă, astfel încât a ajutat-o. Crăciun, supărat, i-a tăiat bătrânei mâinile. Crăciunoaia a umplut, însă, cum a putut, un ceaun cu apă, l-a încălzit și l-a dus să spele copilul. Maria i-a zis să încerce apa și, când a băgat cioturile mâinilor, acestea au crescut la loc. În altă variantă a poveștii, Maria suflă peste mâinile Crăciunoaiei și acestea cresc la loc.

Nașterea Mântuitorului Hristos este relatată în Evangheliile Apostolilor Matei și Luca. În pofida micilor diferențe, care întăresc veridicitatea celor relatate, amândoi evangheliștii afirmă faptul că Hristos s-a născut în Betleem și a crescut în Nazaret. Evangheliștii menționează faptul că Fecioara Maria l-a născut pe Hristos într-o „iesle”, fără a spune clar dacă locul acesteia era

într-o „peșteră” sau într-un „staul”. Peștera ca loc în care a născut Fecioara Maria a fost menționată după aproape un secol, de Sfântul Iustin Martirul și Filosoful, dar și în Protoevanghelia lui Iacov. Aceasta nu este o contradicție, căci, după cum era obiceiul în acea vreme, casele se ridicau în fața peșterilor care se găseau în zonă, astfel încât peștera să poată fi folosită drept staul pentru animale.

Biserica Nașterii Domnului din Betleem este una dintre cele mai vechi biserici ortodoxe din Țara Sfântă, construită de Împărăteasa Elena în secolul al IV-lea și refăcută de împăratul Justinian cel Mare, în secolul al VI-lea, aceasta fiind unul dintre cele mai importante locuri creștine de închinare.

Biserica Nașterii Domnului din Țara Sfântă se află în partea de răsărit a orașului Betleem, la opt kilometri de Ierusalim. Complexul ce o înconjoară, acoperind aproximativ 12.000 de metri pătrați, include, în afară de basilica propriu-zisă, o mănăstire ortodoxă, una catolică și una armeană. De-a lungul timpului, domnitorii români au făcut numeroase danii la această biserică și au sprijinit Locurile Sfinte în vremuri grele.

Pretutindeni în lume, popoarele creștine, între care și cel român, celebrează de secole Nașterea Domnului, Crăciunul, la 25 decembrie.

La Nașterea lui Iisus Hristos, Magii de la Răsărit îi aduc daruri ca unui împărat: aur, tămâie și smirnă. Astăzi, copiii și tinerii vestesc Nașterea Mântuitorului prin colinde, iar oamenii, asemenea Magilor de la Răsărit, le oferă daruri.

În România, Crăciunul este una dintre cele mai mari sărbători ale creștinilor, alături de Paști și Rusalii. În ajunul Crăciunului, copiii merg cu colindul pentru a vesti nașterea lui Iisus. Începând din prima zi de Crăciun, copiii umblă cu Steaua, cântând colinde care vestesc nașterea lui Iisus Hristos.

Originea colindelor, texte rituale dedicate Crăciunului și Anului Nou, nu este cunoscută cu exactitate în istoria românilor. Copiii merg la colindat, la casele frumos împodobite, cântând „Steaua sus răsare” și „Bună dimineața la Moș Ajun!”, dar și alte cântece, fiind răsplătiți de gazde cu fructe, covrigi, dulciuri și bani.

„Viclieimul” sau „Irozii” este datina prin care tinerii reprezintă la Crăciun nașterea lui Iisus Hristos, șiretenia lui Irod care a poruncit uciderea pruncilor și înfruntarea necredinței.

Capra, Turca sau Brezaia fac parte dintre datinile de Crăciun și Anul Nou. Cu aceste datini, tinerii umblă de la Ignat până în a doua zi de Crăciun, iar în unele zone până în ziua de Sfântul Vasile.

În unele părți din Ardeal, copiii care merg cu colindatul se numesc pițerei, iar aceștia sunt considerați purtători de noroc și fericire.

În Transilvania există obiceiul de a se cânta colinde de către feciori aproape de revărsatul zorilor.

În tradiția populară se spune că, prin aceste colinde, creștinii alungă pustiul din casă, din sate și orașe, din țară și din toată lumea.

O emblemă a Crăciunului este bradul împodobit. Acesta este, însă, o achiziție relativ recentă. Bradul deține în cultura populară românească mai ales funcții funerare: este fie substitutul miresei sau mirelui, în cazul morții unui tânăr „nemiluit” (necăsătorit), fie dubletul vegetal al defunctului, „fratele său cel jurat”, despre care se spune în cântecele rituale din Gorj că a răsărit în munți tocmai odată cu nașterea acestuia.

Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde, pe lângă colindele propriu-zise – Steaua, Plugușorul, Sorcova, Vasilica – jocurile cu măști (Turca, Cerbul, Brezaia), teatrul popular, dansurile (călușerii), datinile, superstițiile și zicerile cu origine în credințe și mituri străvechi sau creștine.

Se spune că Dumnezeu a lăsat Crăciunul ca omul să fie în această zi sătul. În unele zone se spune că cine nu are porc gras de Crăciun, nu poate considera că a fost fericit în acel an.

În Bucovina, în Ajunul Crăciunului se pune pe masă un colac și un pahar de apă, deoarece se crede că sufletele celor răposați vin în această noapte pe la casele lor, gustă din colac și își udă gura cu apă.

Un alt obicei este acela ca oamenii să pună bani de argint în apa în care se spală, pentru a avea prosperitate și sănătate în anul care vine.

În ziua de Crăciun nu se mătură, ci doar a doua zi, iar gunoiul strâns trebuie dus la pomi ca să fie roditori.

În părțile Muscelului se crede că zilele de 24, 25, 26 și 27 decembrie corespund celor patru anotimpuri, iar cum va fi vremea în acestea, așa vor fi și anotimpurile din anul următor.

În seara de Crăciun, în satele maramureșene se ung cu usturoi vitele și ușile de la grajduri, pentru ca spiritele rele să nu ia laptele vacilor. Tot pentru a alunga spiritele rele, oamenii se ung cu usturoi pe frunte, pe spate, la coate și la genunchi și pun usturoi la ușile și ferestrele caselor. În unele sate maramureșene se zice că este blestemată femeia care nu pune de Crăciun față de masă cu ciucălăi, pe pereți ștergere brodate și pe pat perne cu fețe tărcate.

Legat de obiceiurile alimentare, românii obișnuiesc să țină post timp de 40 de zile înainte de Crăciun, care se încheie după Sfânta Liturghie din ziua Nașterii Mântuitorului . Oamenii mănâncă apoi la masa de Crăciun cârnați , caltaboș, tobă, răcitur, sarmale făcute din porcul tăiat în ziua de Ignat (20 decembrie), precum și tradiționalul cozonac.

BIBLIOGRAFIE :

Corlean, Natalia, „Vreau să schimb lacrimile voastre în bucurie”, (2014), Făgăraș, Editura Agaton .

Părintele Arsenie Boca, „Cuvinte vii”, (2006), Deva, Editura Charisma .

CRĂCIUNUL. TRADIȚII ȘI OBICEIURI LA ROMÂNI PREMISA DEZVOLTĂRII MORALEI CREȘTINE LA SCOLARI

**PIP: Grosu Lavinia
SCOALA GIMNAZIALĂ REGINA MARIA**

“Fără obiceiurile și tradițiile noastre, fără portul și limba noastră, nu am putea să ne numim români.”

Cu ocazia sărbătorilor de iarnă, în fiecare colț din țară reînvie datini și obiceiuri frumoase care-i unesc pe oameni. Cu această ocazie se fac urări de belșug, sănătate, bucurie, hărnicie. Crăciunul este sărbătoarea Nașterii lui Iisus Hristos, care ține 3 zile și aduce în casele creștinilor obiceiuri și tradiții. Sărbătorile de iarnă au începuturi străvechi, diferite. Ele reînvie după mulți ani de uitare în forme nepătate de modernism vremea când, case care respectau datina își făceau o plăcere și o petrecere din primirea colindătorilor.

Moș Nicolae este așteptat în noaptea de 5-6 decembrie. Acesta a fost un episcop care, după moarte devine un sfânt. El este protectorul pompierilor, marinarilor, tinerilor, copiilor, recoltelor. Se povestește că odată un tată necăjit era nevoit să-și vândă copiii ca să-și salveze familia. Sfântul Nicolae l-a ajutat aruncându-i trei pungi cu galbeni , pe geam, în casă. Una din pungi s-a oprit într-o gheată. Astfel s-a născut obiceiul de a se pune ghete la ușă de moș Neculae. Se spune că sfântul cășătorește pe un măgăruș încărcat cu doi saci mari: unul cu dulciuri și

jucării, altul cu nuiele. Darurile sunt pentru copiii care se roagă, învață bine și sunt cuminți, iar nuielele pentru copiii răi, neascultători și leneși.

Oamenii se pregătesc de întâmpinare Crăciunului prin curățenie în gospodărie și țin post.

Moș Ajunul, 23-24 decembrie, este o sărbătoare îndrăgită de copii. Aceștia merg din casă în casă cu un săculeț și un bețișor numit colindă și capătă colindețe, adică mere, nuci, colaci, covrigi, bani, după ce au cântat „Bună dimineața la Moș Ajun”.

În noaptea de 24-25 decembrie este vremea **colindelor**. În țara noastră acestea diferă de la o regiune la alta. **Colindele copiilor** sunt scurte, vestesc sărbătoarea Crăciunului, urează belșug, sănătate și daruri cuvenite ca răsplată pentru urare. **Colindele de ceată** vorbesc despre înțelepciunea gospodarului, bogăția gospodăriei, despre viața de la țară, despre vitejia flăcăilor, frumusețea fetelor, dar și despre nașterea lui Iisus, întâmpinarea noului an. Colindele sunt străbătute de optimism și exprimă dorințele și speranțele oamenilor.

Zorile. Aproape de ivirea zorilor vin cete de copii și cântă pe la ferestre. În această noapte copiii primesc cadourile de la Moș Crăciun. Ei așteaptă cu emoție noaptea darurilor.

Cu **Steaua** merg copiii din prima zi de Crăciun și până la Sfântul Vasile. Este un obicei cu caracter religios, curat, creștinesc. Ea simbolizează steaua care a condus pe cei trei magi la Bethlehem, în satul unde s-a născut Iisus Hristos. De unde au venit magii călători ? După Tertulian, din Arabia Fericită; după alții din Persia. Sfântul Leon spune că au fost trei magi: Melchior, Gaspard și Balthazar. Și totuși unele legende spun că au fost patru magi, unul s-a pierdut în negura timpului. Copiii care merg cu Steaua se numesc stelari, colindători sau crai.

Plugușorul este un colind vechi de mii de ani. Își are originea în datele legate de începerea noului an agricol. Pe vremuri, Anul Nou venea primăvara, odată cu renașterea naturii. Atunci se mergea prin sate cu pluguri trase de boi, împodobite cu brazi; de aici și numele de plugușor. Cu plugușorul se merge în ajunul Anului Nou sau chiar în ziua de Sfântul Vasile și se fac urări pentru noul an de sănătate, de bunăstare, de bucurie și fericire, se descrie muncile agricole. Se folosesc obiecte: plugul, buhaiul ce imită mugetul taurului, bici, clopote, tălângi, brad împodobit. În funcție de vârsta participanților colindători se poate vorbi de plugușorul copiilor sau plugul flăcăilor.

Viceimul (Irozii) este un obicei vechi, uitat de-a lungul anilor, practicat între Crăciun și 6 ianuarie și constă în dramatizarea momentului nașterii lui Iisus. Obiceiul a apărut din nevoia creștinilor de a apropia sufletele oamenilor de Iisus și cuprinde momentele: venirea magilor după stea, primirea lor de către Irod, șiretenia acestuia de a afla copilul, înfruntarea necredinței. Personajele sunt: Irod, ofițerul, trei crai de la răsărit, copilul, ieslea, moșul, ciobanul și alții.

Jienii este o piesă cu tematică haiducească, referitoare la faptele legendare ale unui haiduc. Piesa începe prin prezentarea haiducilor, care își așteaptă căpetenia. După ce aceasta vine, apare și potera. Se iscă o dispută între comandantul poterei și căpitanul haiducilor. Acesta din urmă este prins și legat. Haiducii intervin, tratează pentru eliberarea conducătorului lor, obținând aceasta fie convingându-l pe căpitan să adere la lupta lor, fie cumpărându-l.

Anul Nou a fost din timpuri vechi și a rămas mare sărbătoare după Crăciun. Obiceiurile mai cunoscute și practicate de Anul Nou pe la noi sunt acelea de a face daruri, felicitări, slujbe la biserică, colaci, aprinsul candeliei, plugușorul, sorcova, jocurile cu măști.

Sorcova este un obicei vechi, întâlnit la mai multe popoare, însă în loc de băț împodobit cu flori, folosit la noi, la romani se mergea cu ramuri de măsline sau de laur. Înainte, sorcova se făcea din mlădițe tinere care se puneau în apă de Sfântul Andrei, iar de Anul Nou dacă înfloreau, aduceau noroc. Azi se pune în loc de crenguțe, grâu și, după ce crește frumos se dăruiește de Anul Nou celor dragi cu urări, sau se păstrează în casă ca semn al belșugului. „Sorcova” este cuvânt de origine slavă, însemnând 40, exact numărul de lovituri ce se dau cu sorcova asupra celui căruia i se urează. Cu sorcova se merge de Anul Nou. Copiii merg câte unul sau în grup și fac urări de sănătate și prosperitate.

Semănatul este obiceiul prin care grupuri mici de copii având trăistuțe cu grâu, orz, secară merg pe la casele oamenilor și le presară în gospodării și le adresează urări de sănătate și bunăstare.

Capra. Jocurile cu mască au ca punct central caprele cu bot de lemn care clămpăne, fiind acționat printr-o sfoară de cel care joacă și care stă ascuns sub un covor. Capra este împodobită cu panglici lungi, multicolore din hârtie colorată, clopoței. Cortegiul prezintă diferite scene comice. Moșul e îmbrăcat cu un cojoc întors pe dos sau cu o piele de capră sau cu zdrențe. Pe față are o mască, are barbă, poartă o căciulă și are cocoașă. De asemenea poartă clopoței, tălângi, și o sabie. Diferite manifestări mimice și dramatice populare își au originea în străvechi practici primitive și rituri magice.

Tăierea porcilor este de asemenea un obicei foarte vechi și se face de Ignat sau de Ajun, ocazie când, copiii se bucură pentru că vor sta călare pe porc, vor mânca din ureche și din fruntea porcului ca să le fie bine tot anul și să stea „în frunte”.

În așteptarea sărbătorii Crăciunului, oamenii pregătesc **pomul de Crăciun**, tradiție preluată de la germani, acum 3-400 de ani. Tradiția prezenței frunzelor verzi în casă este mult mai veche, de pe vremea romanilor care împodobeau iarna încăperile cu frunze de brad. Pomul împodobit cu lumânări aprinse și cu daruri este în Germania cunoscut sub numele de Christbaum. După primul război mondial obiceiul s-a răspândit și la românii ortodocși. Azi pomul de Crăciun încărcat cu jucării și daruri e prezent în fiecare casă, deși nu este folclor pur românesc, ci de import. **Bradul** este considerat arborele cunoașterii, simbolul vieții, bogăției, prosperității. După împodobirea bradului cu ghirlande, globuri și beteală, **se decorează ferestrele** cu diferite benzi de hârtie, imagini. Se prind, de asemenea figurine mici cu brazi, stelute fulgi, inimioare, inscripții cu urări. **Camera se împodobește** cu coroane de brad, care se pun deasupra ușii sau a mesei, pentru a aduce noroc și înțelegere în casă. Se aprind pentru puțin timp lumânări, la început una, apoi pentru fiecare săptămână de post încă una, astfel încât de Crăciun se vor aprinde toate cele patru lumânări. Camera se mai poate împodobi cu **Ieslea lui Iisus**, un obicei frumos care contribuie la crearea atmosferei de sărbători. Ieslea reproduce scena biblică a nașterii lui Iisus. Tot în cameră se poate afișa **Calendarul cu surprize**, calendar care poate fi confecționat cu usuri din carton. În fiecare din cele 24 zile până la Crăciun (începând cu 1 decembrie), copiii pot găsi într-un săculeț câte o surpriză: bomboane, culori, cărți de colorat, baloane, globuri, nuiele, etc....

Obiceiuri pitorești : în multe sate românești, în seara de Crăciun, ca și în noaptea de Sfântul Andrei, se ung cu usturoi vitele și grajdurile, pentru ca să nu vină cumva pe acolo strigoii, morii și alte duhuri necurate. Usturiul se pune pe coarne, pe frunte, pe spate, făcându-li-se vitelor semnul crucii. Se mai ung și oamenii cu usturoi în frunte, la coate și-n genunchi, precum și ușorii și ferestrele, pentru a îndepărta demonii nopții.

Femeia care face colacii pentru Crăciun, se duce în grădină cu mâinile pline de aluat și zice către pom așa: „Măr(pâr, prun...) astfel de rodnic să fii precum stă aluatul pe mâinile mele”.

În unele părți, este obiceiul ca în ziua de Ajunul Crăciunului, dascălii tineri bisericești să **umblă cu icoana**. Este vorba despre o icoană pe care este zugrăvită nașterea lui Iisus Hristos, în mijlocul staulului. Întră în casă și începe a cânta tropanul nașterii Mântuitorului.

Sfințirea mesei de ajun în Moldova este foarte veche. Preotul intră în casele oamenilor și sfințește mâncarea de post. Nimeni nu are voie să descopere masa până nu intră preotul pe ușă. Preotul blagoslovește masa de post, gustă primul din bucate, apoi cei ai casei.

În dimineața de Crăciun e bine să ne spălăm pe față cu apă curgătoare, luată anume dintr-o vale în care punem și o monedă de argint, pentru ca tot anul să fim curați ca argintul, feriți de bube și betșuguri, care vor merge pe.. vale, în jos.

Cum s-a răsadit serbarea nașterii lui Iisus la 25 decembrie? Biserica creștină, cea de la început cunoștea numai sărbătoarea de Paști. Sărbătoarea Nașterii nu datează decât din

secolul al II-lea. A fost insutită de Telephor succesorul lui Sixte I-ul, care a fost martirizat în anul 139, după 11 ani de pontificat. La început, data când se sărbătorea Nașterea Domnului era schimbătoare și se celebra de obicei în luna mai. A devenit fixă în sec. al IV-lea sub pontificatul lui Iulius I-ul, care, după avizul doctorilor în teologie, hotărî ca dată neschimbătoare 25 decembrie sau mai exact, noapte de 24 spre 25 decembrie. În sec. al VIII-lea această noapte se petrece în biserica împodobită cu picturi mărețe și splendid luminată, într-o atmosferă de cântări sfinte, în citiri, în felurite rituri dătătoare de viață și pline de duioasă poezie. Așadar sărbătoarea a fost mai întâi în luna mai, a trecut apoi la 6 ianuarie, când Iisus a schimbat apa în vin, în Cana din Galileea; iar introducerea definitivă la 25 decembrie a zilei de naștere a lui Iisus, în biserica romană, a fost făcută de Papa Liberin în anul 354. În biserica bizantină, ziua de 25 decembrie ca zi de naștere a lui Iisus a fost introdusă după 32 de ani, la 386, de către Sfântul Ioan Gură de Aur.

De unde provine numele de Crăciun? Englezii îi spun Christmas. Francezii – Noel. Italienii-Natale. Germanii – Weihnachten, Christacht. Spanolii – Noche Buena. Norvegienii – Jul. Suedezii- Oel (joel). Danezii- Juul. Nașterea Domnului este denumită la români printr-un cuvânt propriu, specific numai poporului nostru: Crăciun. Cu privire la originea acestuia, există o îndelungată dispută filologică; totuși vine din limba latină. Hașdeu îl deduce din latinescul „Crastinum” ;sau din latinescul „creatione, creationis” adică născut la începutul erei creștine.

Boboteaza este o sărbătoare creștinească, care la 6 ianuarie sărbătorește Botezul Domnului în apele Iordanului, îndeplinit de Sfântul Ioan. Curățirea prin apă este mai veche decât creștinismul, își are originea în antichitate.

De asemenea un alt obicei se referă la **Moșii de Crăciun**, obicei care constă în coacerea colăcelor de post înainte de Crăciun și de dulce de Crăciun. Colăceii se dăruiesc colindătorilor.

Vechi este și **stropitul cu aghiazmă**, care se făcea cu o crăcuță de laur. La noi locul laurului a fost luat de busuioc, floare care a căpătat în tradiția noastră un adânc caracter mistic. Taina Botezului apare în multe colinde, în unele ea fiind prezentată și figura Sfântului Ioan. Cu Sfântul Ioan (7 ian.) se încheie ciclul sărbătorilor de iarnă.

Obiceiuri și tradiții sunt multe, dar datoria noastră a eucatoarelor, chiar ca și părinți, este să reamintim copiilor aceste obiceiuri. Să nu lăsăm să se uite ceva atât de frumos precum o colindă, o urătură, o stea, o sorcovă, o capră, un urs...Și nu cred că aceste obiceiuri și tradiții aparțin numai copiilor. Ar trebui să ne implicăm și noi mai mult. Ar trebui să ne amintim să mai mergem cu o colindă, cu o urătură, o sorcovă.....

BIBLIOGRAFIE

„Datini de Crăciun și Anul Nou”, editura „Regina”, Iași 1996
„Ghidul învățătoarei”, editura Didactică și Pedagogică, București 1998.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI LA ROMÂNI

Prof.inv.primar Nistor Alina
Scoala Gimnazială “Mihai Eminescu”

Tradițiile românești constituie una din valorile inegalabile și incontestabile ale poporului român și nu trebuie să lăsăm timpul și evenimentele lumii moderne să ne facă să le uităm.

Copilul simte admirație față de creațiile populare, încă de când își ascultă bunica cum deapănă firul unui basm sau al unei legende, în care eroii sunt înzestrați cu calitățile țaranului

român, îl simte din cântecul duios de leagăn al mamei, din doinele cântate îndelung de moși și strămoșii noștri.

Obiceiurile tradiționale românești sunt” un mecanism activ al vieții sociale, un mecanism creator și păstrător de ordine, un mecanism creator de cultură”.

Artiștii de-un neam cu ei sunt primiți cu brațele deschise, iubiți , aclamați. Aparțin aceluiași neam - neamul românesc ce și-a păscut turmele doinind din fluier , purtând costumul popular cusut sau țesut , iar seara , lângă foc , depănând istorii despre cei trei păstori din Miorița, despre o babă vădană ce și-a dăruit feciorii în luptă unui domnitor viteaz sau despre un meșter iscusit ce a ridicat “ monastire-naltă /Cum n-a mai fost altă...”.

Comoara aceasta neprețuită numită FOLCLOR este zestrea fiecărui neam . Celebra ie românească cu broderii , cusături , paiete (pe care a pictat-o Matisse și care poate fi văzută la Muzeul de Artă Modernă de la Paris) a făcut înconjurul lumii , demonstrând puterea de creație a neamului românesc , talentul celor care au știut să zugrăvească cu acul și cu ața munți , cer , ape, câmpuri , flori.

Fără această moștenire pe care strămoșii ne-au lăsat-o alt sens ar fi avut literatura și muzica noastră . Să ne gândim la poveștile lui Creangă sau la încântătoarele rapsodii ale lui George EnescuAlta ar fi fost copilăria noastră fără cântece de leagăn murmurate de mamele noastre în tăcerea nopții.

Iată câteva din frumusețea tradițiilor românești ce se țin la sărbătorile calendaristice sau la momentele importante din viața românilor care au rolul de-a ne îmbia cu farmecul lor.

Sfântul Andrei

Noaptea din ajunul Sf. Andrei este destinată unor obiceiuri, poate ante creștine, care să asigure protecție oamenilor, animalelor și gospodăriilor. Țăranii români le-au pus sub oblăduirea acestui sfânt, tocmai pentru că ele trebuie garantate de autoritatea și puterea sa. Ajunul Sf.Andrei este considerat unul dintre acele momente în care bariera dintre văzut și nevăzut se ridică. Clipa cea mai prielnică pentru a obține informații cu caracter de prospectare pentru anul care vine. De asemenea, "Andrieu' cap de iarnă" cum îi spun bucovinenii, permite interferența planurilor malefice cu cele benefice, lucrurile importante din existența oamenilor putând fi întoarse de la matca lor firească. Se crede că în această noapte "umblă strigoii" să fure "mâna vacilor", "mințile oamenilor" și "rodul livezilor".

Împotriva acestor primejdii, taranul român folosește ca principal element apotropaic (de apărare), usturoiul. În egală măsură, casa, grajdul, cotețele, ușile și ferestrele acestora sunt unse cu usturoi pisat, menit să alunge pătrunderea duhurilor rele la oameni și animale.

Sfântul Nicolae.

Decembrie vine apoi cu sărbătoarea, atât de așteptată de copii, a Sfântului Nicolae. Câți dintre noi nu au așteptat cu înfrigurare dimineața de 6 decembrie pentru a se uita dacă Moșu' a lăsat ceva în ghetele pregătite de cu seară? Acest obicei al darurilor aduse de Moș Nicolae, s-a împămâtenit mai mult la oraș. Este posibil să fie un împrumut din țările catolice, unde Moș Crăciun este cel care pune daruri în ghetete sau ciorapi anume pregătiți. Copiilor din România li se poate întâmpla ca Moș Nicolae să aducă și câte o vârguță (pentru cei obraznici). Rolul de ocrotitor al familiei cu care a fost investit de religia ortodoxă Sfântul Nicolae îi dă dreptul să intervină în acest fel în educația copiilor. Povestea lui Moș Crăciun începe cu un bătrân numit Sfântul Nicolae, episcopul din Myra. Se spune că el posedă puteri magice și a murit în 340 a.H. și a fost îngropat în Myra.Târziu, în secolul XI, soldații religioși din Italia au luat rămășițele sfântului cu ei înapoi în Italia. Ei au construit o biserică în memoria lui, în ari, un oraș port din sudul Italiei. Curând, pelerinii creștini din toată lumea au venit să viziteze Biserica Sfântului Nicolae. Ei au luat legenda lui Moș Nicolae în locurile lor natale. Legenda s-a răspândit în toată lumea și a luat caracteristicile fiecărei țări.

Colindatul

Pentru cea mai așteptată sărbătoare din decembrie, Crăciunul, românii au apelat în

egală măsura la tradiție, știind să accepte și obiceiuri mai recente. Obiceiul colindatului a înglobat în el nu numai cântec și gest ritual, ci și numeroase mesaje și simboluri ale unei străvechi spiritualități românești. El s-a păstrat asociindu-se cu celebrarea marelui eveniment creștin care este Nașterea Domnului Iisus Hristos. În ajunul Crăciunului, pe înserat, în toate satele din țara, începe colindatul. Copiii cu steaua vestesc Nașterea Domnului și sunt primiți cu bucurie de gazdele care îi răsplătesc cu mere, nuci și colaci.

Anul nou

Pentru cel mai important moment, trecerea în noul an, pregătirile se reiau. În săptămâna dintre Crăciun și Anul Nou, în toate satele cetele de flăcăi se prepară pentru "urât", sistem complex de datini și obiceiuri. Pe înserat, în ajunul anului sunt așteptați să apară "Ursul", "Capra", "Bunghierii", "Caiutii", "Malanca", "Jienii", "Mascații" etc.

Concretizarea spectaculoasă a unor mituri antice legate de simbolistica animalelor, aceste manifestări reprezintă o modalitate originală de exprimare a arhaicelor asociații rituale dintre animale și cultul cvasiuniversal al soarelui.

Faptul că aceste obiceiuri se practică la cumpăna dintre ani este justificat de simbolistica zilei de 31 decembrie care în gândirea populară reprezintă data morții dar și a renașterii ordinii cosmice. Structura ceremonială a obiceiului este în același timp plină de forță și vitalitate. Muzica și dansul remarcabile prin virtuozitate și dinamism, măștile pline de expresivitate, alcătuiesc un spectacol unic.

Când se apropie miezul nopții către noul an, țăranii obișnuiesc să prevadă cum va fi vremea în anul ce vine. Se folosesc de foile unei cepe mari pe care le desprind și le așează în ordine, numindu-le după lunile anului. În fiecare din ele pun puțină sare. A doua zi, de Sfântul Vasile, cel ce dezleagă vrăjile și făcăturile, ei vor verifica cât lichid a lăsat sarea topită în fiecare foaie. Așa vor ști (pentru că în mod misterios cantitățile sunt diferite) dacă vor avea secetă sau ploaie și în ce lună anume.

Folclorul, fie că înseamnă literatură sau muzică, joc sau sculptură în lemn, olărit sau țesut, este în cultura noastră pe cât de vechi pe atât de durabil ca și poporul ce l-a creat de secole. Să încercăm să reînviem tradiția, să nu uităm care ne sunt obârșiile și să promovăm obiceiurile și cântul popular în sufletul generațiilor tinere.

Autenticitatea, concepția despre lume și viață, întreaga spiritualitate a unui neam se reflectă în folclorul său. Acesta "constituie într-un fel, prin rădăcinile sale arhaice, preistoria literară, muzicală și coregrafică a unui popor. Cercetarea folclorului înseamnă implicit și cercetarea începuturilor, căci înaintea creației scrise literare și muzicale a existat creația orală percepută din veac în veac".

Satul românesc își deschide cu ospitalitate porțile către noi, cei ce l-am uitat de prea multe ori, pentru a ne ajuta să îi redescoperim frumusețea, valorile și etica.

Bibliografie

1. Ghinoiu I., "Mică enciclopedie de tradiții românești", 2001, Ed. Enciclopedică;
2. Brăiloiu C., "Sărbători și obiceiuri", 2002, Ed. Enciclopedică;
3. Mitroi M., "Obiceiuri și tradiții de Crăciun", 2004, Ed. Autorul.

TRADIȚIILE -VALORI ALE NEAMULUI ROMÂNESC

Achim Paula,
Profesor învățământ primar,
Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare”

Din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, tradițiile și obiceiurile strămoșești au dăinuit în timp, dar au suferit mari modificări, influențate fiind de dezvoltarea socio-economică, de industrializarea excesivă a societății, de colaborarea internațională.

Elementele de cultură și civilizație care apropie popoarele sunt unele comune, iar altele specifice firei națiunii. În acest context, nouă, dascălilor ne revine misiunea de a transmite mai departe tradițiile și obiceiurile specifice românilor sau având caracteristici dominante zonei din care provin.

În cadrul activităților extracurriculare, școala își propune să faciliteze accesul copiilor la valorile culturale naționale și europene, să trezească conștiința elevilor pentru păstrarea valorilor moștenite de la înaintași, să îi implice pe elevi în promovarea tradițiilor și obiceiurilor specifice zonei etnofolclorice din care provin, într-o formă cât mai autentică, dar și să accepte diversitatea culturală.

Activitatea prin care am dorit să le fac cunoscute elevilor o parte din tradițiile și obiceiurile specifice zonei noastre, poate cele mai frumoase din întregul an, cele de iarnă, s-a derulat sub forma unei șezători. Aceasta a avut loc la Biblioteca Județeană „Marin Preda”, unde am amenajat spațiul ca la o șezătoare din trecut.

Elevii au aflat că șezătoarea era o adunare de mici dimensiuni, din mediul rural care avea loc iarna. În cadrul acestei activități se adunau oameni de toate vârstele se îmbrăcau în costume populare și povesteau, spunneau glume, ghicitori, proverbe, cântau și jucau. Femeile și fetele torceau lâna, făceau gheme din al căror fir tricotau bluze, ciorapi, ilice sau țeseau macate, velințe, preșuri, covoare. Au descoperit că în cadrul șezătorii, între generații, avea loc un schimb de deprinderi ale meșteșugurilor cunoscute de bărbați sau femei. Tot aici se cunoșteau tinerii și uneori chiar se împrieteneau și se căsătoreau. Întreaga activitate era plină de veselie și aducea oamenilor o mai bună comunicare și relaționare în cadrul comunității satului. Aici se formau și cetele de urători care își stabileau locul de pornire și zona din sat pe care o colindau.

În cadrul șezătorii, le-am oferit copiilor informații și despre portul popular din zona noastră, descriindu-le costumele populare de femeie pe care l-am avut expus și analizat costumele populare pe care băieții le purtau. Elevii au aflat că sărbătorile de iarnă încep pe 6 decembrie, cu Sf. Nicolae și se încheie pe 7 ianuarie, cu Sf. Ion. Cu prilejul celei mai mari și celei mai frumoase sărbători din acest interval, Nașterea Domnului Iisus Hristos, românii respectă mai multe tradiții, printre care și obiceiul de a colinda. Prin interpretarea colindelor sau mergând cu Steaua, oamenii, copiii aduc bucuria, speranța, încrederea și lumina, vestind Nașterea Pruncului Iisus, în casele gazdelor. În plus, au descoperit și obiceiuri caracteristice Anului Nou: Plugușorul, Sorcova, Semănatul, Urșii, Capra, Căiuții.

În cadrul activității, elevii au recitat diferite poezii cu tematică creștină, prin care au pus în lumină „Povestea Nașterii Mântuitorului”, au spus glume, ghicitori, proverbe, dar au și colindat acompaniați de instrumente vechi și autentice: tobă și clopoței.

Au urat gazdelor An Nou, cu sănătate, speranță, multe realizări în cadrul Plușorului și al Sorcovei. Truda colindătorilor au fost răsplătită cu mere și covrigi, dar și cu daruri pe care Moș Crăciun le-a lăsat lângă bradul frumos împodobit.

În concluzie, șezătoarea este o activitate complexă, care oferă dascălului posibilitatea să pună în lumină tradiții și obiceiuri scoase din lada de zestre a bunicilor, care readuc farmecul vremurilor de altădată prin cântecele vechi, dansurile populare, proverbele și zicătorile a căror morală rămâne actuală peste veacuri.

OBICEIURI ȘI TRADIȚII DE IARNĂ ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

Bibliotecar Delcescu Daniela
Colegiul Național „Anastasescu” Roșiorii de Vede

George Enescu spunea: „Folclorul nostru...nu numai că este sublim, dar te face să înțelegi totul. E mai savant decât toată muzica așa-zis savantă. Și asta într-un fel cu totul inconștient. E mai melodic decât orice melodie, dar asta fără să se vrea. E duios, ironic, trist, vesel și grav.”

Fără tradiție nu există cultură: nici omul simplu, nici geniul nu pot crea nimic fără tradiție. Omul fără tradiție este ca pomul fără rădăcini. Numai pentru aceste motive, copiii trebuie să-și cunoască, să păstreze și să transmită următoarelor generații obiceiurile și tradițiile locale și naționale. Obiceiurile înrădăcinate în viața oamenilor, comunică o poezie netăgăduit de frumoasă. Obiceiul este o deprindere câștigată prin repetarea deasă a aceleiași acțiuni. Obiceiurile, datinile, cântecele, însoțesc viața omului de la naștere până la moarte.

În cultura populară tradițională, obiceiurile formează un capitol important, fiindcă întreaga viață a omului, munca lui din timpul anului și diferitele lui ocupații, relațiile cu semenii și cu întruhipările mitologice erau întreșute cu obiceiuri. În folclorul nostru, unele obiceiuri au păstrat până astăzi forme ample de desfășurare, în care vechile rituri se îmbină cu acte ceremoniale, cu manifestări spectaculoase.

Județul Teleorman este foarte bogat în obiceiuri și tradiții. Folcloriștii împart obiceiurile după anotimpuri, concentrându-le în jurul sărbătorilor importante. Obiceiurile Anului Nou, practicate în perioada 24 decembrie-7 ianuarie, sunt legate de sărbătorile Crăciunului și ale Anului Nou și au o mare bogăție folclorică. De Anul Nou sunt colinde și urări. Colindele religioase au ca subiect nașterea, botezul și patimile lui Isus Hristos. Colindele au text și melodie: Steaua, Domn, Domn să-nălțăm, Astăzi s-a născut Hristos, Florile dalbe etc.

Un alt obicei foarte cunoscut este „tăierea porcului”. Porcul se taie de Ignat. Ignatul este divinitatea solară care a preluat numele și data de celebrare a Sf. Ignatie Teofanul (20 decembrie) din calendarul ortodox, sinonim cu Ignatul Porcilor - în zorii zilei de Ignat se taie porcul de Crăciun. Animalul sacrificat în această zi este substituit al zeului care moare și renaște, împreună cu timpul, la solstițiul de iarnă. În antichitate, porcul a fost simbol al vegetației, primavara, apoi sacrificiul lui s-a transferat în iarnă. Imediat după sacrificare, gospodarul face — „pomana porcului”: oferă celor care l-au ajutat la tăiat (uneori și vecinilor) șorici, carne proaspăt prajită și un pahar de vin (sau țină fiartă). În puținele zile rămase până la Crăciun, gospodinele fac piftie (răcitură), sarmale, cozonaci cu nucă, mac și rahat (sau brânză și stafide), plăcintă și prăjituri diverse. În același timp, începe curățenia în casă și în curte, împodobirea locuinței și pregătirea hainelor pentru Sărbători. Odată finalizate toate pregătirile, gospodinele pun din fiecare fel de mâncare câte ceva într-un coș de nuiel și o sticlă cu vin și duc acest coș la biserică, în seara de Ajun, pentru sfințire. Primele semne ale Sărbătorii Nașterii Domnului le dau grupurile de colindători, care pornesc din casă în casă, cu o traistă încăpătoare pe umăr, pentru a le ura gazdelor fericire, sănătate și prosperitate. Copiii merg cu „colindețele”, o tradiție

prin care copii colindă pe la casele oamenilor strigă: „Bună seara la Ajun, Poimăine la Moș Crăciun, Într-un ceas bun, Ieși nene cu colindețe.” În schimb copii primesc covrigei, biscuiți, nuci sau alte dulciuri.

Ca și în întreaga țară, locuitorii din județul Teleorman au obiceiuri legate de anumite zile ale anului, păstrate prin tradiție de la strămoșii noștri și în care palpita înțelepciunea poporului român, între care colindele și obiceiurile legate de Anul Nou ocupă un loc însemnat. Cele mai frecvente colinde, care au rezistat timpului sunt: „Astă noapte-ntunecoasă”, „Sub umbrar de rosmarin”, „Sorcova” și „Plugușorul”.

Primul colind, pe lângă urarea tradițională de Anul Nou, elogiază prin versurile sale elementele mediului rustic, care influențează și susțin existența omului. Acestea sunt, mai ales, plantele agricole, grâul și floarea-soarelui: „Astă noapte-ntunecoasă,/ Noi venim să colindăm,/ La fereastră să strigăm/ Și vouă să vă urăm./ Porumbeii satului/ Uruiră și zburară/ Din cuibul pătului,/ Cu norii s-amestecară./ Câte flori sunt pe pământ,/ Toate merg la jurământ,/ Numai floarea soarelui/ Și cu spicul grâului/ Șăd în poarta raiului/ Și-mi judecă florili,/ Ce-au făcut miroasili.”

Cel de-al doilea colind, este un vechi ceremonial, care exprimă metaforic o scenă erotică, după cum o consemnează versurile: „-Fir-ai, fată or nevastă/ Or zână din cer picată!/ Nu sunt fată, nici nevastă,/ Nici zână din cer picată/ Și sunt Floarea Soarelui,/ Șăd în poarta raiului,/ Ca să judec florili,/ ce-au făcut miroasili./ A dat o ploaie cu vânt/ Și le-a culcat la pământ,/ A băut un vânt turbat/ Și miroasele le-a luat,/ A băut un vânt cu soare/ Și le-a sculat în picioare.”

Aceste cântece se cântau în seara de Anul Nou, când colindătorii obișnuiau să poarte cu ei o strachină cu grâu verde, legat cu fir roșu, precum și boabe de grâu, cu care loveau în geam, cei din casă răspunzându-le: „Ca mine, ca mine!”, adică noul an care vine să facă grâul să crească mare și să dea producții bune. În timp ce se cântau colindele, colindătorii trosneau din bice și sunau clopotele, strigând: „Ura, ura, ura!”

Dacă în seara Anului Nou nu colindă decât băieții între 10-16 ani, a doua zi dimineața, umblă cu sorcova, atât băieții, cât și fetele ce nu depășesc vârsta de 10 ani. Înainte vreme, sorcova nu era făcută din flori de hârtie colorată, ca astăzi, ci din crenguțe cu flori de măr, păr, vișin și trandafir. Aceste crenguțe, de obicei câte una pentru fiecare membru al familiei, se puneau, în seara de 30 noiembrie, seara de Sf. Andrei, într-o cană cu apă, la fereastră în casă, gospodina având grijă să schimbe apa în fiecare zi. Îngrijite astfel, și fiind la căldură și lumină, crenguțele înmugureau și chiar înfloreau. Din aceste crenguțe înflorite se împodobeau sorcovele copiilor, care atunci când sorcoveau, spuneau: „Sorcova, vesela,/ Să trăiți,/ Să-mbătrâniți,/ Ca un măr,/ Ca un păr,/ Ca un fir de trandafir!/ Să fiți:/ Tare ca fieru,/ Iute ca oțelu,/ Tare ca piatra,/ Iute ca săgeata,/ La anu și la mulți ani!”

În ziua Anului Nou se umblă cu Plugușorul. Câțiva flăcăi, îmbrăcați în costume populare tradiționale, cu un plug tras de patru boi, albi și frumoși, veneau în gospodăriile oamenilor și recitau „Plugușorul” din colecția lui Vasile Alecsandri, neuitând să strige de fiecare dată: „Mânați, măi flăcăi, hăi, hăi!” Se trosnea cu bicele și se băteau tălăngile și clopotele, se trăgea de buhai și se brăzda cu plugul prin zăpadă.

De Anul Nou se colindă cu Steaua, Sorcova, Plugușorul. Se colindă în grupuri organizate de cadrele didactice. Plugușorul este un obicei foarte vechi și se urează fiecărui gospodar. Plugușorul este poezia care a cuprins cele mai multe transformări.

În Teleorman, sorcova este obiceiul conform căruia în dimineata zilei de 1 ianuarie, copiii care merg cu sorcova, poartă în mână o crenguță împodobită cu flori din hârtie colorată, trec pe la rude unde le urează fericire, sănătate, tăria fierului, frumusețea trandafirului. Versurile sunt însoțite de urări specifice: „Sorcova, vesela/ Să trăiți, sămbătrâniți/ Ca un măr, ca un păr, ca un fir de trandafir/ Tare ca piatra, iute ca săgeata/ Tare ca fierul, iute ca oțelul/ La anul și la mulți ani”.

„Steaua” este un colind care începe din prima seară a Crăciunului și se încheie la Bobotează. Steaua este de asemenea purtată de un copil, în spatele ei fiind o lanternă aprinsă, vestind astfel nașterea Domnului. Acest obicei vrea să amintească steaua care a vestit nașterea lui Iisus și i-a călăuzit pe cei trei magi. Cântecul despre stea provine din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în imobil în zilele Crăciunului, cântă versuri religioase despre nașterea lui Iisus: „Steaua sus răsare”.

Capra este de asemenea un obicei străvechi. Este costumată și jucată de un flăcău. Acesta ascuns sub un cojoc sau un cearșaf, ritmează jocul, acționând botul de lemn clămpănitor. Jocul caprei este însoțit de diverse instrumente și de alte personaje travestite care cântă, scandează numele caprei.

Irodul se practică în diverse sate din județ. Irozii sunt costumați specific, cu șepci (chipie din carton), peste îmbrăcăminte sunt puse foarte multe panglicuțe din hârtie frumos colorată.

Un obicei, întâlnit mai rar, este „vasâlca”: „Ce-mi-n cer și pe pământ, Îmi este o dalbă mănăstire. Cine șade-n ușa ei? Șade bătrânul Crăciun. Lângă bătrânul Crăciun Șade Maica Preceasta Cu busuiocu-n dreapta Și judecă pe Lina. Și vleo Vasâlco, Ce-ai mâncat și ce-ai băut De ești groasă și frumoasă, Și la ochi cam drăgăstoasă? Jar și ghindă mi-am păscut, Și-n vale am coborât, Apă rece mi-am băut. Românii cum mă văzură, Săriră mă doborâră, Românii cu securile Țigani cu baroasele. După ce mă doborâră Și frumos mă împărțiră. Luară românii slănină, Și țigani capătâna. Văzură că se-nșelară Ei frumos mă-nzorzonară, Cu cercei, cu ghiocci, Cu salbă de nouă lei, Și au plecat din casă-n casă, La boieri ca dumneavoastră, Care cu-n franc, care cu doi, Să ne cinstiți și pe noi. La anul și la mulți ani.”

Județul nostru este plin de astfel de obiceiuri, în fiecare anotimp al anului. Din păcate astăzi, tinerii ocupați fiind de problemele cotidiene, uită să se mai bucure de aceste minunate obiceiuri, și astfel ele sunt amenințate cu dispariția. Noi, cadrele didactice încercăm, prin serbările pe care le facem, să le reamintim că au moștenit o tradiție și sunt obligați să o ducă mai departe. Folclorul românesc, fiind deosebit de bogat, constituie una din mândriile noastre naționale. Prin mesajul său, trezește în sufletul copilului sentimente de adâncă dragoste, admirație și mândrie față de țara unde s-a născut. Toate aceste creații au fost valorificate în activitățile inspirate de temele referitoare la obiceiurile de iarnă.

Creșterea și educarea copiilor în cultul pentru educarea și păstrarea obiceiurilor și tradițiilor, revine tuturor factorilor implicați în educarea lor:

„Căci ei vor fi în lume și în viață
Așa cum noi le-am spus și arătat,
Iar ei, la fel, așa vor da povață
Și-un lung popor e-acum de noi format.”

BIBLIOGRAFIE :

- Crăciunescu, Nedelcu, 2005, *Forme de activități extrașcolare desfășurate cu elevii ciclului primar*, Editura Miniped, București,
Cristea Stan V., 2002, *Introducere în istoria culturală a județului Teleorman*, Editura „Roccris”, Alexandria,
Cristea Stan V, 1998, *Monografia județului Teleorman*, Editura Teleormanul Liber, Alexandria,
I. Nicolau, 1998, *Ghidul sărbătorilor românești*, Ed. Humanitas, București,
M. Rădulescu-Codin, 1909, *Sărbătorile poporului*, București,
T. Pamfile, 1977, *Mitologie românească*, Ed. All, București.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN

Prof. Inv. Preșc. Boangher Alina
Grădinița cu PP nr 6 Alexandria

Un loc aparte îl ocupă bogatele tradiții și obiceiuri românești în timpul sărbătorilor de iarnă, care încep cu Sfântul Andrei, Moș Nicolae, urmate de Crăciun (Nașterea Domnului), Anul Nou (Sf. Vasile) și Boboteaza. Ele sunt însoțite de ceremoniale spectaculoase, ce au o funcție educativă, și dezvoltă la oameni sentimentul de mândrie față de tradițiile strămoșești, cu credința în Dumnezeu și sunt transmise din generație în generație. În toate zonele istorice ale României, în centrul sărbătorilor de iarnă, se află familia și speranța într-un an mai bun și mai prosper.

Sărbătorile de iarnă la români încep odată cu prinderea Postului Crăciunului (15 noiembrie) și țin până la Sfântul Ioan (7 ianuarie). Este o perioadă bogată în obiceiuri, diferite de la o zonă la alta, având în centru marile sărbători creștine prăznuite în această perioadă. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise, cântece de stea, vifilemul, plugușorul, sorcova, vasilica, jocuri cu măști (turca, cerbul, brezaia), teatrul popular, dansuri (căluții, călușerii) și o seamă de datini, practici, superstitii, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine.

Luna Decembrie este și luna cadourilor și poate unul din cele mai așteptate momente ale anului, mai ales pentru cei mici, care abia așteaptă să vadă ce primesc de la Moș Nicolae în ghetuțele pregătite de cu seara. După tradiția populară, 6 decembrie este prima zi de iarnă, și Sfântul Nicolae. Legenda spune că el a moștenit de la părinți, o avere, pe care s-a hotărât să o folosească pentru a-i ajuta pe cei săraci, pe cei acuzați pe nedrept, el fiind și protector al copiilor, al călătorilor și al fetelor nemăritate sărace. Așa se face că înainte să devină Sfânt, Nicolae de Mira s-a gândit să ajute un nobil sărac, care avea 3 fete pe care nu putea să le mărite din lipsa banilor. De fiecare dată, când una din fete ajungea la vremea măritişului, Nicolae lăsa câte un săculeț cu aur la ușa casei acestuia. Curios, nobilul să vadă cine îi face aceste cadouri, a urmărit la ușa când a venit rândul celei de-a treia fete. Atunci Nicolae, s-a urcat pe acoperiș și a dat drumul săculețului prin hornul casei care a nimerit în niște sosete puse la uscat. Așa s-a născut ideea ciorapilor agățați la gura sobelor în care se primeau cadourile. Dar pe lângă cadouri, în unele locuri, se obișnuiește să se pună și o nuielușă pentru copiii care nu au fost prea cuminți în timpul anului.

Alaiul sărbătorilor de iarnă continuă cu Sărbătoarea Ignatului pe data de 20 decembrie, când este prăznuit Sfântul Mucenic Ignatie Teofanul, din calendarul ortodox, sinonim cu Ignatul porcilor. Acest ucenic al Sfântului Evanghelist Ioan, a suferit foarte multe chinuri, deoarece nu s-a lăsat întors de la Credința în Hristos și a fost aruncat leilor, care l-au devorat, oasele lui fiind aduse în Antiohia și venerate ca moaște. Tot legenda spune că Ignat a fost un simplu om necăjit care, voind să își taie porcul, a scăpat securea în capul tatălui său, omorându-l pe loc. El a avut multe remușcări, dar fiind foarte credincios a primit iertare de la Dumnezeu și Sfântul Petru care aveau obiceiul să meargă pe pământ. Conform tradiției în această zi se sacrifică porcul, pentru masa de Crăciun și celelalte sărbători care urmează. Se spune că în ziua de Ignat nu este voie să se desfășoare nici o altă activitate cum ar fi –spălătul rufelor, măturat, cusut, deoarece ar putea atrage pedepse asupra celor care încalcă aceste datini. Sacrificarea porcului se face doar de persoane cărora nu le este milă, pentru că doar astfel „carnea va fierbe bine”. În unele sate din Ardeal, cu sângele de la animalul sacrificat, se face cruce pe fruntea copiilor, pentru ca aceștia să crească rumeni și sănătoși. În tradiția românească întâlnim o serie de obiceiuri legate de Ignat. Numai bărbații, sunt cei care se ocupă de tăierea porcului, iar femeile nu au voie să participe, decât în momentul în care carnea de porc ajunge pe masa de

bucătărie pentru a fi preparată. După tranșarea și sortarea cărnii, gospodina pregătește o masă numită tradițional „pomana pocului”, pentru toți cei care au participat la eveniment. Este de fapt, ceea ce a mai rămas din obiceiul străvechi al oferirii ofrandelor pentru îmbunarea spiritelor rele și adunarea celor bune, care să ferească gospodăria de primejdii. În mod evident, acest obicei păstrează elemente de ritual păgân.

Sărbătoarea Nașterii Domnului, a fost stabilită de către Biserica creștină, drept sărbătoare aparte, la 25 decembrie. Pe această dată, lumea veche serba nașterea zeului Mithra, ca zeu al luminii. Legenda spune că Moș Crăciun care ar fi fost proprietarul staulului unde a născut Fecioara Maria, s-ar fi opus adăpostirii acesteia, însă soția lui, Crăciunea a dat adăpost Maicii Domnului fără voia lui. Furios, Crăciun i-a tăiat mâinile, dar Maica Domnului i le-a pus la loc, minune datorită căreia Crăciun s-a creștinat. Se spune că el s-a căit atât de mult, încât a doua zi și-a împărțit întreaga avere copiilor săraci și de atunci, în fiecare an, în Ajunul Nașterii Domnului, Moș Crăciun vine cu sania trasă de reni, intră pe horn și ne pune sub brad cadourile asteptate. În noaptea de 24-25 decembrie, este vremea colindelor, iar acestea diferă de la o regiune la alta. La colindat participă tot satul tradițional, desi efectiv colindă doar copiii și flăcăii, care alcătuiesc grupuri și merg din casă în casă. Colindătorii vestesc nașterea Domnului, urează gazdelor sănătate și bucurii, primind pentru aceste urări prăjituri, colăcei, mere, nuci. Cele mai cunoscute și apreciate colinde religioase sunt: „O, ce veste minunată”, „Steaua”, „Trei păstori”, „Aseară pe înserate”.

Colindele sunt de două feluri: colinde religioase și colinde laice. Cele religioase au o origine literară și se referă la Iisus. Colindele lumești au caracter liric și sunt adaptate de colindători la situația celor care le cântă. Colindele se caracterizează prin crearea unei atmosfere pline de optimism în care se formulează dorințe și năzuințe ale oamenilor. Colinda a dobândit o destinație precisă ca formă de magie benefică, ea marcând rodnicia câmpurilor, sporul animalelor domestice, creșterea copiilor, împlinirea prin căsătorie a tinerilor, pacea și tihna bătrânilor, influențarea în sens pozitiv a vieții oamenilor și a naturii.

Începând cu întâia zi de Crăciun și în următoarele zile, copiii umbla cu „Steaua”, cântând colinde de stea prin care vestesc nașterea lui Iisus Hristos. Pe lângă colindatul propriu-zis, se joacă și piese inspirate de evenimentul Nașterii Domnului. De un pitoresc aparte este piesa „Irozii” sau „Vicleimul care reproduce întâlnirea Magilor cu regele Irod și conflictul pe tema aflării Noului Împărat, vestit de steaua care li s-a arătat la răsărit. Un alt obicei care ține, de la Crăciun până la Anul Nou pe care îl practică flăcăii este „Capra” sau „Turca” cum se numește în Moldova și Ardeal. În Muntenia și Oltenia capra e numită „Brezia”. Unul din colindători, poartă masca, alcatuită dintr-un cap de capră din lemn, cu maxilarul inferior mobil, care este tras cu o sfoară în timpul dansului. Jocul caprei prezintă un scenariu al morții și învierii, și vestește gazdelor „trecerea comunității în noul an sub semnul restabilirii ordinii cosmice, cu alte cuvinte, triumful vieții asupra morții, a luminii asupra întunericului, a fertilității și fecundității asupra sterilității, a binelui asupra răului” (prof. etnograf Crăciun Parasca). Masca este însoțită de un grup zgomotos, cu nelipsiții lăutari ce acompaniază dansul caprei, care saltă și se smucește, se rotește se apleacă, clămpănind ritmic din falcile de lemn. Spectacolul se remarcă prin originalitatea costumului și a coregrafiei.

Obiceiul cel mai iubit de copii și de întreaga familie este împodobirea bradului de Crăciun, o practică veche, pe care unii o consideră chiar mai veche decât creștinismul și simbolizează „pomul vieții”. Cei care îi atribue o semnificație creștină spun că bradul este „pomul cunoașterii binelui și răului”, împodobirea acestuia cu mere roșii amintind de păcatul originar. Primul brad îmbodobit despre care vorbesc documentele istorice a fost înălțat la Strasbourg în anul 1605, într-o piață publică. Rapid această tradiție s-a răspândit pe toate continentele, iar în zilele noastre brăduțul este împodobit cu globulețe, ghirlande, artificii, bomboane, iar copiii în noaptea de Ajun asteaptă să vadă ce daruri primesc de la Moș Crăciun.

Întotdeauna, Anul Nou este asociat cu un nou drum, cu o nouă etapă în viața noastră și a umanității. De aceea, cele mai importante tradiții și obiceiuri, legate de noaptea dintre ani și ziua Anului Nou ne îndeamnă cum să pășim cu dreptul în acest răstimp. În ziua de Anul Nou, copiii umblă cu Sorcova din casă în casă, pe la cunoscuți. Sorcova este un substitut al divinității fitomorfe, invocate de copii pentru a aduce oamenilor sorcoviți viața lungă, sănătate și prosperitate. Aceștia poartă o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confectionată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Înclinată de mai multe ori în direcția unei persoane, sorcova joacă rolul unei baghete magice, înzestrată cu puterea de a transmite vigoare, și tinerețe celui vizat. Plugușorul e una din cele mai frumoase și mai vechi datini românești din seara Sfântului Vasile și a Anului Nou. Obiceiul de a merge cu plugușorul contribuie la veselie generală a Sărbătorilor de Anul Nou, cu acele elemente care ilustrează una dintre principalele ocupații ale poporului nostru - agricultura și creșterea animalelor. El este însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, iar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit de buhaiul care imită mugetul boilor.

În orice colț al lumii ne-am afla, în noaptea care face trecerea dintre ani, trebuie să fim conștienți că fiecare țară are parte de superstiții și tradiții legate de Anul Nou. La noi românii se spune că prima persoană care va trece pragul casei va fi barbat, anul va fi plin de noroc, iar dacă femeile vor intra primele, acesta va fi plin de ghinion. O altă superstiție de Revelion este aceea că atât în ultima zi din an, cât și în prima zi a celui nou este bine să nu facem cheltuieli și să nu aruncăm nimic din casă deoarece, aruncăm afară norocul. Conform tradiției populare, fetele nemăritate pun în Ajunul Anului Nou un fir de busuioc într-un vas cu apă, o ramură de măr și un ban. Dimineata, fetele își vor visa alesul cu care urmează să se căsătorească.

Boboteaza marchează sfârșitul ciclului așa-numitelor 12 zile ale sărbătorilor de iarnă, și este ziua în care Iisus Hristos a fost botezat în apele Iordanului fiind sărbătorită pe data de 6 ianuarie. În limba greacă, cuvântul Bobotează este supranumit Teofanie sau Epifanie care se traduce prin Arătarea Domnului, și anume a Sfintei Treimi. În această zi, există obiceiul să vină preotul cu Iordanul sau Chiraleisa, care sfințește masa, și până atunci nimeni nu are voie să se atingă de mâncare, iar unele bucate sunt adăugate în hrana animalelor pentru protejarea acestora de boli. După ce preotul rostește Troparul Botezului și stropește cu aghiasma casa și pe gospodari, aceștia iau apa sfințită despre care se crede că nu se strică niciodată, are puteri miraculoase și poate fi băută doar timp de opt zile, între 6 și 14 ianuarie. A doua zi după Bobotează, creștinii ortodocși îl sărbătoresc pe Sfântul Ioan. În Transilvania, cei care își serbează onomastica în această zi sunt plimbați prin sat și duși la râu pentru a fi purificați.

Datinile și tradițiile reprezintă legătura strânsă dintre generații prin intermediul cărora trăsăturile unui popor nu se pierd niciodată.

BIBLIOGRAFIE

Calendarul ortodox-datini –obiceiuri-tradiții A

I.Nicolae, 1998, Ghidul sărbătorilor românești. Ed. Humanitas, București

M.Rădulescu, 1909, Sărbătorile poporului. Codin

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN

PROF. VENETICU FLORENTINA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ COMUNA VITĂNEȘTI
JUDEȚUL TELEORMAN

Pentru noi toți, iarna nu este numai anotimpul zăpezii și al frigului, ci și acela al bucuriilor prilejuite de atâtea datini și obiceiuri legate de sărbătorirea Nașterii Domnului.

Obiceiurile legate de sărbători fac parte din cultura tradițională a neamului nostru. Este o mare bucurie că încă se mai păstrează în unele zone ale țării aceste datini care ne ajută să înțelegem sărbătoarea respectivă precum și să ne bucurăm împreună de Marele Praznic. Păstrarea acestor datini este o mărturie vie a faptului că avem o conștiință a neamului din care facem parte.

Obiceiurile țin de conștiința poporului român pentru că exprimă înțelepciunea populară a acestui neam, sunt esențe ale bogăției noastre spirituale. Cele mai răspândite și mai fastuoase s-au dovedit a fi cele legate de marele Praznic al Crăciunului și de sărbătorirea Anului Nou. Repertoriul colindelor cuprinde pe lângă colindele propriu-zise - cântece de stea, vifleemul, plugușorul, sorcova, vasilica, jocuri cu măști, teatrul popular, dansuri- și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine.

Se spune că în seara de Ajun se deschid cerurile și cei evlavioși pot auzi glasurile îngerilor.

Sărbătorile de iarnă la români încep odată cu prinderea Postului Crăciunului (15 noiembrie) și țin până la Sfântul Ioan (7 ianuarie). Este o perioadă bogată în obiceiuri, diferite de la o zonă la alta, având în centru marile sărbători creștine prăznuite în această perioadă. Reperele mai importante sunt: Postul Crăciunului, Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza și Sfântul Ioan. În funcție de acestea, grupele de tradiții și obiceiuri diferă.

Sărbătorile și obiceiurile populare, grupate în preajma solstițiului de iarnă (20 decembrie - 7 ianuarie), poartă numele generic de sărbători de iarnă. Perioada este deschisă și închisă de sărbători prefațate de ajunuri, atât Crăciunul, cât și Boboteaza, și intersectate la mijloc de noaptea Anului Nou. Principalele sărbători ale ciclului de iarnă - Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza - au funcționat de-a lungul vremii ca momente independente de înnoire a timpului și de început de an.

Un obicei foarte cunoscut este „tăierea porcului”. În unele zone ale țării, porcul se taie de Ignat, adică în 20 decembrie. Se zice că porcul care n-a fost tăiat în această zi nu se mai îngrașă, căci și-a văzut cuțitul.

Ignatul este divinitatea solară care a preluat numele și data de celebrare a Sf. Ignatie Teofanul (20 decembrie) din calendarul ortodox, sinonim cu Ignatul Porcilor - în zorii zilei de Ignat se taie porcul de Crăciun - și cu Inatoarea. Potrivit calendarului popular, Inatoarea, reprezentare mitică a panteonului românesc, pedepsește femeile care sunt surprinse lucrând (torc sau țes) în ziua de Ignat. Animalul sacrificat în această zi este substituit al zeului care moare și renaște, împreună cu timpul, la solstițiul de iarnă. În antichitate, porcul a fost simbol al vegetației, primavara, apoi sacrificiul lui s-a transferat în iarnă.

În acea zi se pregătesc bucatele tradiționale pentru Crăciun: cârnați, caltaboși, jumări, sângerete, slănină sau suncă, etc. Tot atunci se toacă și carnea pentru sarmale, iar pulpele se tranșează pentru friptură. Unele dintre preparate se pun la afumat (cârnații, slămina, pieptul ardelenesc, etc.). Imediat după sacrificare, gospodarul face “pomana porcului”: oferă celor care l-au ajutat la tăiat (uneori și vecinilor) șorici, carne proaspăt prajită și un pahar de vin (sau țiucă

fiartă în anumite zone). În puținele zile rămase până la Crăciun, gospodinele fac piftie (răcitură), sarmale, cozonaci cu nucă, mac și rahat (sau brânză și stafide), plăcintă și prăjituri diverse. În același timp, începe curățenia în casă și în curte, împodobirea locuinței și pregătirea hainelor pentru Sărbători.

Odată finalizate toate pregătirile, gospodinele pun din fiecare fel de mâncare câte ceva într-un coș de nuiiele și o sticlă cu vin și duc acest coș la biserică, în seara de ajun, pentru sfințire.

Începând cu Ignatul și sfârșind cu zilele Crăciunului, prin alte părți începând cu zilele Crăciunului, iar prin altele obișnuindu-se numai în ziua de Sfântul Vasile, există obiceiul ca flăcăii să umble cu țurca, **capra** sau brezaia

Jocul "caprei" (uciderea, bocirea, înmormântarea, învierea) la origine a fost, desigur, un ceremonial grav, un element de cult. În cadrul sărbătorilor agrare jocul a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor de animale în turmele păstorilor, succesul recoltelor - invocat și evocat de boabele care se aruncau de gazdă peste cortegiul "caprei".

Capra joacă după fluier, iar la terminare, unul din flăcăi; apropiindu-se de masa unde sunt membrii familiei, începe să vornicească. Flăcăii joacă pe stăpâna casei, pe fete și chiar servitoare, dacă sunt acasă, și apoi mulțumind se îndepărtează.

"Capra" este - de fapt - un om mascat, ascuns sub un costum larg, care ține deasupra capului un băț în vârful căruia este cioplit un fel de cap de capră. "Falca" de jos a "caprei" este mobilă, astfel încât gura acesteia poate închide sau deschide, dar mai ales poate "clămpăni", făcând un zgomot specific. În jurul caprei cântă și dansează alți colindători mascați și costumați specific, unii dintre aceștia fiind instrumentiști cu acordeon, fluier, tobă sau chiar vioară.

Cea mai amplă ceată o are "Capra" moldovenească care a grupat în jurul nucleului principal de personaje, un număr impresionant de "mascați" (35-40 de personaje). În această componență, cetele parcurg întreaga așezare satească, din casă în casă, "Capra" fiind jucată pentru a aduce noroc și belșug.

„Steaua" este un colind care începe din prima seară a Crăciunului și se încheie la Bobotează.

De la Crăciun și până la Bobotează copiii umblă cu steaua, un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acest obicei vrea să amintească steaua care a vestit nașterea lui Iisus și i-a călăuzit pe cei trei magi. Cântecul despre stea provine din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale.

Micul cor al stelarilor, care intră în imobil în zilele Crăciunului, cântă versuri religioase despre nașterea lui Isus: "Steaua sus răsare"; "În orașul Vitleem"; "Trei crai de la răsărit".

Obiceiul Plugușorului este legat de speranța fertilității, versurile sale prezentând practicile agricole și urări de holde bogate. În schimbul acestor urări, copiii primesc daruri simbolice, colaci, fructe sau bani.

Urarea de plugușor este de fapt un adevărat poem care deschide cu har, recurgând la elemente fabuloase, toate muncile agricole. Obiceiul de a merge cu plugușorul contribuie la veselie generală a Sărbătorilor de Anul Nou, plugușorul colorează desfășurarea acestei sărbători de Anul Nou cu acele elemente care ilustrează una dintre principalele ocupații ale poporului nostru - agricultura și creșterea animalelor.

Plugușorul copiilor este tot un obicei străvechi agrar. În ajunul Anului Nou, cetele de copii intră din casă în casă să ureze, purtând bice (harapnice) din care pocnesc, buhaie (un instrument specific), clopoței, tălângi etc

BIBLIOGRAFIE:

Biblia sau Sfânta Scriptură, Nicolae COJOCARU „Crăciunul în Tradiția creștină“, în *Teologie și Viață*, Anul IV (1994), Nr. 11-12;

Mitropolitul TEOCTIST, „Învățătura colindelor“, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Anul 1986, Nr. 1-2.

Ene BRANIȘTE, Ecaterina BRANIȘTE, *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, 2001, Editura Diecezană, Caransebeș;

T. PAMFILE, *Mitologie românească*, 1977, Ed. All, București.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN

Prof. inv. primar: Bancu Claudia Adriana
Școala Gimnazială Nr.1 Mărzănești

Sărbătoarea Crăciunului se apropie cu pași repezi, iar românii fac eforturi pentru a termina pregătirile pentru masa de Crăciun, a cumpăra cadourile pentru cei dragi și pentru a-și pregăti casele pentru cea mai mare și importantă dintre sărbătorile de iarnă.

Nașterea Domnului Iisus Hristos este sărbătorită în zilele de 25, 26 și 27 decembrie, iar seara de 24 decembrie este cunoscută și sub denumirea de Ajunul Crăciunului. Sărbătoarea Crăciunului datează încă din secolul al IV-lea, când Biserica Creștină a stabilit această dată nu întâmplător, ci pentru a concura cu nașterea zeului Soare din tradițiile păgâne. Mulți istorici ai religiei sunt însă de părere că Nașterea Domnului ar fi avut loc spre sfârșitul iernii. De altfel, există unele discrepanțe între datele la care se sărbătorește Crăciunul: creștinii ortodocși de rit vechi îl sărbătoresc pe 7 ianuarie, după calendarul iulian, care este decalat cu 13 zile față de cel oficial. Tradițiile Crăciunului au fost îmbogățite de la an la an. Cei mici îl așteaptă an de an pe Moș Crăciun cu plete dalbe, care vine cu tolba încărcată de cadouri pentru copiii cuminți, iar cu câteva zile înainte de Crăciun se împodobește bradul cu ornamente de culoare roșie sau verde. Obiceiul bradului de Crăciun ar fi apărut în Germania, unde legenda spune că Sfântul Bonifaciu a ordonat tăierea stejarilor, venerați de păgâni. În cădere, stejarii au distrus toți copacii din prajmă, mai puțin bradul, care a devenit de atunci un simbol al acestei sărbători și este împodobit în seara de Ajun.

În România, există mai multe tradiții și obiceiuri de Crăciun, transmise din generație în generație. În satele din Oltenia, în Ajunul Crăciunului, gospodarii se trezesc dis-de-dimineață, aprind focul în sobă și atâță jarul cu ajutorul unui vreasc, în timp ce rostesc o urare de Crăciun: "Bună dimineața lui Ajun! /C-a venit într-un ceas bun /Să ne-aducă: porcii grași și unturoși /Și oamenii sănătoși, /Vacile cu viței, oile cu miei, scroafele cu porci, cloștile cu pui, găinile cu ouă. La anul și la mulți ani!"

Inițial, în cultura poporului nostru, bradul deținea funcții funerare. El era fie substituit miresei sau mirelui, dacă în familia exista moartea unui tânăr necăsătorit, fie dubletul vegetal al defunctului. Obiceiul împodobirii bradului este destul de recent în România. Brazilii simbolizează Sfânta Treime. Podoabele semnifică bogăția și cunoașterea, exact ca pomul sacru din Grădina Edenului.

Una dintre cele mai îndrăgite tradiții de Crăciun este mersul cu colindul. În prima zi de Crăciun, colindătorii merg din casă în casă cu steaua în mână și le vestesc oamenilor nașterea lui Iisus prin cântece și poezii. Se spune că acela care nu le deschide poarta colindătorilor va avea parte de un an neroditor și de ghinioane în casă, cauzate de zgârcenia de care a dat dovadă.

În Maramureș, la colindat merg și adulții, nu numai copiii. Ei sunt primiți de gazde și cinstiți cu cozonac, sărmăluțe, preparate din carne de porc, colaci și vin.

Un alt obicei popular este atârnarea unei crenguțe de vâsc în case. Vâscul apare în mai multe culturi, iar originea sa nu este cunoscută. De exemplu, poparele scandinave credeau că vâscul o reprezintă pe zeița dragostei, Friga, și că acele cupluri care se sărută sub vâsc vor fi

împreună toată viața. În tradiția creștin-ortodoxă, se spune că acela care pune vâsc în casă va avea un an îmbelșugat, fericire și pace în familie.

De asemenea, în ziua de Ajun, cei care voiau să afle cum vor sta cu sănătatea în anul care urmează tăiau pe jumătate un măr. Dacă fructul avea viermi la interior, credința era că omul va fi urmărit de boală. Un măr putred însă anunța moartea.

Gospodinele știu că toata casa trebuie curățată lună înainte de Ajun, când nu mai au voie să dea cu mătura, pentru că o veche superstiție spune că așa se alungă norocul din casă. Iar creștinii nu au voie să bea rachiu în Ajunul Crăciunului.

O altă tradiție specifică Munteniei, Olteniei și Banatului este ca gospodinele să prepare un aluat folosit pentru a alunga deochiul animalelor din gospodărie. Astfel, animalele vor fi sănătoase tot anul și vor da mai mult lapte.

La Mărișel, o localitate de lângă Cluj, un obicei străvechi de Crăciun este atât de frumos încât a fost inclus în patrimoniul UNESCO. Aici, în inima munților Apuseni, toate tradițiile sunt păstrate cu sfințenie. Există un obicei străvechi numit „Junii Măriselului”: un grup de 10 tineri necăsătoriți, care în fiecare an vin la biserica din sat, după care ies în fața lăcașului de cult, dansează și colindă. La un moment dat, junii, le invită la dans pe fetele care nu sunt căsătorite.

La Dumbrăvița, în județul Brașov, se păstrează o tradiție veche de două secole. E singura localitate din țară în care bradul se împodobește chiar în ziua de Crăciun. Pomul de Crăciun va rămâne în centrul comunei până după Bobotează. Vătafii, adică tinerii care au făcut și armata, și penășii, feciorii care urmează să se însoare, sunt cei care aduc în centrul comunei bradul.

Se spune că la masa de Crăciun este bine să ascultăm colinde, care aduc armonie în relațiile dintre oameni și belșug în case și pe ogoare. Se consideră că e bine să mâncăm pește la micul dejun, pentru a fi sprinteni în perioada ce urmează. Creștinii ortodocși merg înainte la biserică, la Liturhie. Cei ce s-au spovedit, se împărtășesc și abia apoi se așază la masă cu familia.

CRĂCIUNUL ÎN VIZIUNEA COPIILOR

**Vintilescu Mariana, profesor pentru învățământul primar,
Școala Gimnazială „Regina Maria”, București**

Crăciunul, una dintre cele mai mari sărbători ale creștinătății, o adevărată sărbătoare a sufletului, celebrează, de peste 2.000 de ani, nașterea lui Iisus și este prilej de a petrece în familie, lângă bradul împodobit, cu bucate tradiționale, colinde și daruri. Tradiția spune că, de Crăciun, se deschide cerul, iar cei cu sufletul bun îl pot vedea pe Dumnezeu stând la masă cu sfinții și îngerii.

Sărbătoarea Nașterii Domnului datează din secolul al II-lea, fiind instituită de Telephor, succesorul lui Sixte I. Mai întâi a fost sărbătorită în luna mai, apoi pe 6 ianuarie, când Iisus a schimbat apa în vin, iar introducerea definitivă la 25 decembrie a zilei de naștere a lui Iisus, în biserica romană, a fost făcută de Papa Liberiu, în anul 354.

Amintirile adulților despre datinile de Crăciun la care au fost părtași în copilărie sunt parcă foarte îndepărtate, dar acum, mai mult ca niciodată, resimțim dorința de a le oferi copiilor șansa de a cunoaște tradițiile românești legate de această sărbătoare a speranței. Putem astfel contribui la păstrarea datinilor moștenite din străbuni pentru că aceste datini ne reprezintă ca popor, păstrându-ne identitatea națională.

Discutând cu elevii din ciclul primar despre impresii legate de sărbătorirea Crăciunului, am constatat că asupra lor primează impactul pozitiv al experiențelor trăite în familie, apoi sunt amintite cele din comunitatea din care fac parte, dar și cele din mediul școlar.

Majoritatea elevilor au amintit Crăciunul ca fiind cea mai frumoasă zi a anotimpului iarnă, zi în care au resimțit, mai mult ca niciodată, liniștea sufletească, căldura din sânul familiei și credința că Cineva, acolo sus, îi iubește și îi ocrotește.

Referitor la momentele petrecute în familie și comunitate, copiii au povestit despre acelea când era zăpadă afară și plecau la colindat împreună cu prietenii sau rudele lor, cântând colinde precum „Steaua sus răsare”, „Florile dalbe”, „Bună dimineața la Moș Ajun”. În schimb, primeau mere, covrigi și bani.

Deși cu toții cunoaștem această tradiție, puțini știm de ce colindăm. Adevărul este că noi colindăm pentru a le aminti românilor obiceiurile moștenite, faptul că ne iubim religia și o respectăm.

Colindatul este o practică rituală veche, de esență creștină, ce cuprinde obiceiurile de iarnă în perioada dintre șase decembrie și șase ianuarie. Semnificația majoră a colindatului o constituie anunțarea întregii comunități a tainei celei mari, cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută: Nașterea Domnului.

Colindele noastre răsfrâng ca o oglindă fidelă tot trecutul neamului. Ele arată mentalitatea și talentul celor ce le-au născut, viața lor religioasă, intelectuală și morală. Ascultând colindele, simțim că ele au păstrat peste veacuri ceva din candoarea creștinismului primar, ceva din bucuria simplă și sinceră a primilor creștini. În versurile lor duioase și pline de căldură se descoperă sensuri adânci ale unor trăiri religioase autentice, bazate pe mărturia neschimbată a dreptei credințe.

Copiii au mai amintit că, în noaptea de Ajun, împodobeau bradul, copac ce, la români, se spune că aduce prosperitate, noroc și fertilitate. Sub brad, în dimineața de Crăciun, copiii găsesc fel de fel de cadouri aduse de bătrânul și iubitul Moș Crăciun. Pentru că dragul nostru Moș, într-o singură noapte, ajunge la toate casele și nu uită de niciuna!

Referitor la amintirile legate de Crăciun ce pot fi trăite în mediul școlar, acestea pot fi create cu ajutorul serbării școlare. De-a lungul timpului, am constatat impactul pozitiv al acesteia asupra stării de bine a elevilor, creând o dispoziție favorabilă atât dezvoltării psihice, fizice cât și celei estetice.

Serbarea de Crăciun reprezintă o ocazie eficientă de valorificare a tradițiilor populare și a obiceiurilor românești. Pentru elevi, ele sunt un izvor de bucurii și satisfacții.

Copiii trebuie să interpreteze diferite roluri; cântăret, dansator, povestitor, creator de obiecte artizanale, formându-și sau perfecționându-și o serie de abilități artistice. Serbările au o importanță deosebită în educarea copiilor. În primul rând, prin conținutul lor, transmit un anumit mesaj, apoi copiii se pregătesc împreună și depun eforturi susținute pentru realizarea unui scop comun, reușita serbării. Încordarea gradată din perioada pregătirii serbărilor culminează în ziua desfășurării ei când tensiunea afectivă a clasei, ajunge la maximum.

Astfel, pregătirea și participarea la serbări reprezintă acțiuni prin care copilul se obișnuiește să trăiască în colectiv, să se debaraseze de timiditate. Serbările aduc lumina în sufletul copiilor, dau aripi imaginației, creează o atmosferă plină de plăcere, bucurie. În transmiterea obiceiurilor și tradițiilor în serbările școlare, am pornit de la ideea că nu exista un alt element artistic care să poată fi aplicat multilateral în ansamblul procesului educațional ca serbările școlare. Pentru copii, ele reprezintă ceva distractiv, plăcut, iar pentru învățător constituie prilejul de a oferi mănunchiul bucuriei de-a lungul unui șir întreg de repetiții. Învățând copiii să desfășoare serbarea de Crăciun, îi implicăm în interpretarea unor roluri pe care le interpretează cu plăcere.

Prin exersarea rolurilor și pregătirea decorurilor pentru diversele „spectacole” urmărim atât un efect artistic cât și pedagogic, căutând un imbold pentru a trezi copiilor dorința de

a cunoaște și păstra tradițiile și obiceiurile strămoșești. Pentru a avea o influență pozitivă asupra copilului, serbările trebuie să fie înțelese de acesta și să-l influențeze la nivel emoțional. Sensul unui spectacol va depinde de: calitatea lui, de folosirea adecvată a costumațiilor și decorurilor, de participarea afectivă a copilului. Când bat la porțile sufletului Sfintele Sărbători, ne bucurăm împreună cu copiii de neasemuita frumusețe a datinilor strămoșești și scoatem din comoara inimii și din lada de zestre a neamului, tezaurul folcloric românesc: cântecul, jocul și costumul popular specific sărbătorilor.

Pentru a realiza o serbare reușită, care să respecte tradițiile și obiceiurile de Crăciun, este necesară o adaptare și prelucrare a repertoriului specific vârstei școlare ce cuprinde în forme tradiționale poezii și cântece specifice Crăciunului. Costumele populare sunt pregătite pentru spectacolul mult așteptat. Atmosfera de sărbătoare din sala în care se organizează serbarea trebuie pregătită prin decorarea cu elemente specifice.

Există încă multe alte frumoase tradiții și obiceiuri legate de Crăciun și de Anul Nou, la români, pe care le așteptăm mereu, în fiecare an, cu foarte mare bucurie și nerăbdare, deoarece sunt pentru noi toți, o ocazie de întoarcere în timp, pentru a ne redescoperi: frumusețea sufletului, credința, bunătatea, iubirea, speranța și mai ales, identitatea națională.

Frumoasele obiceiuri și tradiții populare românești fac o conexiune între timpurile vechi și timpurile noi, transmițând de-a lungul veacurilor, din generație, în generație, această comoară de valoare inestimabilă, numită folclor românesc, care focalizează în esență sa originalitatea, statornicia și continuitatea poporului român pe aceste meleaguri, întreaga înțelepciune de viață, acumulată în milenara sa istorie, și, mai ales, marea credință în Dumnezeu.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bârlea, O., Folclorul românesc, 1983, București, Editura Minerva;
2. Moldovan, I., Un om, o viață, o carte, 2006, Bistrița, Editura Ioan Cutova;
3. Știucă, N.A., Sărbătoarea noastră cea de toate zilele – vol. 1, 2005, București, Editura Cartea de Buzunar

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN

Colindele – o tradiție specifică Crăciunului

Când spui sărbători de iarnă, de cele mai multe ori, te gândești la zăpada ce urmează să îmbrace totul în alb, la mirosul de cozonac făcut de bunica în cuptorul din cărămidă și la colindele, care completează atmosfera de bucurie și emoție sufletească, pe care abia aștepti să le asculți și să le primești.

Cea mai importantă sărbătoare a iernii, Nașterea Domnului sau Crăciunul, aduce cu ea un obicei extraordinar de frumos și solemn – colindul.

Orice om își amintește, în această perioadă, de vacanțele de iarnă petrecute la bunici când timpul avea parcă alt sens, iar tradițiile erau la ele acasă și aduceau, de fiecare dată, bucuria și zâmbetul pe chipul tuturor.

Lumea satelor ne-a oferit întotdeauna un exemplu de tradiție și zestre spirituală. Acolo totul are altă valoare, sărbătoarea Crăciunului este respectată cu sfințenie de fiecare în parte, iar

tinerii, cu mic, cu mare, au datoria de a colinda pe la casele oamenilor, pentru a le ura de bine și sănătate.

Aceste cântece deosebit de frumoase, colindele, au menirea de a anunța Nașterea Mântuitorului, iar colindătorii reprezintă chipul îngerilor care au vestit Nașterea Domnului.

Începând din Ajunul Crăciunului și până aproape de Bobotează, ulițele satelor răsună de glasul colindătorilor, îmbracați în costume tradiționale, specifice fiecărei regiuni a țării.

Tăiatul porcului, tradiții și obiceiuri de Ignat

Tăiatul porcului sau Ignatul este una dintre cele mai mari sărbători de iarnă și se sărbătorește în fiecare an pe 20 decembrie. Acum începe perioada sărbătorilor de iarnă, care impune interdicții specifice cusutului, torsului și spălatului.

De Ignat nu se coase și nu se spală. Pe femeia care nu se supune o găsește Ignatul, adică se îmbolnăvește.

În ajunul tăierii porcului de Ignat, în unele regiuni ale țării se păstrează obiceiul de a fierbe grâu în fiecare casă, grâu pe care stăpânul casei trebuie să-l tămâie și să-l binecuvânteze. Toți ai casei trebuie să mănecă din acest grâu, iar ceea ce rămâne se aruncă dimineața la păsări. Numai așa vor fi cu toții feriți de necazuri și supărări.

Tăiatul porcului și obiceiuri de Ignat la sate

Încă de dimineață, sătenii își pregătesc cele necesare pentru tăiatul porcului și pregătirea preparatelor tradiționale din carne de porc.

În toată agitația, cei mai fericiți sunt copiii, căci ei vor fi urcați pe porcul pârlit și curățat, pentru a fi voioși tot anul. Tot copiii au parte de bășica porcului, din care vor face o minge cu care se vor juca printre picioarele adulților.

În unele sate, copiii sunt însemnați pe frunte cu sângele animalului, în semnul crucii, pentru a fi feriți de boli de-a lungul anului următor.

Alte obiceiuri cer ca înainte de a începe sacrificiul, porcul să fie însemnat cu o tăietură în formă de cruce pe frunte și pe spate, zicându-se: În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. Amin!

Când vii cu porcul tăiat în casă, trebuie adusă mai întâi căpățâna cu râțul înainte, pentru a avea parte de noroc.

